KO
www.kitabinortasi.com
ARALIK 2018 SAYI: 21 FİYATI: 5 TL
ISSN 2630-6328

“Kendimiz dışında nereye koştuysak, gurbette kaldık...”

Nurettin Topçu

Ekmeleddin İhsanoğlu
“Babamın Hayatını Yazmak 40 Yıl Sürdü’’

Gülten Dayıoğlu
“Kitaplar Zihnimizin Besinidir”

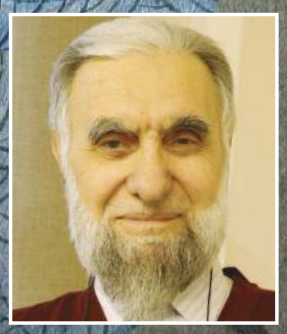

Hasan Çelebi
“Hat, Allah’ın Kelamını Yazmaktır”

Kitap Alışverişinde Hızlı ve Doğru Çözüm

ON BİNLERCE KİTAP BİR UZAĞINIZDA

50 TL ÜZERİ KARGO BEDAVA!

www.ktpkitabevi.com

/ktpkitabevi /ktpkitabevi /KTPKitabevi

MÜŞTERİ DESTEK
0216 339 45 45
09:00 - 18:30

İÇİNDEKİLER

KİTAP

09 EDEBİYAT HANGİ DUYGUDAN BESLENİR?

13 OSMANLI'DA İLİM YOLCUĞU NASIL BAŞLADI?

14 BİR DÖNEME IŞIK TUTAN KİTAP; "YOZGATLI İHSAN EFENDİ"

21 GÖKYÜZÜ VE BİLİM TARİH; İSLÂM BİLİM VE TEKNOLOJİSİ

27 SİLAH PAZARININ ARKA PERDESİNDE NE VAR?

30 KALITIM ENTELEKTÜEL MERAK KONUSU MU?

31 ANTİK ÇAĞLARDAN GÜNÜMÜZE FELSEFENİN ÖYKÜSÜ

38 KLASİK MÜZİĞİN GİZEMLİ NOTALARI

47 SANAT TURUNA HAZIR MISINIZ?

51 KAYBOLAN YAZILARIN ARDINDAN; "WOLFGANG BORCHERT"

52 UYGARLIK TARİHİ NE ZAMAN BAŞLADI?

10 EKMELEDDİN İHSANOĞLU
"İSLÂMİYET'İN ÖZÜNÜ KORUMAK LAZIM"

56 GÜLTEN DAYIOĞLU
"KİTAPLAR ZİHNİMİZİN BESİNİDİR"

53 COĞRAFİ KEŞİFLERE BİR IŞIK; "İBN ECÂ"

54 İNSANIN ÖZÜ NEREDE BAŞLAR?

55 İKİ BEYİN BİR BEYİNDEN DAHA İYİDİR

60 GOOGLE NASIL ORTAYA ÇIKTI?

DOSYA

06 TUTUNAMAYANLARIN SESİ; "OĞUZ ATAY"

16 "BEN, HALKIN ŞAİRİ, BİR TAŞRALI, KUŞBAZ..."

22 DÜNYA TARİHİNDE TÜRKLERİN YERİ NEREDE?

32 MÜZİĞİN SOSYOLOĞU ARABESK Mİ?

RÖPORTAJ

18 MARS'TA YAŞAM MÜMKÜN MÜ?

28 DOĞRU OKUMANIN ANAHTARI "YAZMAKTIR"

44 "HAT, ALLAH'IN KELAMINI YAZMAKTIR"

KÜNYE

BİLİMEVİ BASIN YAYIN A.Ş. ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Ömer DİKBAŞ

EDİTÖRYEL DİREKTÖR	Ezgi AŞIK
KREATİF DİREKTÖR	Eyüp KOÇAK
YAYIN KURULU	Fatma KANDEMİR, Ezgi AŞIK, Betül ZARİFOĞLU, Şeyma KISAKÜREK SÖNMEZOCAK
MALİ VE İDARİ İŞLER	Nilgün MUTLU
KURUCU	Bilimevi Basın Yayın A.Ş. 2018
EDİTÖRYEL VE REKLAM OFİSİ İLETİŞİM	Editöryel: editorden@kitabinortasi.com Reklam: reklam@kitabinortasi.com www.kitabinortasi.com
ADRES	PK 15 Üsküdar - İSTANBUL T: 0216 339 45 45 F: 0216 339 45 49
İZİNLER	Okullar, eğitim ve kültür-sanat alanında ve dini sahada, kar amacı gütmeyen dernek ve vakıf gibi kurumlarda, makale içerikleri sınıfbaşı 100 adet ve kurum başı 1000 adedi geçmemek kaydı ile kaynaklı şekilde fotokopi yapılabilir. Dijital ortamlarda makale içerikleri kaynak belirtilerek kullanılabilir.
BASKI - CİLT	Erkam Yayın San. ve Tic. A.Ş.
	www.kitabinortasi.com.dijital dergi olarak yoluna devam etmeyi planlar. Sorularınız için info@kitabinortasi.com
	Aylık Kültür Sanat Edebiyat Dergisi Aralık 2018 Sayı:21 ISSN: 2630-6328 Yıllık Abonelik Ücreti: 60 TL www.kitabinortasi.com

Süreli yayındır.

Okumayı ve Yazmayı Sevenler

www.kitabınortası.com sizlerin kitap eleştirilerini, yorumlarını, 4000 vuruşu geçmeyen yazılarını ve şiir denemelerini beklemekte. Yazılarınız editörlerimiz tarafından değerlendirilerek platformumuza taşınacak. Katkılarınız için:

editorden@kitabinortasi.com

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların telif hakları Bilimevi Basın Yayın A.Ş.'ye aittir.
Elektronik ortamlar da dahil olmak üzere Bilimevi Basın Yayın A.Ş.'nin yazılı izni olmadan kullanılamaz.

EDİTÖRDEN

Selam ile,

Sanatın ve kitabın nabzını tutan Kitabın Ortası olarak Aralık sayımızı Nurettin Topçu, **"Kendimiz dışında nereye koştuysak gurbette kaldık."** sözünden yola çıkarak hazırladık. 2018 yılının son ayında keyifle okuyacağınızı düşündüğümüz kitap dosyaları ve içerikler ürettik. Edebiyattan sanata, sanattan tarihe kadar alanlarında uzman isimler ile sohbet ettik.

Türk edebiyatının önemli yazarların Oğuz Atay'ın pek bilinmeyen yönlerini konu aldığımız dosyamızda yazarın kaleminden çıkan **"Tutunamayanlar", "Tehlikeli Oyunlar", "Oyunlarla Yaşayanlar", "Günlük"** ve **"Korkuyu Beklerken"** kitaplarını inceledik. Önemli Türk düşünür Nurettin Topçu çalışmamızda yazarın, **"Mehmed Akif", "Türkiye'nin Maarif Davası"** ve **"Ahlak"** ve İsmail Kara'nın **"Kırk Yıl Sonra Dün Gibi Nurettin Topçu"** kitaplarına yer verdik. 1971 Nobel Edebiyat Ödüllü Pablo Neruda dosyamızda yazarın **"Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı", "Kuruntular Kitabı", "Kuşlar Sanatı", "Ayaklarına Dokunurum Gölgede"** ve **"Yeryüzünde Konaklama"** kitaplarını inceledik.

Türk tarihini konu aldığımız haber çalışmamızda İlber Ortaylı'nın **"Türklerin Tarihi", "Türklerin Altın Çağı", Halil İnalcık'ın "Devlet-i Aliyye: Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar I"** ve Erkan Göksu'nun **"Kutadgu Bilig'e Türk Savaşı Sanatı"** kitaplarını inceledik.

"Şeb-i Arûs" gününe özel hazırladığımız Mevlana Celaleddin-i Rumî dosya çalışmamızda Mevlana'ya ait olan **"Fîhi Mâ Fîh"** kitabını ve oğlu Sultan Veled'in ilk mesnevisi olan **"İbtidâ-Nâme"**yi inceledik. Haberimizin ikinci bölümünde Mevlana'nın yaşadığı zamanı konu alan Selçuklu dönemini ve Selçuklu devletini anlatan A.C.S. Peacock'un **"Selçuklu Devletinin Kuruluşu"** ve Sıbt İbnu'l-Cevzi'nin **"Mir'atü'z-Zaman Fi Tarihi'l-Ayan'da Selçuklular"** kitabını inceledik. Her sayımızda olduğu gibi tematik konulardan hazırladığımız dosya çalışmamızda bu ay müziği ve arabeski konu alan kitaplara yer verdik. Türkiye'de izlenme rekoru kıran Müslüm filmini inceledik ve Müslüm filminde Müslüm Gürses'in gençliğini oynayan Şahin Kendirci ile film üzerine kısa bir söyleşi yaptık.

Tarihçi ve eski diplomat olan Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu ile babasının ardından yazdığı, **"Yozgatlı İhsan Efendi-Kaybolan Dünyadan Nurlu Bir Sima"** kitabının detaylarını ve yazım sürecini konuştuk. İhsanoğlu, **"İlk zamanlar kitaba bir vefa borcu olarak başladıysak da işler daha sonra değişti. Kaybolan dünyada nurlu bir sima ile ben, o kaybolan nurlu simayı tasvir ediyorum. Kaybolan dünyanın nurlu bir siması olarak babam; belli bir karakterin, secdenin ve ahlakın temsilcisiydi, bu nesille beraber o dünyada kayboldu. Kitap, Türklerin Mısır'daki durumlarını eğitim ve kültür faaliyetlerini özellikle babamın uzun nefesli çalışmalarını anlatmaktadır."** diyor. Hat sanatının önemli üstatlarından biri olan Hasan Çelebi ise İslâm sanatlarını ve hat sanatının inceliklerini bizlere anlattı.

Türk edebiyatının önemli çocuk yazarlarından Gülten Dayıoğlu ile kitaplarını ve yeni projelerini konuştuk. Dayıoğlu, **"Çocuklar için yazmak zor eylemdir. Çünkü çocuk kitabında yapılan hata, mezara kadar etkisini sürdürür. Bu nedenle çocuk ve gençler için yazarken taşıması zor bir sorumluluk altına giriliyor. Hep tetikte olmak gerekiyor. Başka bir değişle çocuk ve gençlere yazarken, ayakları köstekli at gibi olunuyor. Şaha kalkmak, aklına geldiği gibi yazmak bize göre değil. Her konuyu, sözü, tümceyi akıl ve beğeni süzgecinden geçirmek zorundayız."** diyor. Türkiye'de uzun zamandır çok satanlar listesinde olan **"Ikigai-Japonların Uzun ve Mutlu Yaşam Sırrı"** kitabının yazarı Francesc Miralles de yeni çıkardığı "Sadece Neşe" kitabının detaylarını bizlere anlattı.

2018 yılının son ayındayız. Yılın son ayında hangi kitabı okusak sorusuna cevaben hazırladığımız haberimizde Khaled Hosseını'nın **"Deniz Duası"**, Abdülbaki Gölpınarlı'nın **"Türk Tasavvuf Şiiri Antolojisi"**, Fernando Pessoa'nın **"Gizemli Maske"** ve Umberto Eco'nun **"Sıfır Sayı"** kitaplarını inceledik.

Bu ay çocuk kitapları dosyasında minik okurlarımız J. K. Rowling'in **"Harry Poter-Azkabanı"**, Özkan Öze'nin **"Âdem Peygamber"** ve Yalvaç Ural-Feridun Oral'ın **"Mırnâme"** kitaplarını inceledik.

Ve değerli okurlarımız her sayıda sizlere not düştüğümüz gibi Aralık ayı boyunca **#KOKitabınOrtasıMasamda** hashtag ile paylaşımlarınıza sayfalarımızda yer vermekten mutluluk duyarız... Şimdiden keyifli okumalar dilerim.

Ezgi AŞIK

TUTKU ULUCA

Tutunamayanların Sesi; "OĞUZ ATAY"

Babası istediği için mühendis olan, edebiyat hayatına 35 yaşında başlayabilen, kısa ömrüne az sayıda ama değerli eserler sığdıran, yaşarken değeri bilinmeyen, vefatından sonra değer kazanan ve eserleri gittikçe popülerleşen önemli yazarlar arasındadır. Eserlerinin niceliğiyle değil, niteliğiyle edebiyat dünyasında yer edinmiştir. Toplumsal konuların hâkim olduğu dönemde bireyi merkeze almış, anlam arayışını; ruhsal çözümlemelerle ironiyle ve iç monologlarla işleyerek edebiyatımızı postmodernizm ile tanıştırmıştır.

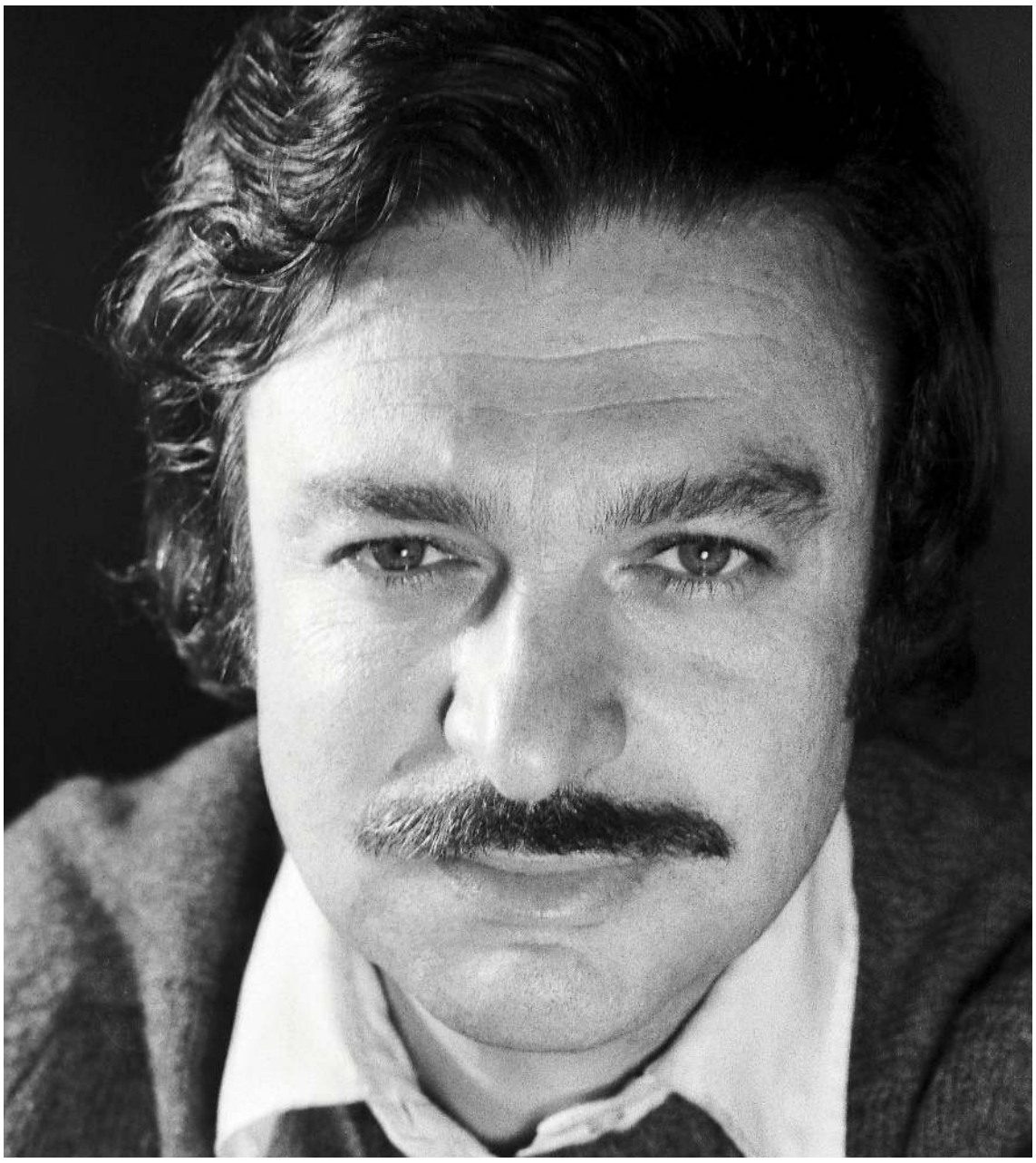

12 Ekim 1934 yılında otoriter ve ciddi bir baba ile şefkat dolu bir annenin oğlu olarak dünyaya gelen Atay, içe kapanık, ailedeki ilgiyi paylaşamayan bir çocukmuş. Ondan birkaç yıl sonra dünyaya gelen kız kardeşini hiç istememiş, kardeşini bohça diye tanımlarmış. **"Doğduğum zaman beni çok kıskandığını söylerler. Bana bohça dermiş, bakmış ki evden gitmiyorum, 'Alın bu bohçayı buradan, götürün artık, hâlâ niye burada duruyor.' dermiş. Kardeşi Okşan Ögel ağabeyinin kıskançlığını böyle anlatırmış. İlkokulda öğretmeninin 'Kardeşini kıskanan var mı?"** sorusuna sınıfta dürüstçe parmak kaldıran tek öğrenci olduğunu anılarında paylaşmıştır.

Yazar Dünyasını Etkileyen Kitaplar

İlkokul öğretmeni annesinin okul öncesi dönemde verdiği eğitimle okuma yazmayı okula başlamadan öğrenen Atay, okula ikinci sınıftan başlamıştır. Küçük yaşta kitaplarla tanışan yazar, ortaokul döneminde dünya edebiyatını yakından tanımış, önemli yazarların eserlerine merak salmıştır. Oscar Wilde, Stendhal, A. J. Cronin, Pitigrilli, Maurice Leblanc, Gorki, Laclos, Eliot ve Henry James gibi pek çok yazarın eserlerini okuyan Oğuz Atay, yazar olduktan sonra verdiği bir röportajda da en sevdiği yazarların Kafka ve Dostoyevski olduğunu söylemiştir.

Mühendis Yazar Oğuz Atay

Annesinin desteğiyle sanatın pek çok dalına yönelmiştir. Resim ve karikatür çalışmaları yapan yazar, lise zamanlarında tiyatroyla da ilgilenmiştir. Babası ise oğlunun sanat ile ilgilenmesini zaman kaybı olarak görmüş ve gereksiz olarak değerlendirmiştir. Babasının **"Adam gibi bir mesleği olması gerektiği"** düşüncesiyle 1957 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, İnşaat Mühendisliği bölümünü bitirerek mühendis olmuştur.

Askerliği bittikten sonra Denizcilik Bankası TAO'da çalışmaya başlayan Atay, kısa bir süre sonra istifa ederek İstanbul Devlet

“Kitapçıların ve çiçekçilerin bazı özellikleri olmalıdır, Olric. Gelişigüzel insanlar bu mesleklerin içine girmemeli. Kitaplar ve çiçekler özel itina isteyen varlıklardır. Ne yazık, bu meslekler de artık olur olmaz kimselerin elinde, sattıklarıyla ilgileri olmayan kişilerin. Durmadan kitaplara ve çiçeklere eziyet ederler, onlara nasıl davranılacağını bilmezler. Bana kalırsa, bir **‘kitapları koruma derneği’** kurmalı ve kitaplara kötü muamele edilmesini önlemeli...”

ve Mimarlık Akademisi’nde (Yıldız Teknik Üniversitesi) öğretim üyesi olur. 1975’te doçent unvanını kazanır ve **“Topografya”** adlı meslekî kitabını yazar. Bir yandan yazı işlerine de devam eden yazar, ekonomik sebeplerden dolayı derginin kapanması sonrası arkadaşlarıyla yeni bir dergi çıkarma kararı almış fakat karşısına çıkan engellerden dolayı kararını uygulayamamıştır.

Yaşamı ve Ölümü İroni Şeklinde

Oğuz Atay’ın beyninde tümör olduğunu anlaşılır ve tedavi için Londra’ya gider. Çeşitli ameliyatlardan sonra tümörlerden yalnızca bir tanesinden kurtulan yazar, Türkiye’ye geri döner. Beyninde kalan tümörlerle hayatını 13 Aralık 1977’ye kadar sürdürebilmiştir. Hayata veda ederken bile son sözlerinde ironiye yer vermiştir. Yaşamının son gecesinde arkadaşlarının evinde olan Atay, banyoya gittikten bir süre sonra onu merak eden arkadaşlarının seslenmeleri üzerine şu sözleri söylemiştir: **“Sevinmeyin, daha ölmedim.”** Bu sözünden kısa süre sonra o banyoda 44 yaşında hayatını kaybetmiştir.

Eserlerin Temelini İnsan Oluşturur

Edebiyatımızda postmodern tarzda ilk eserleri veren Oğuz Atay, çağının ötesinde düşünen bir yazar olmuş, yaşadığı dönemde anlaşılamamış ve değeri bilinmemiştir. Ona göre edebiyat insan içindir ve insanı anlatması gerekir. Yazar, ele aldığı konularla birlikte konuları kurgulayışıyla da diğer romancılardan ayrılır. Romanlarında insana dair sorunları, modernist ve postmodernist unsurları birarada kullanarak eserlerini kurgularken eleştiri, mizah ve ironi unsurlarının kullanımında da başarılı bir yazardır. Eserlerini yalnızlık, yabancılaşma, insanın bunalımı, toplumun aksayan yönleri gibi konular çerçevesinde şekillendirmiştir. İç monolog ve bilinç akışı tekniği denildiğinde edebiyatımızda akla gelen en önemli yazardır. Hayatını kaybettikten sonra değeri anlaşılan yazar adına 2007 yılında Oğuz Atay Edebiyat ödülleri verilmeye başlanmıştır.

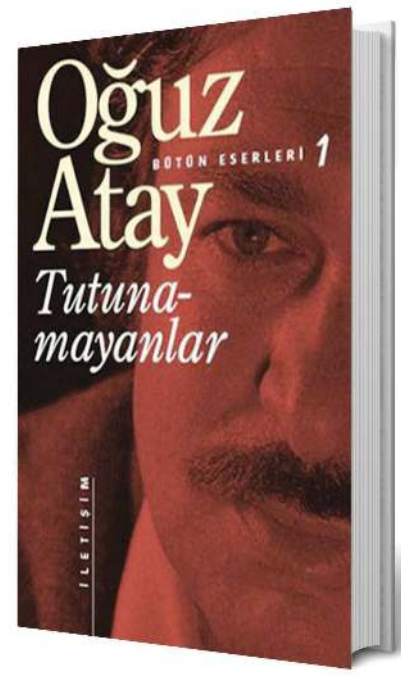

Tutunamayanlar
Oğuz Atay

Romanın yazıldığı 1970’li yıllar Türk edebiyatında toplumsal konuları ele aldığı bir dönemken; Atay, edebiyatımızda daha önce görülmemiş tekniklerle toplumda tutunamayan bireylerin romanını yazmıştır. Bireyin toplumla değil, kendiyle hesaplaşmasını önemsemiş, çevresine ve kendine yabancılaşmış bireyin korkularını, yalnızlığını eserine taşımıştır.

Kurgu İçinde Kurgu

Konusu ve kurgusuyla da edebiyatımızda önemli bir yere sahip romanın başında **“Yayımlayıcının Açıklaması”** başlığı altında **“Kişilerin karakterleri ve başlarından geçtiği söylenilen küçük maceralar incelenirse, bunların, günümüz insanlarına uymadığı kolayca fark edilecektir.”** cümlesiyle anlatılanların bir kurgu olduğu belirtilir. **“Tutunamayanlar”** Turgut Özben adlı karakterin intihar eden arkadaşı Selim Işık’ın geçmişini araştırarak, hayata neden **“Tutunamadığı”**nı öğrenme çabasını anlatır. Turgut’un Selim’in hayat ile yaşadığını keşfetmeye çalışırken karşılaştığı her insan, Selim Işık’ı tanıyordur ve her biri ona Selim’in farklı yönlerini anlatır.

“Yüksek arkadaş çevrelerinde üniversite arkadaşlarından utanırdı Selim. ’Seni ele vermemizden korkuyorsun,’ diye saldırırlardı Selim’e kantinde.”

Kitap UNESCO’nun Listesinde

Türk Edebiyatının ilk postmodernist romanı olan **“Tutunamayanlar”**, kurmacanın içinde kurmacayı barındıran, diyalog içinde diyalog olan, iç monolog ve bilinç akışı tekniklerinin etkili kullanıldığı bir romandır. Çoğu zaman romanın ana karakteri Turgut’un kurduğu cümleleri sesli mi söylediğini iç sesiyle mi konuştuğunu anlayamayabiliyoruz.

“Aman oğlum Turgut dikkat et. Mantıkî neticeler oyununa kapılma sakın. ‘Ne yapıyorsun orada Turgut?’ ‘Düşünüyorum.’ Olmadı işte. Kendini ele verdin galiba. Yok, canım insanlar kendi söyledikleriyle ilgilidir çoğu zaman”

Birden fazla bakış açısının, anlatıcının hâkim olduğu roman, edebiyatımız için çoğu açıdan bir ilki temsil eder. Oğuz Atay, 1972 yılında Pakize Kutlu ile yaptığı röportajda; **“Tutunamayanlar ile ne yapmak, neyi vermek istediniz?”** sorusuna şöyle cevap vermiştir:

“Tutunamayanlar ile çok basit bir iş yapmak istedim; insanı anlatmayı düşündüm. Kapalı dünyalar içinde yaşayan yazarların bile bu cümleye hemen isyan edeceğini, ‘Peki, herkes ne yapıyor?’ diye öfkeleneceğini bildiğim hâlde bu basit gerçeği söylemekten kendimi alamıyorum. Ben, kahramanlarımın iplerini istediği gibi oynatarak insanlardan kuklalar yaratan büyük romancıların yeteneklerinden yoksunum. Roman kahramanlarına uygulayacak büyük nazariyelerim, onları peşinden koşturacağım büyük ülkülerim yok. Ya da insanlara, özellikle tutunamayanlara saygım büyük olduğu için acıyorum onlara; böyle büyük büyük meselelerin makale, inceleme, deneme gibi yazı türlerinin konusu olduğunu sanıyorum.”

“Tutunamayanlar” romanı, UNESCO tarafından 20. Yüzyıl Türk Edebiyatının en seçkin eseri olarak kabul edilir. Eser, birçok farklı yabancı dile çevrilmiştir.

“Her şeye yeniden başlamak mümkün değildi. İstesem de mümkün değildi. Nerede kaldığımı unuttuğuma göre, baştan başlamak için de birtakım yetenekler gerekliydi; daha talihli doğmuş olmak gerekliydi mesela. Yeni bir dil öğrenebilmek için, hiç dil bilmemek gerekliydi.”

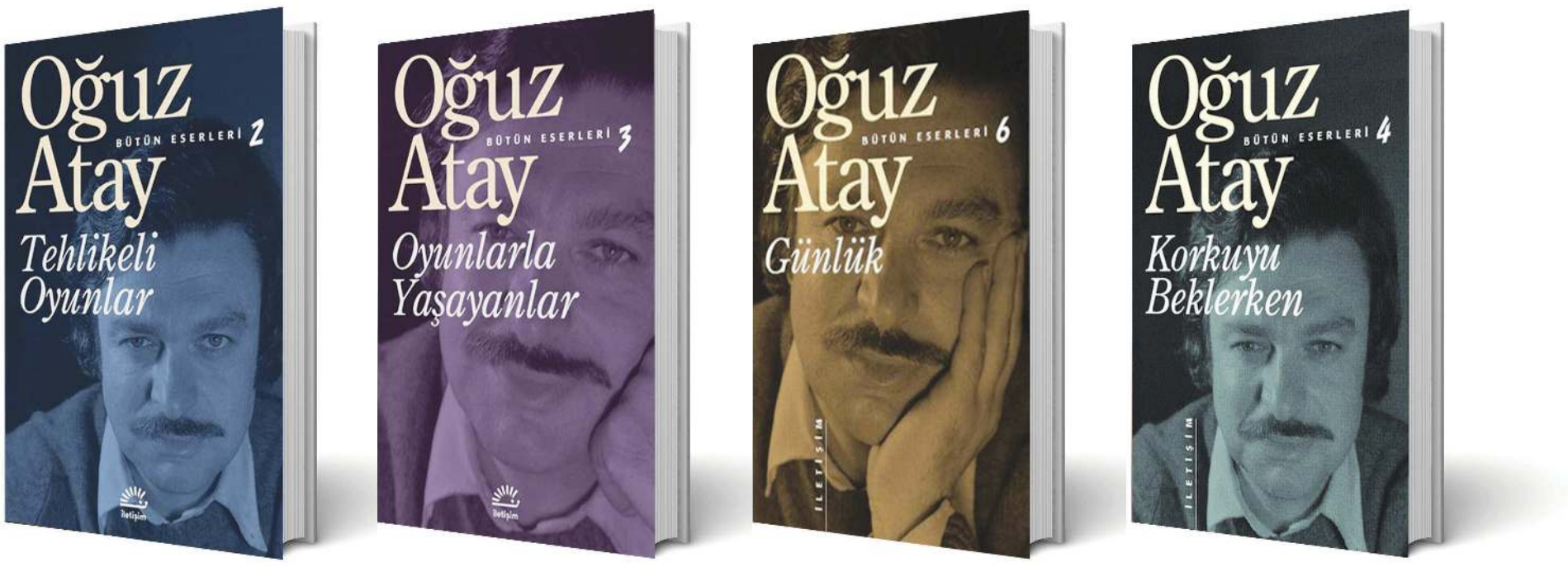

Tehlikeli Oyunlar

Oğuz Atay

Oğuz Atay’ın, 1975 yılında yayımlanan üç yılda tamamladığı ikinci romanı **“Tehlikeli Oyunlar”**, yazarın William Shakespeare’in **“Hamlet”,** James Joyce’un “Ulysses” ve Nabokov’un **“Solgun Ateş”** eserlerinden etkilenerek yazdığı düşünülen, kurgu içinde kurgu tekniğiyle edebiyatımızın ilk postmodernist romanlarından biri kabul edilir.

Roman, **“Tutunamayanlar”** gibi tutunamayanların romanıdır. Kendini bulamayan, kendi olamayan, kendini kitaplarda, oyunlarda arayan kahraman Hikmet Benol’un hikâyesi anlatılmıştır. İroninin oldukça ustalıkta işlendiği romanda ironi ana kahramanın soyadından başlar; **“Benol”** kendi olamayan bir karakter için seçilen bir soyadı ve romanda yazarın meseleyi her açıdan ele aldığını gösteriyor okuyucuya.

Karakterin İç Sesi ve Toplumun Yansıması

Yaşadığı döneme yabancılaşan kahraman, üç katlı bir apartmanın üçüncü katında oturur; üst katında oturan Albay Hüsamettin Tambay ise kahramanımızın her zaman her yerde konuşabildiği iç sesini temsil eder. Bilinç akışı tekniğinin ustalıkla kullanıldığı romanda, Hikmet’in gerçekten Albay ile konuşup konuşmadığını anlamakta zorluk çekiliyor. Arada kalmış, yalnızlığı ve hayatı anlamaya çalışan bir tutunamayanın hikâyesi daha...

“Bütün hayatımı, en ince ayrıntılarına kadar düşünerek hesapladığım iyiliklerin hayaliyle geçirdim albayım. Artık ne olacaksa olsun istiyorum.”

Oğuz Atay, kitabı gerçek hayata o kadar yaklaşmıştır ki toplumda sıkça karşımıza çıkan düşünceleri değişiklik gösteren kararsız bir bireyi görüyoruz. Örneğin; **”Ben ölmek istiyorum sayın albayım ölmek...”** diyen Hikmet başka bir bölümde, **”Ben yaşamak istiyorum, yaşamak ve herkesin burnundan getirmek istiyorum.”** diyor.

Oyunlarla Yaşayanlar

Oğuz Atay

Oğuz Atay’ın **“Gerçek bir tiyatroda” oynanmasını istediğini söylediği eseri, “Oyunlarla Yaşayanlar”,** Atay’ın kaleme aldığı tek tiyatro eseridir. Diğer eserlerinde de olduğu gibi tiyatro oyununda da yazar, bireyin içsel hesaplaşmalarını ve toplumsal konularını ele almıştır. İroniyi başarıyla kullanarak toplum-birey ilişkisini anlatmıştır. Yazarın, neredeyse eserlerinin tümünde ele aldığı hayatın bir çeşit **“Oyun”** olduğudur.

Yazara göre oyun sözcüğünün kelime anlamını romanın karakteri Hikmet’in ağzından okuruz: **“Oyunlar gerçeğin en güzel yorumlarıdır. Bizim gerçek dediğimiz şey de bazı güçlükler yüzünden iyi oynanamayan oyunlardır.”** Yazarın bir tiyatro oyunu olarak yazdığı oyunun aslında **“Oyun içinde oyun”** olduğunu düşünebiliriz.

Günlük

Oğuz Atay

Edebiyatın kendi çağında değeri bilinmeyen ve gizemli, tutunamayanların sesi olan yazarının merak edilen günlüğü, yazarın ölümünden sonra 1987 yılında yayımlanmıştır.

“Kimse dinlemiyorsa beni -ya da istediğim gibi dinlemiyorsa- günlük tutmaktan başka çare kalmıyor. Canım insanlar! Sonunda bana bunu da yaptınız” sözleriyle başlayan bölüm. **“Günlük”** kitabının sonunda, Atay’ın tamamlayamadığı eseri Eylembilim’den şimdilik bulunabilen parçalar da yer alıyor.

Korkuyu Beklerken

Oğuz Atay

“Korkuyu Beklerken” kitabı, 1975 yılında yayımlanan, toplumdan soyutlanan kahramanları ve modern dünyanın içinde sıkışan insanları konu alan sekiz öyküden oluşur. Kitaba adını veren **“Korkuyu Beklerken”** öyküsü özel bir tiyatro tarafından 2008’den itibaren sahnelenmektedir. Yazar hayattayken, kitapta yer alan Beyaz Mantolu Adam hikâyesine kısa film çekmiş., fakat film kaybolmuştur.

Edebiyat Hangi Duygudan Beslenir?

Fransız yazar ve sosyolog Georges Bataille, **“Edebiyat ve Kötülük”** *kitabında hayatın diğer yönünü konu alıyor. İnsanların her zaman güzeli ve iyiyi görme hissinden bahseden yazar, kötülüğün de hayatın bir gerçeği olduğunu söyler.*

Edebiyatın diğer yönünü araştıran yazar; Emily Brontê, Baudelaire, Franz Kafka, Marcel Proust gibi yazarların eserlerinde ele aldığı konular üzerine tespitlerde bulunur. Yazara göre kötülük özgürlüğü, değerin aşırı biçimlerine ulaşmamızı sağlayabilir ve hiç kimse bundan **“daha uzağa”** gidemez. Özgürlük daima isyana açılan kapıdır. Gerçek özgürlük yaşamı kışkırtmak ve aşmaktır. Edebiyat alanında verimli olmak ve eserler üretebilmek hüzün gerektirir.

> “Ben insanoğlunun, kaçınılmaz olarak kendine karşı olduğuna inanıyorum. Ve kendini mahkûm etmeyen insanın, hiçbir şekilde kendini tanıyıp sonuna kadar sevemeyeceğine…”

Edebiyat ve Hüzün İlişkisi

“Hakikat ve adalet tutkusu, sahipleri irkiltir çoğu kez. Yalnızca bu tutkuyu hissedenler mi? İnsan olmak, hakikati, adaleti istemekle aynı şey değil mi? Böylesi tutkular kişiler arasında eşitsiz olarak dağılmıştır ve her birinin ne kadar insancıl, ne kadar saygın olduğunun ölçüsüdür. Marcel Proust, Jean Santueil’de şöyle der: Bilim adamlarının ağızdan çıkan ve salt mesleki onur kaygısıyla hakikati dile getirmek için söylenen o gözü pek ve eşsiz laflarda, hep neşeli ve mert bir heyecan vardır; hakikat hakkında duydukları tek kuşku, onun hakikat olmasıyla ilgilidir; kendi sanatlarını icra ederken o hakikate yürekten bağlanırlar; onun kendini tamamen başka şekilde ilgi duyulmayan bir düşünce kümesinin parçasıymış gibi tanıttığı insanların rahatsız olabileceği konusunda en küçük bir tereddüt göstermezler.”

Edebiyat Masum mu?

Kötülük, insanları çakıştığı noktada ve aklın sınırları içinde kaldığı sürece, doğal düzenle kaçınılmaz biçimde karşıtlaşan öğe değildir. Kitap, ölüm yaşamın koşulu olduğuna göre, özü itibariyle ölüme bağlı olan kötülüğünde de anlaşılmaz bir biçimde varlığı oluşturan ilkelerden biri halini aldığını söyler.

“Kafka her zaman düşüncelerini ifade etti ve buna kesin olarak karar verdiği andan itibaren (günlüğünde ya da düşüncelerini not aldığı yazılarında) her kelimeyi bir tuzağa dönüştürdü (tehlikeli yapılar inşa ediyordu; kelimeler belli bir mantık düzenine göre sıralanmıyor, birbirlerinin üstüne yağlıyorlardı; sanki tek yapmak istedikleri şaşırtmak, yoldan çıkmaktı; sanki doğrudan doğruya, şaşırmakla başlayıp yolunu kaybetmeye kadar giden süreçlerden asla bırakmayan yazarın kendisine hitap ediyordu).

Gösterilecek en boş çaba, salt edebi nitelik taşıyan kimi yazılarına bir anlam vermektir; bu tür yazılarında okur, olmayanı yaşadığı izlenimine kapılır; okurun edineceği en iyi izlenim ise daha önce var olanı yaşamaktır ama bir kez olsun kabaca biçimlendirilmeye kalkıştığında ve en utangaç doğrulamayla karşı karşıya kaldığında bile daha önce var olanı hemen gizler.”

Edebiyatın masum olmadığını ve suçlu olduğunu öne süren Bataille, edebiyatın bireyin egemenliğini sınırlayan bir olgu olduğunu söyler. Çünkü ona göre, edebiyatta iletişim şiirseldir ve şiirsel değilse bir hiçtir. İnsanın egemen olabilmesinin bir koşulunu yasaklar üzerine kurar.

Hakikatin Kurguyla Bağlantısı

Hakikatin en değerli yanı bilince ulaşmanın mümkün olduğunu göstermesidir; ancak bilincin imkânları, kendi imzasını taşıyan arka planla sürekli bir alışveriş içinde olmaktan vazgeçemez. Doğmakta olan bu hakikat, şiirsel bir pırıltı taşımadan var olabilir miydi? Hiç olmazsa insanlık değerleri bakımından bu düzeye ulaşamazdı.

Efsanevi bir kurgunun, efsanelerin özünü perdeleyen şeyle yakın bir ilişki kurmasının heyecan verici olduğunu söyleyen, Bataille: **“Bir şairin hayatında aklın egemen olması, şiirin otantikliğine aykırıdır. Akıl, indirgenemeyen yapısını ve kendi içinde barındırdığı egemen şiddeti şiirin elinden çekip alarak en azından onu sakatlayacaktır. Gerçek şair dünyada bir çocuk gibi yaşar: Aynı William Blake gibi ya da bir çocuk gibi mükemmel bir sağduyuyla davranır ama herhangi bir işin idaresi ona emanet edilemez. Şair dünyada ebediyen azınlık olarak kalacaktır: Blake’in hayatı ve eserleri de işte böyle bir kopuşun ürünüdür. Blake hiçbir zaman delirmemiş ama deliliğin sınırlarında dolaşmıştır.”**

RÖPORTAJ

EZGİ AŞIK

Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu;

“İslâmiyet’in Özünü Korumak Lazım”

Tarihçi ve diplomat olan Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu ile babasının ardından yazdığı, **“Yozgatlı İhsan Efendi: Kaybolan Dünyadan Nurlu Bir Sima”** *kitabının detaylarını ve yazım sürecini konuştuk. İhsanoğlu,* **“İlk zamanlar kitaba bir vefa borcu olarak başladıysak da işler daha sonra değişti. Kaybolan dünyadan nurlu bir sima ile ben, o kaybolan nurlu simayı tasvir ediyorum. Kaybolan dünyanın nurlu bir siması olarak babam; belli bir karakterin, seciyenin ve ahlakın temsilcisiydi, bu nesille beraber o dünya da kayboldu. Kitap, Türklerin Mısır’daki durumlarını, eğitim ve kültür faaliyetlerini, özellikle babamın uzun nefesli çalışmalarını anlatmaktadır.”** *diyor.*

Yeni çıkardığınız “Yozgatlı İhsan Efendi: Kaybolan Dünyadan Nurlu Bir Sima” kitabının detaylarını konuşmak isterim. Yazım sürecinde nelere dikkat ettiniz?

40 yıl sonra böylesine bir eserin ortaya çıkacağını tahmin etmiyordum. Birkaç dostumuzla yola çıktığımız zaman babam hakkında anekdotlar toplamaya başladık. Babam hayatı boyunca pek tanınmak istemedi. Şöhret peşinde olmadı. Mahviyetkâr bir insandı ve tevazu sahibiydi. Fakat bizim de onu sonraki nesillere tanıtmamız gerekiyordu. Kitaba katkı sunanlar arasında başta o dönemde yaşamakta olan aile fertleri olmak üzere rahmetli amcam, babamın Yozgat ve Kahire’deki mektep arkadaşları çok büyük bir sayıdaydı. Planlı şekilde farklı zamanlarda oluşan bilgi ve notları toparladım. Bu hatıra ve anekdotların bir kısmı; özellikle Akif’le olan kısmı neşredilmişti. Babamın evrakı arasında bulunan kendine ait mektup müsveddeleri, dedemin mektupları, Yozgat milletvekillerinin mektupları, resmi ya da gayriresmî olanlar, öğrencilerinden Singapur, Habeşistan, Türkiye, Arnavutluk, Bulgaristan ve Rumeli’nin değişik bölgelerinden dostların birikimleri büyük bir yardım teşkil etti. Derlediğim bilgileri başlıklar altında tasnif ve tahlil ederek yazdım.

Kitabın yazım süreci ne kadar sürdü?

40 yıl oldu... 40 yıl içerisinde büyük fasılalar oldu. Benim değişik görevler sebebiyle farklı yerlerde ikamet etmem gerekti. Kitabın çatısı ise 10 senelik bir çalışmanın sonunda ortaya çıktı. İlaveler yaptık. Son iki sene içerisinde çalışmalar; editör çalışması, belgelerin tasnif edilmesi, resimlerin dijital ortama aktarılması gibi işlerin tamamlanması şeklinde sürdü.

Tarihi Kaynaklara Dayanan Belgeler

Kitabın oluşmasında katkısı olan hatıralardan bahsedebilir misiniz?

Kitapta iki mühim kaynaktan istifade ettiğimi söyleyebilirim. Bir tanesi İsmail Ezherli, babamın arkadaşı, Bulgaristan Türklerinden... Ezher'e okumaya geliyor ve babamla 9 sene boyunca aynı odayı paylaşıyorlar. Daha sonra babamın öğrencisi olmanın ötesinde dostu oluyor. İsmail Ezherli'nin yayınlanmamış hatıratının bir sureti, oğlu İhsan Ezherli tarafından bana verilmişti. İkinci kaynak Ali Ulvi Kurucu Bey'in hatıratıdır. Daha önce basılmış muhtelif hatıratı vardı. Ali Ulvi Bey ile Medine'de yaptığımız mülakatlarda kayda geçirdiğimiz basılmamış hatıralarından da istifade ettik. Hatıralar kısmında Prof. Dr. Abdülkadir Şener, İsmail Hakkı Şengüler, Prof. Dr. Ali Özek, Nureddin Boyacılar var. Eşref Edib'in Akif ile ilgili babamdan 30'lu yıllarda kaydettikleri var.

"Kaybolan Dünyadan Nurlu Bir Sima: Yozgatlı İhsan Efendi" kitabınızla okurlara hangi mesajı vermek istiyorsunuz?

Dediğim gibi ilk zamanlar kitaba bir vefa borcu olarak başladıysak da işler daha sonra değişti. Kaybolan dünyadan nurlu bir sima ile ben, o kaybolan nurlu simayı tasvir ediyorum. Kaybolan dünyanın nurlu bir siması olarak babam; belli bir karakterin, seciyenin ve ahlakın temsilcisiydi, bu nesille beraber o dünya da kayboldu. Kitap, Türklerin Mısır'daki durumlarını, eğitim ve kültür faaliyetlerini, özellikle babamın uzun nefesli çalışmalarını anlatmaktadır.

Dönemin Türkiye'sine Işık Tutuyor

Kitap, genç nesiller için 30'lu 40'lı yıllarda din eğitimi nasıldı, nasıl değildi, o günkü sıkıntılar ve imkânsızlıklar neydi; dolayısıyla Kahire'de okuyan öğrencilerin problemleri neydi, Demokrat Parti hükümeti döneminde görülen dindeki rahatlık veyahut din eğitiminin başlatılması ve aynı zamanda Kahire'de dinî tahsil gören öğrencilere yeterince destek verilmemesi konusunda bilgi veriyor. Eserde ayrıca Mısır'da yaşayan ve hayatlarının Mısır dönemi hakkında pek fazla bilgi bulunmayan Türk âlimlerin portreleri de yer alıyor.

> "İslâm'a bihakkın mensup olmak çok önemli bir sorumluluktur. Allah'ın yap dediklerini yapmak, yapma dediklerini yapmamak… Helalin ve haramın birbirine karıştırılmaması ve İslâm'ın onuruna ve şerefine layık olmanız gerekir. **'Ben Müslümanım'** deyip elini kolunu sallayarak aklına geleni ve nefsinin istediklerini yapmak mümkün değildir."

İhsan Efendi'nin, 1926'da Kahire'de çektirdiği ilk fotoğraf ve bu fotoğrafı babasına takdim yazısı

"Veliyyünniam Efendim!
İki senedir mütehassiri olduğum muhterem simanızı işte hayalim, kemal-i iştiyak ve hâhişle müşahede şerefine mazhar olacaktır. Şu müddet zarfında mürûr eden a'yâd-ı mübarekede (mübarek bayramlar) cismen ifa edemediğim rasime-i îdi, ruhum niyabeten ediyordu. Bu defa da hem ruhum ve hem de zıll-ı hayalim müştereken vazifelerini pek derin bir hiss-i hürmetle meşbu olarak huzurunuzda yapacaklardır. Hele kabul-i âlilerine iktiran ettiği takdirde bilseniz ne kadar nâil-i ibtihâc (sevince ulaşmış) ve sürur olacaktır.

6 Temmuz 1926
Oğlunuz Mehmed İhsan"

Akif'in En Güvendiği İsim; İhsan Efendi

Babanızın Mehmet Akif ile olan dostluğunu sizden de dinlemek isteriz.

Dostluklarının nasıl başladığı hakkında bilgimiz yok ama kesin olan bilgi şudur: 1924 yılı Ekim ayında İstanbul'dan İskenderiye'ye hareket eden gemide beraber yolculuk yapmışlardır. Bizim kesin olarak bildiğimiz, görenlerin anlattıklarına göre; Akif Bey haftada en az bir kez babamın yanına gider, sohbet edermiş. Ayrıca Akif Bey, Kur'an-ı Kerim meali meselesi konusunda babamla sürekli istişare içindeymiş. Neticede de meal çalışmaları konusunda kitapta izah edildiği gibi Akif, yazdığı meali babama emanet ediyor.

Tartışmalara Son Nokta Konuldu

Dergi olarak daha önce Mehmet Akif Ersoy'un torunu Selma Ersoy ile röportaj yapmıştık. Kur'an-ı Kerim meali konusu açıldığında 'Dedemin hazırladığı Kur'an-ı Kerim meali, vasiyeti gereği imha edilmiş demişti, siz de yazdığınız bu kitapla bu tartışmaya son noktayı koyuyorsunuz, konuyu sizden dinlemek isteriz.

Selma Ersoy Hanım'ın söylediği tabiatıyla doğrudur. Çünkü Akif Bey'in vasiyeti bu şekildeydi. Babam da bunun yerine getirilmesi için sorumluluğu almıştır. Kitapta mealin imha ediliş şeklini ve detaylarını anlattım. Bu bakımdan Akif Bey'in tam metin olarak yazmış olduğu meal yani Kur'an-ı Kerim'in 30. cüzünün meali imha edilmiştir. Hayatımız Kahire-İstanbul-Ankara-İngiltere-İstanbul-Almanya-Cidde'de görevlerle geçti. Bu taşınmalar neticesinde dosyalar arasında bir defter bulduk. Bu defterde Akif Bey'in el yazısıyla Kur'an-ı Kerim'in baş tarafının meali çıktı. Kitapta bunun birkaç sayfasının tıpkıbasımı ile metnin Latin alfabesiyle yazılmış şekline yer verdik.

Oturanlar soldan sağa: Arnavut Hamdi Arslan, Konyalı Ali Zeki Efendi, Türkistanlı Yunus Efendi, İhsan Efendi, Ali Gazi (Ürdünlü Çerkez), Kahire'de lokanta işleten Türk asıllı Hamdi, Emin Hancı (Boşnak). **Ayaktakiler soldan sağa:** Hüseyin Avni Çelik, Dr. Ali Arslan Aydın, Muzaffer Özcanoğlu, Osman Saraç, Emin Saraç, Ali İhsan Okur, İrfan Kocabaş, Abdülkadir Açıkkol, Hüseyin Varol. (14 Ocak 1955)

Hayatım Boyunca Bunun Mücadelesini Verdim

Önemli bir İslâm âliminin oğlu olmak nasıl bir duygu?

Size bir sorumluluk ve paye veriyor. Bu ikisi arasındaki dengeyi kurmak ve hak etmek mücadelesiyle karşı karşıya kalıyorsunuz. Ben hayatım boyunca bunu sağlamaya çalıştım. Şunu da söylememe müsaade ediniz. Babama duyulan sevgi nereye gittiysem karşıma çıktı. Doktora sonrası kimya alanındaki çalışmalarım için gittiğim İngiltere'deki Exeter Üniversitesi'nde tarih bölümünün başkanı, babamın talebesi çıktı. Onun bana gösterdiği itibar ve misafirperverlik unutulmazdı. Dünyanın çeşitli ülkelerinde babam sebebiyle ilgi gördüm; kitapta çok sözü geçen insanlar; Ali Yakup Bey, Emin Saraç Bey, Ali Himmet Berki Bey gibi insanlar bize karşı sevgi ve muhabbet gösterdiler. Bu, insan için büyük bir nimettir.

İslâm'ın Onuru ve Şerefine Layık Olmak

İhsan Efendiye göre din "Mesuliyet"tir. Bu başlığı açabilir misiniz?

Evet, bu çok önemli bir husustur. Eğer insan âkıl bâliğ olmamışsa ve şuurlu değilse o zaman dini mesuliyeti olmaz. Aklını kaybeden insandan kimse oruç tutmasını ve namaz kılmasını beklemez. Mesuliyet, akıl ve şuurla başlar. İslâm'a bihakkın mensup olmak çok önemli bir husustur. Allah'ın yap dediklerini yapmak, yapma dediklerini yapmamak... Helalin ve haramın birbirine karıştırılmaması ve İslâm'ın onuruna ve şerefine layık olmak gerekir. "Ben Müslümanım" deyip elini kolunu sallayarak aklına geleni ve nefsinin yapmak istediklerini yapmak mümkün değildir. İslâmiyet'in özünü koruyarak yaşamak lazım. Bunların özünü ve manevi sorumluğunu yaşamak lazımdır.

Az ve Öz Konuşurdu

Baba-oğul ilişkinizi de konuşmak istiyorum. Nasıl bir ilişkiniz vardı?

O nesil genellikle çok az konuşan bir nesildi. Hissiyatını dışa çok yansıtmayan bir nesildi. Babamın; sevgisini, ilgisini ve koruyuculuğunu hissederdik. Evladınızı, yanlış yapmaması için nasıl terbiye edersiniz, mesela bunu anlatan çok güzel bir hatıram var: Babamla bir gün Cuma namazından sonra eve bir şeyler almak için manava gittik. Babam eve bir miktar meyve aldı. Ben de küçük bir çocuk olarak elimin ulaştığı bir yerden yanlış hatırlamıyorsam bir portakal veya mandalina aldım. Babam alacağını aldı, eve gidiyoruz, köşeyi dönerken elimdekini gördü, **"Bu ne"** dedi, **"Portakal"** veya **"Mandalina"** dedim, **"Sana kim verdi"** dedi, **"Kimse"** dedim, **"Nereden aldın"** dedi, **"Manavdan"** dedim. Hiçbir şey demedi. 180 derece geri dönerek yürüdü, böylece manava kadar 10 dakika boyunca yürüdük. **"Geri ver, yerine koy ve özür dile"** dedi. Manav çok şaşırdı; **"Olur mu efendim, çocuktur"** dedi, babam, **"Özür dile ve teşekkür et"** dedi. Bir cümle ve bu kadar... Huy olarak çok sakindi, evin içinde hep sükûnet olurdu. Az ve öz konuşurdu.

Çok Yönlü Bir İsim

Peki, kültür-sanata ilginizin olduğunu biliyoruz, hat ve resim koleksiyonunuzu da... İlgiyle takip ettiğiniz sanat dalları hangileri?

Sevdiğim eserler var ama koleksiyoncu değilim. Çok beğendiğim iki sanat dalı var. Birincisi hat sanatı, diğeri müzik; Klasik Türk müziği ve Batı müziği. Saz eserlerini çok severim. Klasik Batı müziğinde en çok Mozart'ı severim. Beethoven'ı ve Ravel'i de dinlerim.

Bir başucu kitabınız var mı?

Sürekli değişir. Bu aralar İlber Ortaylı'nın kitabını okuyorum.

Osmanlı'da İlim Yolcuğu Nasıl Başladı?

Eser, Osmanlı padişahlarının eğitim kurumlarına verdiği önemi tarihsel gelişimleriyle birlikte sunar. Osmanlı'da ilmi çalışmaları günümüze kadar pek çok araştırmacı tarafından detaylı şekilde ele alınmıştır. Yazara göre bu çalışmaların büyük bir bölümü, teşkilatın yapısını ve zaman içindeki dönüşümünü yakından takip edebilmemize olanak sağlamış; nispeten daha az sayıdaki çalışmada ise ilmiye teşkilatı mensuplarının ilmi ve idari faaliyetleri üzerine yoğunlaşılmıştır.

Müderrislik imtihanlarının Osmanlı ilmiye teşkilatı açısından önemi, eğitim sisteminde müderrise atfedilen yer ile yakından ilişkilidir. İslâm eğitim geleneğinin devamı niteliğindeki Osmanlı medreselerinde uygulanan eğitim ve öğretim faaliyetlerinin merkezinde, müderris bulunmaktaydı. Medreselere tek bir müderris atanır ve medrese, müderrisinin unvanıyla tanınırdı. Talebeler müderrisin etrafında şekillenen halkalara devam ederek ondan ilim öğrenirdi. Talebenin eğitim hayatı süresince okuduğu ilimleri ve bunları hangi âlimler silsilesinden edindiğini gösteren icazetnamelerin kurum tarafından değil, müderris tarafından verilmesi müderrisin bu süreçteki önemini göstermektedir.

Osmanlı Sultanlarının Medreselere Verdiği Önem

"İlmiye teşkilatının kaza ve tedrisi bir araya getiren yapısı nedeniyle sadece Osmanlı ilmi hayatının değil, aynı zamanda toplumsal hayatında dinamiklerini belirlediği bilinmektedir. İlmiye teşkilatını oluşturan temel unsurlar ile bu unsurlar arasındaki hiyerarşinin ne zaman teşekkül ettiği tartışmalı ise de Fatih Sultan Mehmed dönemi ile birlikte yapının temel özelliklerinden netlik kazandığı anlaşılmaktadır. Zaman içerisinde gerçekleştirilen bazı değişimlerle beraber yüzyıllar boyunca geçerliliğini koruyacak olan bu yapının tedrise ilişkin unsurları arasındaki bağlantıyı Fatih Sultan Mehmed'in teşkilat kanunnamesi şöyle sıralar:

Ve Sahn mollaları makam-ı mevleviyettedir. Anlar cümle sancak beğlerine tasaddur ederler. Ve dâhil müderrisi ve garic müderrisi dahi makam-ı mevleviyettedir. Ve hariç ve dâhil ve Sahn ellişer akçe ile olur. Haliya bina eylediğim medaris-i aliyeye Sahn deyü isim konulmuşdur. Sahndan beş yüz akçe ve Ayasofya Medresesi'nden dahi kezalik böyle vüsul olunur."

> "İlk Osmanlı medresesi, 1331 yılında Orhan Gazi tarafından kurulan İznik Orhaniyesi'dir (İznik Medresesi). 1361 yılında Edirne'nin fethiyle medrese tarihinde yeni bir sayfa açılmıştır."

İslâm eğitim sisteminin temel kurumu olan medreseler, Osmanlılar döneminde fiziki şartları, mimari özellikleri, programı ve diğer yönleriyle önemli gelişmeler getirmiştir. Osmanlı Devleti'nin hemen her döneminde önemini koruyan idare ve ulema arasındaki ilişkiler, en belirgin şekilde müderris atamalarında kendini göstermiştir. Yazara göre Osmanlı medreseleri, Selçuklu ve Anadolu Beylikleri devri müesseselerinin bir devamı olarak ortaya çıkmıştır. İlk dönem Osmanlı medreseleri, Osmanlı öncesi Amasya, Konya, Kayseri, Karaman ve Aksaray gibi Anadolu şehirlerinin medreselerinin bir devamı gibidir.

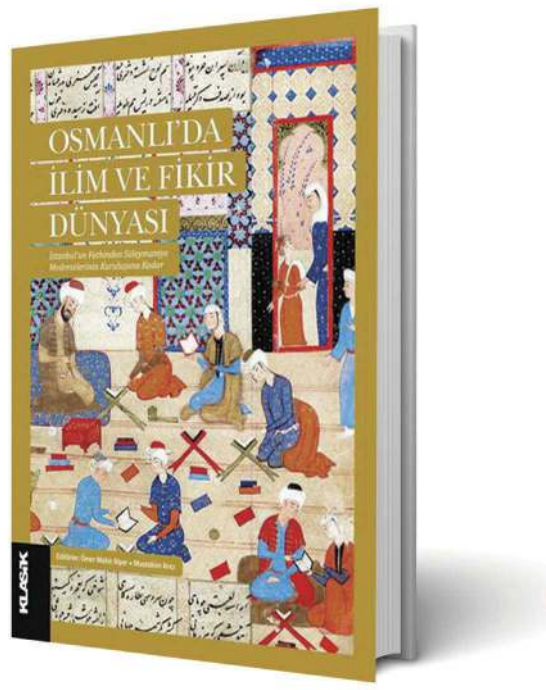

"Kanuni Sultan Süleyman'ın İstanbul'da Süleymaniye Külliyesi'ni yaptırmasıyla Osmanlı medrese teşkilatı büyük ölçüde değişmiş ve medreselere yeni dereceler ilave etmiştir. Buna göre Osmanlı medreseleri şu derecede olmalıydı: 1-Hâşiye-i Tecrid (Yirmili), 2- Miftâh (Otuzlu), 3-Telvih (Kırklı), 4- Hâric (Ellili), 5- Dâhil (Ellili), 6-Sahn-ı Semân, 7-Süleymaniye, 8-Altmışlı, 9-Süleymaniye Dârülhadisi."

Eser, Osmanlı medreselerinin derece bakımından zaman zaman değişikliğe uğradığını belirtir. Medreselerin seviyesi, eğitim-öğretim hayatındaki yeri ve önemi yaptıran şahsın statüsü, tedris kadrosundaki niteliğiyle medresenin faaliyet gösterdiği yerleşim biriminin ülke genelindeki siyasi ve stratejik önemine göre değişmekteydi.

"Osmanlı İlim ve Fikir Dünyası" kitabı kendisinden önceki İslâm ilim ve fikir geleneklerini derlemiştir. İstanbul'un fethi, İslâm dünyasında ilim ve düşünce alanında büyük kırılmalara ve gelişmelere yol açmıştır.

İSMAİL GÜLEÇ

Bir Döneme Işık Tutan Kitap; "Yozgatlı İhsan Efendi"

Bu kitapta sadece İhsan Efendi'nin hayatını değil, Osmanlının son dönemini, bir Osmanlı âlimini, yurtdışında yaşayan bir Türk'ün hayatını, Osmanlılığın ne demek olduğunu da somut olarak görüyoruz. Kitabı elime alınca bitirmeden bırakamadım. Özellikle meraklıları heyecanlandıracak bilgilerin ve anekdotların yer aldığı kitap, birçok konuda bilinenleri düzeltecek, merak edilen konulara açıklık getirecek ve yeni tartışmalara yol açacak.

Osmanlıların son dönemleri ve Cumhuriyet'in ilk yılları hakkında bilgi bulabileceğimiz bu çalışma, dönemin bir taşra şehri ve o şehrin ileri gelen ailelerinden biri, eğitim, Mısır ve Ezher, Ezher'e giden Türk öğrenciler ve bugüne kadar hakkında yazılmayan bir şeyin kalmadığı Mehmet Akif hakkında bilgi veren eşsiz bir kaynak. Yalnız bu kitap, sıradan bir okurdan daha fazlasını istiyor ve bekliyor. Eğer satır aralarını okuma beceriniz varsa yazılanlardan daha fazlasını da öğrenebilirsiniz.

İhsan Efendi'nin Doğup Büyüdüğü Şehir

Osmanlı'nın taşrası ve yirminci yüzyıl başlarında bir Anadolu şehri olarak Yozgat'ın İhsan Efendi'nin yetişmesinde çok önemli bir yeri olduğunu görüyoruz. Yozgat'taki ilk ve orta tahsilin, onun şahsiyetinin şekillenmesinde oldukça etkili olduğu çok belli. İhsan Efendi'yi ve onun aldığı eğitimi ve şehre hâkim olan kültürü okurken aynı zamanda Osmanlılar döneminin bir şehrini de yakından görme fırsatı buluyoruz. Doğrusunu söylemek gerekirse bir taşra şehrindeki ulema ve onların bilgi seviyesi bizleri düşündürüyor. İhsanoğlu, babasını o kadar güzel ve başarılı anlatmış ki insanda Yozgat'ı görme arzusu uyandırıyor. Şu satırları yazarken bile Yozgat'ı görmek arzusunda olduğumu ifade etmek isterim, kitapta okuyup hayal ettiğim Yozgat'ı bulamama korkusu olmasına rağmen.

Emin Saraç Hoca ve Eğitim

Yozgat eşrafından ticaretle uğraşan bir babanın, medreseden çıkmayan oğlu İhsan Efendi... Anne tarafı Kuba'dan, baba tarafı ise Orta Asya'dan Anadolu'ya gelmiş. Anne tarafından soyu Hz. Osman'a kadar gidiyor. İhsan Efendi, çok işine yarayacak olmasına rağmen Mısır'da

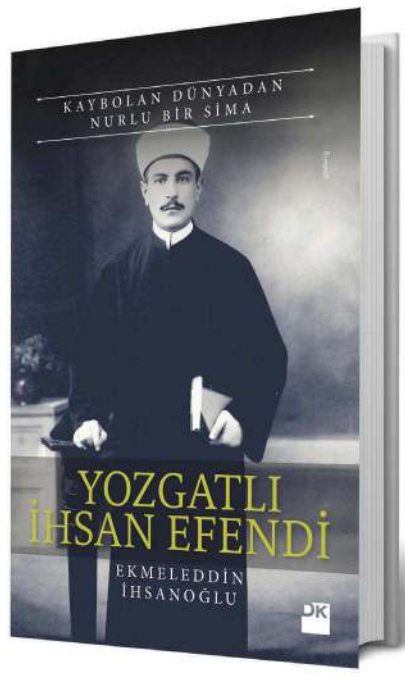

bulunduğu süre zarfında bunu kimseye söylemiyor. Kitaptan öğrendiğimize göre hakikati bir akrabasından öğrenen Emin Saraç Hoca, tahsil için Mısır'a geldikten sonra bu mesele biraz bilinir hale geliyor.

Yozgat'ta örnek bir baba, örnek bir anne ve örnek bir evlat görüyoruz. Kendi işinde ihtiyacı olduğu hâlde oğlunun medreseye gitmesine izin veren ve eğitimini destekleyen baba, oğlunun her türlü ihtiyacını düşünen bir anne ve anne-babasının bu sevgisini ve güvenini boşa çıkarmamak için hayatı boyunca ideallerinden taviz vermeyen bir ahlak abidesi ve ideal bir insan... İhsan Efendi, babasının kendisi için yaptığı fedakârlığı boşa çıkarmamak için gittiği tüm okullarda birinci olmuş, hep başarılı olmak zorunda hissetmiştir.

Kitapta Geçen Mektuplar

Babası ile arasındaki o hürmet dolu muhabbeti mektuplarında görüyoruz. Baba oğlunu bir evlat gibi severken bir âlim gibi de ona hürmet gösteriyor. Bu ince çizgiyi muhafaza etmek kolay olmasa gerek. Mektuplaşmalardaki bu karşılıklı saygı ve sevginin kelimelerle gösterilmesi okuru etkiliyor. Babası ve hocası Hulusi Efendi ile mektuplaşmaları ve birbirlerine hitap şekilleri ne kadar seçkin ve özenli bir dil ile yazılmış ki samimi dil ve üslup okuru hemen sarmalıyor ve neden biz artık böyle mektuplar yazmıyoruz diye hayıflandırıyor. Babanın oğluna **"Nûr-ı aynım, semere-i dilim, huzur-ı nazikâneleri, huzur-ı edîbâneleri, ciger-kûşem oğlum efendi ve nûr-ı aynım sevgili oğlum"** şeklindeki ifadelerinde bu sevgiyi ve hürmeti görüyoruz.

İhsan Efendi'ye babası tarafından gösterilen bu sevgi ve hürmetin yanında, oğlu Ekmeleddin İhsanoğlu'nun da kitabın her satırında babasına duyduğu sevgiyi ve büyük bir âlime karşı gösterdiği saygıyı görüyoruz. Kendisi de âlim olan Ekmeleddin İhsanoğlu'nun, babasının ilim adamlığı yönünü aksettirmeye çalışırken babasını aşırı övme korkusunun, babasını yeterince anlatamama endişesine karıştığını görüyoruz.

İhsan Efendi'nin mutluluğu ve başarılı olması için bağrına taş basan ve oğlunu her daim destekleyen fedakâr anne, belki de oğlunun hasretine dayanamayacağı için onun Yozgat'ı terk etmesinden önce vefat eder. Annesini genç yaşında (17 yaşında) kaybetmesinin onda derin bir iz bıraktığını ve onu daha da hassaslaştırdığını düşündüm okurken.

Bir babanın oğlunun ilim sahibi olması için katlandığı hasreti, bir evladın idealleri uğruna ailesini, memleketini, zenginliği bırakması ama ailesini ve memleketini hiçbir zaman unutmamasını oldukça önemli bulduğumu söylemek isterim.

> Yıllarca çok önemli görevlerde bulunduğu ve çok başarılı yayınlara imza attığı hâlde sadece ilgilisi tarafından bilinen, Cumhurbaşkanı adayı olunca tüm Türkiye'nin tanıdığı Ekmeleddin İhsanoğlu, kırk yılı aşkın bir süreden beri babası İhsan Efendi hakkında topladığı bilgileri derleyerek kitaplaştırdı ve kitap geçtiğimiz günlerde yayımlandı.

Eğitimi ve Ezher Yılları

İhsan Efendi Kahire'ye gittiğinde 22 yaşındadır. 15 senelik bir tahsilin ardından Mısırlılara verilen Âlimiye diplomasını alması herkesin yapabileceği bir şey değildir. Bir Mısırlının ardından ikinci olarak sınavı geçer. Muhtemelen ikinci olmasında Mısırlı olmaması ve Hanefi olmasının rolü olmalıdır.

Kitap özellikle Ezher medreselerinde verilen eğitim ile Ezher'de okuyan Türk öğrencilerin yaşadıklarını aktarması bakımından değerli bir kaynak. Burada özellikle eğitimcilerin dikkat etmesini istediğim husus, İhsan Efendi'yi dikkatlice okuyarak klasik metotta dersin nasıl anlatıldığı ve iyi bir hocanın vasıflarının neler olduğudur. İhsan Efendi, öğrencilerine karşı hem müşfik hem kol kanat geren hem de onları yönlendiren örnek alınacak bir model olarak kendisinden bahsedilmeyi hak ediyor. Öğrencilerinin hakları için verdiği mücadele ve onları her platformda desteklemesi her türlü takdiri hak ediyor. Sadece Türklerle değil, İslam dünyasının dört bir tarafından gelen öğrencilerle de ilgilenen ve onlara her konuda rehberlik yapan örnek bir dava adamı.

Önemli İlim Adamların İsimleri

Sadece eğitim ve Ezher'i değil, bugün isimlerini bildiğimiz nice meşhur ilim adamını da kitap sayesinde daha yakından tanıyoruz. Özellikle Sabri Efendi ile Zahidü'l-Kevseri gibi hocalar ile her biri yüzlerce öğrenci yetiştirmiş, kitaplar yayınlamış şu isimleri görünce ne demek istediğimiz daha iyi anlaşılır. İsmail Ezherli, Ali Ulvi Kurucu, Mustafa Runyun, Ali Yakup Cenkçiler, Osman Keskioğlu, Ahmed Davudoğlu, Emin Saraç, Osman Saraç, İsmail Hakkı Şengüler, Ali İhsan Okur, Muharrem Devecioğlu, Hamdi Kasaboğlu, Mehmed Beşer, Ahmed Ziya Kurucu, Mehmet Müftüoğlu, Prof. Dr. Ali Özek, Abdullah İşler, İsmail Bıçakçı, Prof. Dr. Abdülkadir Şener ve daha nicesi... Bu isimlerin bugün Türkiye'nin en önemli hocalarının yetişmesinde emeği geçtiğini düşündüğümüzde İhsan Efendi'nin günümüz Türkiye'sindeki tesirini daha iyi anlarız.

Kadınlar konusunda çok şanslı değil İhsan Efendi. Henüz 17 yaşında iken annesini kaybeden İhsan Efendi, uzun zamandan beri aradığı eşini çok geç yaşlarında bulur. Seniye Hanım, ona sabrının mükâfatı olarak Allah tarafından gönderilen bir hediye olur. Kahire'ye gelen her Türk öğrencinin manevi anneliğini yapan, gelip gideni eksik olmayan bir evde, üstelik kendilerine has dertleri olan ve her sene yenileri gelen öğrencilere bıkmak tükenmek bilmeyen bir muhabbetle ve samimiyetle hizmet etmek herkesin yapabileceği bir şey olmasa gerek. Gurbet elde olduklarını unutturmak için bayramlarda öğrencileri toplayıp yemekler yapmak yazıldığı kadar kolay değil. Günümüzde sayıları oldukça azalan bu fedakâr anneler olmasa İhsan Efendi de olamazdı diye düşünmedim değil.

Bir Nesli ve Bir Dönemi Okumak

Kitapta anlatılan sadece İhsan Efendi'nin hayatı değil, bir neslin dramı ve trajediside aynı zamanda. Fotoğraflarla ve belgelerle desteklenen, arşiv niteliğindeki bu kitap, bir döneme ışık tutuyor.

Merak ettiğim husus dedesi bir Halveti şeyhinin damadı, kendisinin ise Kadirî şeyhinin takipçisi ve Rıfai olduğu söylenmesine rağmen İhsan Efendi'nin hayatında tasavvufa dair bir bahis olmaması. Kitaptan tanıdığım İhsan Efendi'de bir Melami neşvesi görüyorum. Böylesine mutasavvıflarla içli dışlı bir adamın anlatıldığı eserde tasavvufun görülmemesi hazırlayanın ilgisi ile ilgili olmalı.

Osmanlı Terbiyesi ve Ahlak Abidesi

İhsan Efendi Osmanlı terbiyesinin mücessem hâli, bir iman ve ahlak abidesi. Her yönüyle örnek gösterilecek bir Müslüman, Hz. Peygamberi taklit ile geçmiş bir ömür. Üzerinde gram leke bulunmayan temizlikte bir ahlak sahibidir. Bildiği ve anlattığı gibi yaşayan samimi bir Müslümandır. Ondaki vatan sevgisi, Türkiye ve Türk sevgisi had safhadadır. Bir Türk'le evlenmek için bekliyor yıllarca. Türkiye'ye hiç gelmediği, gelmeyi düşünmediği ve elinde imkân olduğu hâlde Mısır vatandaşı olmayı düşünmüyor, hep Türkiye vatandaşı olarak kalıyor. Onca şeye rağmen vatanına sadık kalmış ve hiç küsmemiş. Bir vatanın, bir milletin nasıl sevileceğini bize gösteriyor İhsan Efendi.

Vatan Hasreti ve Öğrenciler

Vatan hasretini Kahire'ye gelen Türk öğrencileriyle gidermiş, adeta öğrencilere verdiği hizmet, onun bitmeyen yurt sevgisin tezahürü. Sanki gelen her Türk, ailesinden biriymiş gibi onu bağrına basıp derdine ortak olacak kadar hassastır. Çalışma odasında masanın sol tarafındaki duvarda iki resim var. Biri Fatih, diğeri de Mehmet Akif. Bu iki resim tercihi aslında her şeyi özetliyor. Osmanlı tarihinin tecessüm etmiş hâli ile şiirin tecessüm etmiş hâli. Ali Himmet Berki'nin Fatih'e dair eserini Arapçaya tercüme etmiş olması etkili olmuş mudur, bilmiyorum.

Mehmet Akif'in En Güvendiği İsim

Ekmeleddin İhsanoğlu kitabın en önemli belki de en çok tartışılacak kısmını en sonuna koymuş: Mehmet Akif'in meşhur Kur'an-ı Kerim meali meselesi. İhsan Efendi, Mehmet Akif'le İstanbul'da Kelâmî Dergâhında tanışır ve Kahire'ye aynı gemi ile giderler. Bu tanışıklık İhsan Efendi'ye tarihin en ağır sorumluluklarından birini yükleyecektir: Merhum Akif'in Kur'an mealinin muhafazası ve imhası. Mehmet Akif'in, İhsan Efendi'nin hayatında ne kadar önemli bir yeri olduğunu somut bir şekilde görüyoruz.

Mehmet Akif mealinden kalan bir defterin yayınlanacağı müjdesi veriliyor kitapta. Tartışmanın yeniden başlayacağını tahmin etmek zor değil. Birileri yakılmadığına ve tamamının bir yerlerde saklandığına dair şeyler söyleyecekler.

Okunduktan Sonra Bitmeyen Kitap

Kitabı okuyup da İhsan Efendi'ye saygı duymamak, muhabbet beslememek, yaşadığı hüzünlere ortak olmamak, onunla birlikte gurbeti yaşamamak, aile ve vatan hasreti çekmemek mümkün değil. Kitabı okuyunca üzüldüğüm bir konu var. O insanlar, inandıkları gibi yaşamak için neler çektiler, nelere katlandılar. Bugün biz varlık içindeyiz ve ne kadar şımarıyoruz, samimiyetten uzağız ve birbirimize üstten bakmaya çalışıyoruz. Acaba onlar, biz böyle olalım diye mi sıkıntı çektiler?

Bir de sevindiğim konu var, oda İhsan Efendi ile aramızda bir ortak nokta olması. İhsan Efendi validesinden dinlediği atasözlerini hiç unutmamış ve çevresindekileri bu konuda çalışmaya teşvik etmiş. Ben de annemden duyduklarımı yazıp kitaplaştırmıştım. Kitap beni sardı, sarmaladı. İçinde kayboldum. Okuyunca beni daha iyi anlayacaksınız.

DENİZ DEMİRDAĞ

“Ben, Halkın Şairi, Bir Taşralı, Kuşbaz...”

Büyük şair Pablo Neruda, 12 Temmuz 1904’te Şili Parral’da doğdu. Annesini doğduktan altı hafta sonra kaybeden Neruda’nın babası trende kondüktörlük yaparak geçimlerini sağlıyordu. Çocukluğu babasının görevli olduğu küçük taşra istasyonlarında geçti. Doğup büyüdüğü yer itibariyle köylüleri, mevsimlik tarım işçilerini, maden işçilerini yakından tanıdı.

“Dünyamızda yazı keşfedilmeden, yazılı basın keşfedilmeden önce şiir öne çıkıyor, gelişiyor ve önem kazanıyordu. Bu yüzden biliyoruz ki şiir ekmek gibidir; herkes tarafından paylaşılması gerekir, edebiyatçılar tarafından ve köylüler tarafından, bizim geniş, harikulade, olağanüstü ailemiz, insanlık tarafından.”

Düş kurmayı seven, çekingen bir öğrenci olan Pablo Neruda, şiirler ve yazılar yazıyor, durmadan kitap okuyordu. Neruda’nın edebiyata olan bu düşkünlüğü babası tarafından destek görmedi. Babası edebiyatın onu işe yaramaz birisi olmaya sevk edeceğini düşünüyordu.

Acıları Şiirlerinde Dillendirir

Pablo Neruda, büyük acılara; şiddet, kayıp ve ölümlere; yoksulluk, sömürü, toplumsal dramların insanlarda bıraktığı etki ve sarsıntılara yakından tanıklık eden; o acıları yüreğinin derinliklerinde hissedip, şiirlerinde dillendiren büyük bir şair. **“Fakat kim öldürebilir ki şiiri! Şiir kedi gibi yedi canlıdır. İşkence ederler, sokaklarda sürüklerler, üstüne tükürürler, alay ederler, etrafını dört duvarla çevirirler, sürgüne yollarlar, fakat o bütün bunları yaşar, sonunda tertemiz bir yüzle ve gülümseyerek yeniden ortaya çıkar.”**

13 yaşındayken yerel **“La Mañana”** gazetesindeki bazı makalelere katkıda bulunmaya başladı. 1920’de **“Selva Austral”** isimli edebiyat dergisinde Ricardo Eliécer Neftalí Reyes Basoalto olan asıl adı yerine **“Pablo Neruda”** müstearıyla yazmaya başladı. Şair, bu takma ismi Çek şair Jan Neruda anısına seçmişti.

Kol Saatini Satarak Kitabını Çıkardı

Pablo Neruda, ilk şiir yazma denemelerini 1917-1920 yılları arasında gerçekleştirir. Kısıtlı imkânları nedeniyle 1923’te babası tarafından ona hediye edilen saati ve birkaç eşya satarak ilk şiir kitabı olan **“Alacakaranlık”**ı çıkartır. Sonraki sene yayımlanan **“Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı”** isimli kitabı onun adını en çok duyuran kitabıdır. Bu şiir kitabı pek çok dile çevrilmiştir.

Edebi çalışmalarının yanında bir yandan da Şili Üniversitesi’nde Fransızca ve pedagoji okudu. 1927-1935 arası hükümetin elçisi oldu ve Burma, Seylan, Java, Singapur, Buenos Aires, Barselona ve Madrid’de görev yaptı. Bu dönemde yazmış olduğu şiirlerini **“Yeryüzünde Konaklama”** kitabında toplamıştır.

Cephede Basılan Kitap

İspanya’nın iç savaşından çok etkilendi bu durum önce İspanya sonra da Fransa’da Cumhuriyetçi harekete katılmasına neden oldu. Şair bu dönemde de **“Kalbimdeki İspanya”** kitabı için çalışmalarını sürdürmeye devam etti. Kitap iş savaş sırasında cephede basılması açısından da ayrı bir önem taşır.

Yıllar geçtikçe Neruda’nın eserlerinde bireysel konulardan uzaklaşıp siyasi ve sosyal konular üzerine eğildiği, toplumcu duyarlılıkla şiir yazmayı öncelik tuttuğu görülür. O içinde yaşadığı toplumun, zamanın şartlarına, sorunlarına şiirleriyle tanıklık etmeyi tercih eder.

“İnsan, hayatında bazı şeyleri unutur. Benim de hayatımda unuttuğum anılarım vardır. Onlar toz olmuştur ya da kırılan bir bardağın artık birleştirilemeyen parçaları gibidir. Benim anılarım, hayaletlerle dolu bir galeridir. Belki ben kendi hayatımı değil de başkalarının hayatını yaşadım. Bu sayfalarda geriye bıraktığım anılar arasında bazıları sararmış yapraklar gibi yere düşecek, ölecektir. Oysa bazı anılarım zamanla yeniden canlanacak, yeniden hayat bulacaktır. Benim hayatım, bütün hayatlardan oluşmuş bir hayattır. Bir şair hayatıdır.”

“Nobel kime verilirse verilsin onurlu bir edebiyat ödülüdür. Eğer biraz önemi varsa yazara bir parça saygı bahşettiği içindir. Önemi budur.” diyen Neruda, 1971 Nobel Edebiyat Ödülü’ne layık görüldü. Hazırladığımız Pablo Neruda dosyamızda yazarın **“Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı”**, **“Kuruntular Kitabı”**, **“Kuşlar Sanatı”**, **“Ayaklarına Dokunurum Gölgede”** ve **“Yeryüzünde Konaklama”** kitaplarını inceledik.

Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı
Pablo Neruda

"Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı", 1924 yılında yayınlandığında Pablo Neruda'yı bir anda Şili'nin en ünlü şairi haline getirmiş ve onu **"Aşkın sözcüsü"** kılmıştır. Neruda'nın bir gençlik ürünü olan kitap, acılarla dolu bir bildiri sayılırdı. Şiirleri, şairin gençlik günlerinde ona ıstırap veren tutkuları, özlemleri, üzüntüleri, coşkunlukları ve anavatanının görkemli doğasını barındırır.

Neruda bu küçük kitapta kendi yürek çırpıntılarını anlatmaya çalışırken, farkına varmadan, her çağdaki her toplumdaki ilk gençlik çırpıntılarını da anlatmıştır. Bu sebeple özgün ve incelikli imgelerle dolu şiirleri bugün hala dünyanın dört bir yanındaki âşıkların ve şairlerin ilham kaynağıdır.

Kitaptan içerisinden sizler için seçmiş olduğumuz dizeler:

Çamların çokluğu, dalgaların kırılmış uğultusu,
Yalnızlık çanı ve ışıkların usul oyunu,
Bebek gözlerine düşen alacakaranlık,
Yeryüzü kabuğu, sende söyler şarkısını toprak!
Sende şarkı söyler ırmaklar ve üstünde
Ruhum arzuladığın gibi ve istediğin yere doğru.
Yol çiz ki bana umut yayının üstünde
Bir ok salvosu atayım sayıklamayla.

Kuruntular Kitabı
Pablo Neruda

"Kuruntular Kitabı", şairin melankolik ruh yapısının aynası, şiirle düşünmenin bir örneğidir. Kitap ince bir alaycılıkla neşeli bir yaklaşım arasında geziniyor. Mizahı her zaman düzyazının, romanın temel öğelerinden biri olarak gören Neruda'nın kendi kendini alaya alması da söz konusu bu eserde.

Pablo Neruda "Kuruntular Kitabı"nı hem bir kişi olarak hem de bir şair olarak, her biri kendini ayrı ayrı dile getiren ayrı bölmelerden oluşturmuştur. Kuruntular Kitabı, Neruda'nın belki de en kişisel yapıtı. Şiirde anlam arayan ve toplum için yapılmış bir sanat anlayışını, bulunduğu dönemi çok iyi yansıtan bir kitap.

Kitap içerisinden sizler için seçtiğimiz dizeler:

Sessizliği Arıyorum

''Şimdi rahat bırakabilirler
Artık alışabilirler bensizliğe.
Kapatıyorum gözlerimi.
Beş şey istiyorum yalnız,
Beş seçilmiş kök.
Biri sonsuz aşk.
Öbürü görmek güzü.
Yaşayamam uçuşan.''

Kuşlar Sanatı
Pablo Neruda

Pablo Neruda, yurdunun bütün içsel dünyasını ve dünyevi varlığını şiirleştirme yoluna gitmiştir. "Kuşlar Sanatı" şairin bu tutumunun ilginç bir örneğidir. Bu kitabında kuşlara tek tek övgüler düzen şair, dünya şiirinde eşi görülmemiş bu şiir deneyi ile akıllara kazınmıştır. Kitap ile ilgili bir diğer ilginç detay ise kitabın sonunda **''Şair Kuşlara Veda Ediyor''** isimli şiiridir. Bu şiirde kuşlara kendinden bahseden ve onlarla vedalaşan şair kendinden kuşbaz olarak söz eder.

Neruda´nın kuş bilgisine şaşırmamak elde değil. Ülkesinin sesi olmak, toprağının ağacını, kuşunu, balığını bilmekten geçiyor. Avucunun içi gibi tanıyor Neruda, Şili´nin bütün canlılarını. Her ne kadar kuşları anlatıyor olsa da Neruda'nın bulunduğu coğrafya ile ilgili tüm birikimini bulmak mümkün bu kitapta.

Kitap içerisinden sizler için seçtiğimiz dizeler:

Şili Güvercini

''Tapardım çocukken
Güvercinin kırmızı ayaklarına:
O kırmızı deri ayaklara
Al renkli ayakuçlarına.
Hangi tüyler, hangi düşler dünyasından,
Hangi erişilmez gardıroptan saçılmışlar
Benim zavallı yerime?''

Ayaklarına Dokunurum Gölgede
Pablo Neruda

Şilili usta şair Pablo Neruda'nın, ölümünden sonra evinde bulunan 21 şiirinin, elyazmalarıyla birlikte yayımlandığı eser, şairin, karısı Matilde'den esinlenerek yazdığı şiirler ve notlardan oluşuyor. Şairin ölümünden sonra eserlerinin bakımı ve korunmasını üstlenen eşi Matilde Urrutia'dan sonra bu sorumluluk 4 Haziran 1986'da Pablo Neruda Vakfı'na geçti. Türkçe çevirileri ile eserde yer alan bu 21 şiir, vakfın 2011 ılı içerisinde yürüttüğü çalışmalar sırasında ortaya çıkmıştır. Neruda'nın şiirinin tam kalbine yolculuk yapmamızı sağlayan bu eser, orijinal metinler üzerinden hazırlandığı için okunduğunda şairin şiirlerinin yazıldığı ilk ana dönmek gibi hissettiriyor. Kitapta Neruda'nın el yazması notları ve 21 şiirin öyküsü de yer almaktadır.

Kitap içerisinden sizler için seçtiğimiz dizeler:

''Güzün şarkı söyleyen yaprağını altın eline konduran ne,
Kül mü serpiyorsun böyle göğün gözlerine,
Elma kokulu ışığına mı gark etti yoksa seni o,
Sen mi karar verdin yoksa okyanusun rengine, dalgalarla birlikte?''

Yeryüzünde Konaklama
Pablo Neruda

Maddeyi, nesneyi, insan varlığını, yeryüzü olaylarını zengin metaforlarla anlatmak isterken gerçeküstü tekniklerden yararlanan Pablo Neruda, gerçeküstücülüğün etkisi altında başyapıtlar kazandırdı edebiyat dünyasına. Neruda bu eserinde de doğayı, İspanya İç Savaşı'nın ve II. Dünya Savaşı'nın yarattığı yıkımları; melankoliyi, acıyı, yitik aşkı, yalnızlığı bir metafor örgüsüyle yansıtıyor. Kitap, 1925-1945 yılları arasında yazdığı şiirlerini bir araya getiriyor.

''Şarkısıdır bu ilkbaharın, saklanmış
Toprağı altına Rusya'nın, uçsuz bucaksız
Tayganın ve karın, sözcüktür bu
Gömük kökten gırtlağa tırmanan.''

FATMA ZEHRA DİZBAY

Mars'ta Yaşam Mümkün mü?

Mars gezegenine mimarlık çalışması yapan ekibin içinde yer alan Saadet Yüncü ile projenin detaylarını ve Mars'ın mimari özelliklerini konuştuk. Yüncü, **"Araştırmalarımızda, Ürdün, çöl ekolojisiyle değişmemiş antik bir esasa, elli milyon yılda gerçekleşen sıvı erozyon süreçlerinden ortaya çıkan muhteşem bir heterojen dokuya sahiptir. Wadi Rum (Ay'ın Vadisi) sahip olduğu kumtaşı, kum tepeleri, granit gibi Jeolojik katmanları, kaya oluşumları, kanyon, vadi ve yüksek dağ oluşumlarıyla Mars ile benzerlikler gösteriyor."** *diyor.*

Mars çalışmalarına kabul edilen ilk Türk oldunuz, neler hissettiniz?

Architectural Association tarafından Ürdün'de düzenlenen Mars Gezegeni üzerinde yürütülen tasarım-araştırma çalışmalarına katıldım. AA Jordan Visiting School tarafından Mars üzerine daha önce çalışmalar yürütülmüş fakat hiç Türk katılmamıştır. Koordinatörümüz, Ürdün'de bugüne kadar yürüttüğümüz tasarım-araştırma çalışmalarına katılan İlk Türk'ün benim olduğumu söylediğinde, çok heyecanlandım. Böyle bir ekibin parçası olmaktan gurur duydum.

Mars'ın Ekolojine Uygun Bölge

Mars gezegeninin yapısı hakkındaki çalışmalarınız hangi noktada?

Tasarım araştırma çalışmalarımız boyunca, Wadi Rum'da Mars'ın doğal ekolojisine yönelik araştırmalar yaptık. Wadi Rum çölünün UNESCO tarafından korunan dünya mirası alanı, Petra'ya özel bir ziyaret gerçekleştirdik. Wadi Rum ve Petra'da yaptığımız incelemeler, belirlemeler ve araştırmalar ile bulduğumuz bize farklı gelen buluntuları, dokuları ve oluşumları belgelendirme çalışması yaptık. Daha sonra bulduğumuz dokuları ve oluşumları kullanarak tasarım spekülasyonları gerçekleştirdik. Mars'ın peyzajı içerisindeki olası müdahaleler için tasarım kavramlarını araştırdık. Wadi Rum'a yapılan araştırma ziyaretinin de katkısı Mars gezegeni dokusuna, kanıtlayıcı bir zemin olarak hizmet etmek.

Araştırma çalışmalarımız, tasarım ve imalatta birden fazla ölçekte yeni teknikler üzerine yoğunlaştı. Malzeme, mimari ve kent-

> “Wadi Rum’da gün içerisinde çok fazla sıcaklık farkı olması, Mars ile ilişki kurmamıza imkân tanıyor. Çölde yürüttüğümüz araştırma çalışmalarımızda en zorlandığımız konulardan birkaçı; yüksek sıcaklıklar, geceleri hissedilen ciddi sıcaklık düşüşleri ve rüzgârın etkisiyle kırmızı kum tanelerinin yüzümüze çarpması...”

sel konuları üzerinde durduk. Mimari malzemelerden kentsel malzemelere kadar farklı ölçeklerde Mars için tasarım malzemeleri araştırmaları ve araştırmalar yoluyla ilerici bir tasarım fikri oluşturuyor. Tasarım kavramları, tasarım sürecine geri bildirim döngüsü sağlayabilecek, üretim deneyleri ve performans benzetimleri ile tamamlandı. Oluşturduğumuz tasarımları Autodesk Maya, Python, Kangaroo, Cocoon, DIVA, Ladybug &Honeybee Plug-in Grasshopper gibi programlarda kod yazarak, yazılımlarını yapıp, dijitalleşmesini sağladık.

Gelişmiş Çevresel Simülasyonlar

Araştırma çalışmalarımız aynı zamanda; görsel programlama, algoritmik ve hesaplamalı tasarım yöntemleri, gelişmiş çevresel simülasyonlar ve analizlerden faydalanan en ileri hesaplama tasarım teknolojisi bilgilerini sağlıyor. Kod yazılımları ile Morfolojik soyutlama ile sınırlı olan geleneksel tasarım yöntemlerini yeniden gözden geçirmektir.

İmkânsız Olgular Mümkün mü?

Mars’a yapı planı çizme fikri nereden geldi?

Dünya’da mimarlık alanında öncü isimler, geleneksel olarak nitelendireceğimiz **“Mimarlık”**ın dışında kendi teknoloji araştırmalarını yapmak ve geliştirmek için çalışıyorlar. Maddi kaynakların ve çalışanların büyük bir bölümü bu araştırmalar üzerinde yoğunlaştırılıyor. Bu araştırmalarla birlikte teknoloji ve teknoloji araçlarının (robotlar, 3 boyutlu yazıcılar vs.) gelişmesi sağlanıyor.

Mimari Üretimin Desteklenmesi

Mimari üretimleri gerçekleştireceğimiz teknoloji araçlarının gelişmesi; günümüzde imkânsız olanların yapılabileceği olgusunu oluşturuyor. Şu an da hepimizin kullandığı **“Bilgisayar”** fikri ve icadı bundan 100 yıl önce nasıl imkânsızsa ileride Mars’ta yaşamın kurgulanacağı fikrine o kadar imkânsız bakmamalıyız. Dolayısıyla ileride mimari üretimlerin değişeceğini ve çeşitleneceğini düşünerek, oluşturulacak teknolojiyle diğer gezegenlerde yaşam kurgulanabileceğini söyleyebiliriz.

Dünya dışında bir gezegene yapı inşa etmek ya da yapı planı çizmek nasıl bir duygu?

Mars şu an için deneyimleyebileceğimiz bir ortam sunmadığı için tasarım üretmek inanılmaz zor bir süreç haline geldi. NASA bilim

Gökkubbe

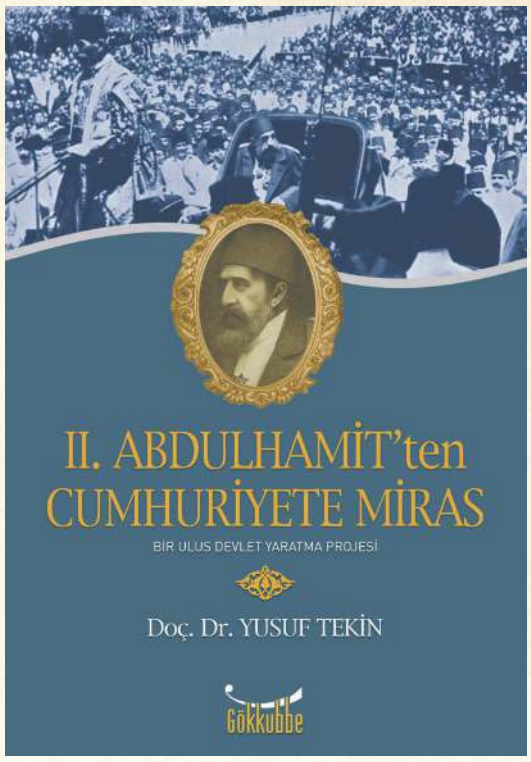

II. Abdulhamit’ten Cumhuriyete Miras

Doç. Dr. Yusuf Tekin

19. yüzyıl tarihine dikkatle bakıldığında göz çarpan hususlardan ilki imparatorlukların modern ulus devletler karşısında canhıraş bir biçimde yürüttükleri ayakta kalma mücadelesidir. Bu mücadele bir ayakta kalma mücadelesi olduğu kadar, aynı zamanda bir dönüşüm çabasıdır da. Uzun imparatorluk geleneğine sahip devletlerin önündeki iki alternatif ya imparatorluğu çağın gereksinimleri doğrultusunda yeniden yapılandırmak ya da imparatorluk yapıları içinden kendi ulus devletlerini yaratmaktır. İmparatorluklardan kendi yapılarını modernize etmeyi başaranlar ayakta kalmaya devam etmişlerdir. Osmanlı Devleti gibi bu süreçte başarılı olamayanlar ise bünyelerinden farklı ulus devletler çıkarmışlardır. Sultan II. Abdülhamit işte bu süreci iyi okuyabilen bir Osmanlı padişahıdır. Bu çalışma, II. Abdulhamit’in çağdaşı mevkidaşlarının çabalarının benzerini Osmanlı imparatorluğu içerisinde nasıl yürüttüğünü göstermesi açısından ilginçtir. Sultan’ın bu yönde ne tür çabaları olduğu kitabın temel konusudur. Ancak kitabın asıl gayesi, cumhuriyetin kurucu kadroları ile Sultan II. Abdülhamit’in çabaları arasındaki benzerliklerin altını çizmektir. Kitabın bu konudaki başarısı, kendi tarihi ile barışık bir toplum yapısı çabasına katkıda bulunacaktır.

/GokkubbeYay

/GokkubbeYay

/gokkubbeyay

www.ktpkitabevi.com

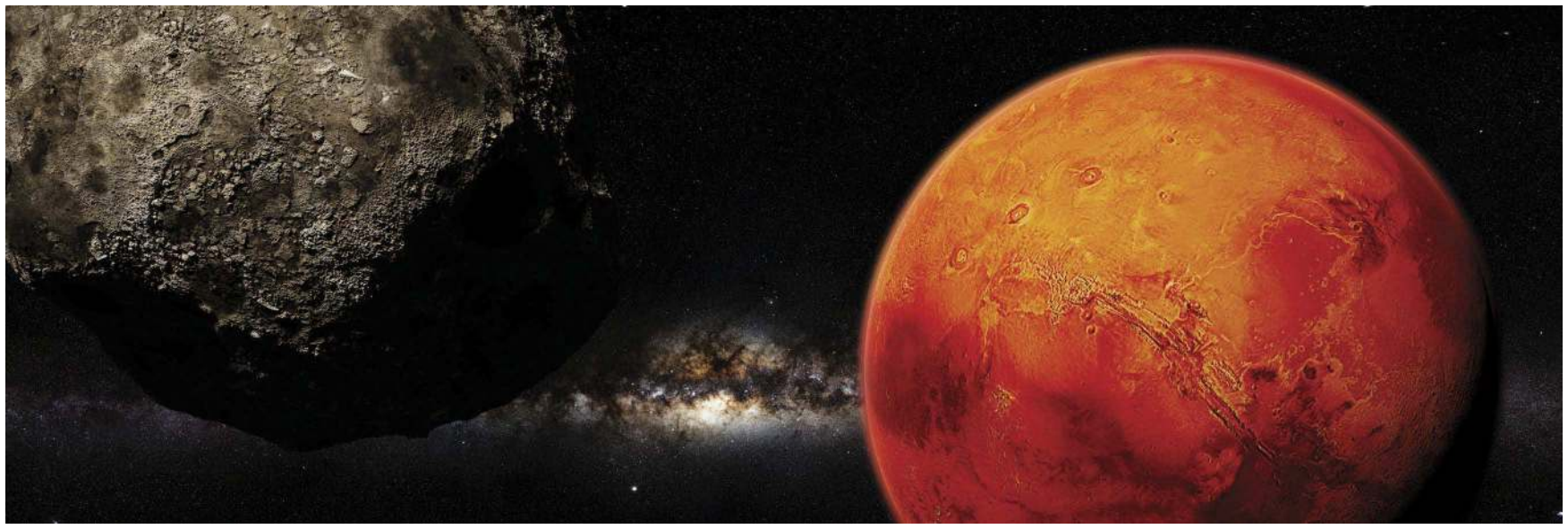

insanı Rob Mueller, bize telekonferans görüşmelerle Mars hakkında detaylı bilgiler aktardı. NASA'nın aktarımları ve araştırmalarımızla birlikte tasarım spekülasyonları oluşturduk.

Hayatım Çalışarak Geçiyor

Günde kaç saat çalışıyorsunuz?

Aslında bu soruyu günde kaç saat uyuyorsunuz; şeklinde değiştirmek gerekir. Öğretim görevlisi olarak Namık Kemal Üniversitesi'nde Mimari Tasarım derslerine giriyorum, yürüttüğüm uluslararası projelerim ve akademik araştırma çalışmalarımla birlikte zamanımın büyük çoğunluğu çalışarak geçiyor. Çalışmaktan hiç uyumadığım günler oluyor ama genelde günde 4-5 saat uyuyorum. Temel ihtiyaçlar dışında kalan zaman çalışarak geçiyor.

Bölge Çöl Ekolojisiyle Benzer

Dünya üzerinde Mars'a en çok benzerlik gösterilen bölge Ürdün'ün Wadi Rum Çölü, bunun tespitini nasıl oldu? Neden benziyorlar, bunu sizden dinlemek isteriz...

Ürdün'ün güney kenarında bulunan Wadi Rum Çölü, Dünya'da Mars gezegenine en üstün benzerlikler gösteren bir ekolojidir. Ridley Scott'un **"The Martian"** gibi birçok Mars ile ilgili film çekimlerinin yapıldığı Wadi Rum çölü, Mars manzaralarının benzeridir. Araştırmalarımızda, Ürdün, çöl ekolojisiyle, değişmemiş antik bir esasa, elli milyon yılda gerçekleşen sıvı erozyon süreçlerinden ortaya çıkan muhteşem bir heterojen dokuya sahiptir. Wadi Rum (Ay'ın Vadisi) sahip olduğu kumtaşı, kum tepeleri, granit gibi jeolojik katmanları, kaya oluşumları, kanyon, vadi ve yüksek dağ oluşumlarıyla Mars ile benzerlikler gösteriyor.

Sürekli Değişen Hava Sıcaklığı

Wadi Rum, sahip olduğu Çöl iklimi dolayısıyla sıcaklık gün içerisinde +49 °C'ye çıkabiliyorken (hissedilen sıcaklık çok daha fazla) geceleri birden 20 °C düşüyor. Wadi Rum'da gün içerisinde çok fazla sıcaklık farkı olması, Mars ile ilişki kurmamıza imkân tanıyor. Çölde yürüttüğümüz araştırma çalışmalarımızda en zorlandığımız konulardan birkaçı; yüksek sıcaklıklar, geceleri hissedilen ciddi sıcaklık düşüşleri ve rüzgârın etkisiyle kırmızı kum tanelerinin yüzümüze çarpması...

Wadi Rum, sahip olduğu Çöl iklimi dolayısıyla sıcaklık gün içerisinde +49 °C'ye çıkabiliyorken (hissedilen sıcaklık çok daha fazla) geceleri birden 20 °C düşüyor. Wadi Rum'da gün içerisinde çok fazla sıcaklık farkı olması, Mars ile ilişki kurmamıza imkân tanıyor.

Yeni Mimari Kodlar ve Yazılımlar

Gelecek vadede hayata geçirmeye çalıştığınız yeni projeleriniz var mı? Varsa nelerdir?

Güncel mimarlık pratiğimi devam ettiriyorum; farklı ölçeklerde tasarladığım projeler var. Yakın zamanda inşaai üretimini yapacağız. Ayrıca Mars'ta kurgulanacak yaşam üzerine mimari tasarım araştırmalarıma devam ediyorum. Önceki yıllarda Almanya ve İsviçre'de uluslararası mimarlık firması olan Royal BAM Group'ta BIM departmanında çalışmıştım. Orada kullanmayı öğrendiğim robotlar ve mimari yazılım programları üzerine çalışmalarımı devam ettiriyorum. Kod yazarak Plugin geliştiriyorum.

Hayattan Öğrenilecek Çok Şey Var

Genç mimarlara ne gibi önerilerde bulunabilirsiniz?

Uluslarası projeleri takip edip, araştırma çalışmalarına katılmalarını öneririm. Ben lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca yurt dışında büyük mimarlık firmalarında ve büyük projelerde görev aldım. Ülkemi dünya çapında projelerde temsil ettim. Ayrıca Avrupa Birliği tarafından Proje Yazma eğitimleri alarak, çeşitli uluslararası projeler yazdım.

Bilgi ve Kültür Zenginliği İçerisinde

Avrupa Birliği kapsamında yazdığım projelere dünyanın her yerinden birçok insan katıldı. Farklı ülkelerden projelere katılan dünya insanları Tekirdağ'a geldi ve çeşitli kültürel bilgi değişimi yaşadık. Bunun gibi birçok sosyal sorumluluk projeleri ürettim. Genç insanlara önerim; mesleki donanım sahibi olmadan önce, kişisel ve sosyal gelişiminize önem vermeniz ve bunu desteklemeniz. Her zaman gelişmeye devam etmeliyiz. Hayatta öğreneceğimiz daha çok şey var.

Bir başucu kitabınız var mı?

Kişisel ve sosyal gelişime önem verdiğim için, başucu kitaplarım hep kişisel gelişim kitaplarıdır. Aslında zamanımın büyük çoğunluğu bilgisayar başında geçiyor. Okuduğum kitaplar ve dergiler, mesleğim ve araştırmalarım ile ilgili oluyor.

Gökyüzü ve Bilim Tarih; İslâm Bilim ve Teknolojisi

İslâm âlimleri ve mühendisleri kendilerinden önceki kültürlerin mirasçılarıdır. Onlar bu kültür geleneğini sürdürerek, bu hamura kendi çalışma ve buluşlarını katarak, Orta Avrupa bilim ve teknolojisinin temelini oluşturmuşlardır.

İnce teknoloji, narin mekanizmaları ve karmaşık kontrol düzenlerini konu edinen bir mühendislik dalıdır. Modern dönem öncesinde ince teknoloji ile saatler, sihirli kapılar, otomatlar, fiskiyeler ve benzeri düzenler anlaşılırdı. Bu makinelerin arasında su saatleri gibi uygulamaya yönelik olanlar bulunduğu gibi sadece eğlendirmeyi ya da estetik zevkleri tahmin etmeyi hedefleyen düzelenlerde vardır.

> "El-Cezeri, kitabının birinci bölümünde anlattığı büyük müzisyenli su saatinde, bu tür saatlerde geleneksel olarak yer alan, neredeyse tüm teknik ve yöntemleri uyguladığı görülür. Saatin ön cephesi 225 cm yüksekliğinde, 135 cm genişliğinde bronz ya da ahşap bir ekrandır."

İslâm Âleminin İlk Mühendisleri

İnce teknolojinin İslâm'daki gelişiminin ilk sağlam kanıtı, yaklaşık 9. Yüzyılın ortalarında Bağdat'ta Benu Musa Kardeşler tarafından yazılan, **"Kitab el-Hiyel (Harika Düzenler Kitabı)"** adlı kitaptır. Her ne kadar bu üç kardeş, başlangıçta Filion ve Heron'un kitabını örnek alsalar da bu eserde fiziksel olayları Yunan öncülerinden çok daha ustalıkla kullandıkları kesindir. Kardeşler, geri beslemeli otomatik kontrol sistemlerini tasarlayan ilk İslâm mühendisleridir.

İslâm Dünyasının önemli âlimlerinden İbn Haldun kitabında şöyle yazar: **"Mekanik konusunda dikkate değer şaşırtıcı ve güzel buluşlarını aktardıkları bir kitap vardır. Geometrik kanıtın zorluğu nedeniyle eseri anlamak kolay değildir. Çok kez kopya edilen bu kitap Benu Şakirê atfedilmiştir."**

Dönemin Bilgileri ve Ustaları

El-Birûni ve diğer İslâm bilginleri, usturlap kullanımı ve uygulamaları konularında yazmış oldukları eserlerde özellikle yer ölçüm kurallarına dikkat etmiştir. Kitab el-Hâvi'de anlatılan eğim, ölçü aletleri, tutucu meslek çevrelerince standart ölçü aletleri olarak kabul edildiğinden, eski dönemlerden günümüze çok az değişikliğe uğramıştır. Bu aletler incelendiğinde el-Kereci'nin geleneksel ölçüm aletlerine önemli katkılar bulunduğu anlaşılır. Bilinen ilk alet **"Terazi"** (mizan) olarak adlandırılmaktadır. Bu alet yaklaşık bir buçuk karış uzunluğunda bir çubuk şeklindedir, çubuğun ortasında terazi

diline benzeyen bir gösterge ekseni etrafında serbest dönebilir. Terazi her iki ucunda halkalar bulunan çubuğun ortasına, serbest dönebilir.

"İslâm ekonomik hayatında su gücünden yararlanarak tahıl öğütmenin önemli bir yer tuttuğunu ifade eden çok sayıda kanıt vardır. İslâm coğrafyacıları bir akarsuya bakarak, kaç değirmen gücünü tahmin edebilmekteydi. Burada İslâm yazarlarının 9. Yüzyıldan itibaren eserlerinde değirmen konusunda yaptıkları çok sayıdan atıftan sadece birkaçını vermekle yetinelim. Horosan'da Nişabur şehrinin yakınındaki nehir kıyısında yetmiş değirmen bulunmaktaydı, buhara çarkları alttan çevirmeli değirmenlerin sayısı ile ünlüydü ve Hazar Eyaleti Tabaristan'da çok sayıda değirmenin varlığı bilinir."

İslâm Medeniyetlerinin Zenginliği

İslâm dönemi maden ocakları hakkında bilgi, coğrafya kitaplarından, madenleri konu edinen eserlerden, simyayla ilgili yazılardan ve diğer farklı kaynaklardan edinilebilir. Yazara göre İslâm'da madencilik her uygarlıkta olduğu gibi önemli bir faaliyet alanıdır.

Altın madeninin çıkarıldığı ocaklar, Batı Arabistan, Mısır, Afrika ve bazı Doğu İslâm ülkelerinde bulunur. En önemli ocaklardan biri yukarı Nil'in sağ yakasına açılan el-Allakî Vadisi'nde, Habeşistan ile Sudan arasındaki Buca bölgesinde, Nil ile Kızıldeniz arasındaki bir çölde yer alır. Buraya Nil üzerindeki en yakın yerleşim Asusan, Kızıldeniz'de ise Ayhab'tır.

İslâm Coğrafyasının Maden Zenginliği

El-Birûnî ikinci önemli altın maden ocağının Batı Sudan'da bulunduğunu ifade eder. Bu ocak, Güney Sahra Yukarı Nijer bölgesinde, Senegal ile Mali arasındadır. El İdrîsî'ye göre yukarı Nijer'in en önemli altın maden merkezi Vangara'dır. Altın cevheri burada tuz, bez ve diğer mallarla değiştirilir. Gümüş madeni buna karşın kendi başına ya da kurşun cevheri ile birlikte çıkarılır. Önemli gümüş maden ocakları Doğu İslâm eyaletlerinde bulunur. En önde gelenlerden biri Hindikuş'ta Belh yakınlarındaki Pancir ve Cariyana kentleri civarındaki madenlerdir. Bir rapora göre Pancir bölgesinde 10.000 maden ocağı işletilmektedir.

Dünya Tarihinde Türklerin Yeri Nerede?

Türk tarihini konu aldığımız haber çalışmamızda İlber Ortaylı'nın **"Türklerin Tarihi", "Türklerin Altın Çağı"**, *Halil İnalcık'ın* **"Devlet-i Aliyye: Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar I"** *ve Erkan Göksu'nun* **"Kutadgu Bilig'e Göre Türk Savaşı Sanatı"** *kitaplarını inceledik.*

Kutadgu Bilig: **"Eğer düşmanın askeri çok ve seninki az ise savaşa acele etme ve ona göre tedbir al. Anlaşmak imkânı varsa onunla anlaş; yok ise zırhını giy, düşmana sıkı-sıkı yapış ve güreş."** diyor.

Orhun yazıtları. En eski Türk dilidir.
Türk tarihi için en önemli epigraftır.

Bir Medeniyetin Temsili; “Osmanlı”

Yazara göre, Osmanlı Beyliğinin ortaya çıkışını Orta-Anadolu’daki gelişmeler ve Batı-Anadolu’da Bizans toprakları üzerinde gazi Türkmen beyliklerinin kuruluşu süreci içinde incelemek gerekir.

Osmanlı Devleti bir gazi devleti olarak doğmuş ve bu geleneği sürdürmüştür. Fatih Sultan Mehmed, 1461’de Trabzon dağlarına yaya tırmanırken şöyle demiştir: **“Bu zahmetler Allah içindir. Elimizde İslâm kılıcı vardır.”**

Yazar bu süreci iki temel etken üzerinden belirlemiştir. İlk olarak demografik devrim, Oğuzların yani Türkmenlerin Anadolu’ya sürekli yoğun göçleri ve Selçuklu saltanatının kuruluşu; ikinci olarak Moğol istilası ve egemenliği altında Türk-İslâm savaş hareketinin yeni bir ivme kazanması ve nihayet Denizli, Antalya, Ayasoluk ve Bursa’nın milletlerarası pazarlar durumuna yükselerek Türkiye’nin dünya ticaret yolları üzerinde önemini korumuş olması.

Oğuzların/Türkmenlerin batıya büyük göçlerinin iki aşamada olduğunu belirten kitap, birinci olarak Türkmenlerin Selçuklular önderliğinde 1020’lerden başlayarak Azerbaycan’ı istila etmeleri ve Anadolu’ya akınları ve nihayet Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan’ın 1071’de Malazgirt zaferiyle Bizans Sultanı Anadolu’sunun istilaya açmasıdır.

Osmanlı ve Beylikler Dönemi

“1354’te Sivas Sultanı Eretna oğullarına ait önemli bir iktisadi siyasi merkez olan Ankara’nın zaptı ile Osmanlılar, ilk kez eski Selçuklu-Moğol sahasında bir yayılma hareketinde bulunuyorlardı. Başka bir deyişle bu fetih, uçlardan İslâm hinterlandına doğru yayılışın başlangıcını ifade ediyordu. Fakat bu gelişme, Osmanlıları Anadolu’da Eretna oğlu ve onun müttefiki kuvvetle Karaman oğlu ile ciddi bir mücadeleye sürükledi.”

Türk ve Dünya Tarihinde Önemli

Dünya ve Türk tarihinin en büyük sorunlarından biri, 14. Yüzyılda Batı-Anadolu’da ortaya çıkan bir Türkmen beyliğinin yarım yüzyıl içinde Tuna’dan Fırat’a kadar uzayan bir imparatorluk haline gelişidir. Ancak Osmanlı Beyliği’nin kurulu-

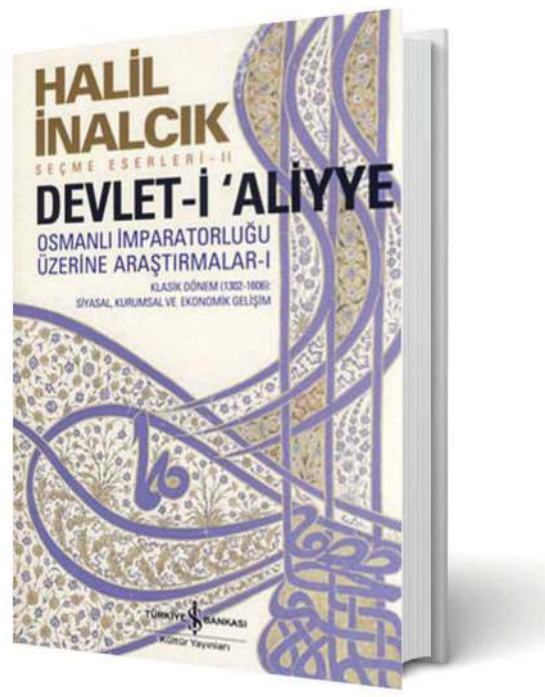

şu yani ilk siyasi çekirdeğin ortaya çıkışı ile Osmanlı imparatorluğunun kuruluş sorusunu, birbirinden ayrı iki tarihi süreç olarak ele almak gerekir.

“İslâm dünyasında, özellikle Anadolu’da gazâ ideolojisinin ve hareketlerinin ön plana çıkmış olması, bir yandan Moğolların Anadolu Selçuklu Sultanlığını bozguna uğratarak (1243) Anadolu’da egemenlik kurmaları, öte yandan Mısır, Suriye ve Anadolu’ya karşı Batı’dan haçlı saldırılarıdır. Bu durum karşısında İslâm dünyası kendisini bir ölüm kalım mücadelesi karşısında buldu. İran ve Anadolu’da yerleşen İlhanlı Moğol hanlığı Suriye’yi istila girişiminde bulunuyor ve Papazlık ve Bizans ile diplomatik ilişkilere giriyordu. İşte bu durum karşısında İslâm dünyasında kutsal savaş, gaza, bir ölüm kalım sorunu olarak ortaya çıktı. Anadolu’da Türkmenler, Moğollara ve Bizans’a karşı gaza hareketinin ön safında mücadeleye girerken, Mısır’da Salâheddîn Eyyubî’nin devleti yerine Memlûk askeri rejimi geliyor.”

Yazara göre Bizans direnci yıkıldıktan birkaç yıl sonra Türkmenler Ege Denizi’ne kadar Tüm Anadolu’yu istila ettiler. Rum ahali kıyılara kaçıyor veya şehirlerde yeni geleneklerle uzlaşma içinde yaşamlarını sürdürüyorlardı. Bu istila Anadolu tarihinde kesin dönüm noktalarından biridir. İran’da Büyük Selçuklu Devleti’nin çöküşü ve Harzemşahlar’ın yükselişi döneminde 12. Yüzyılın ikinci yarısında Anadolu’ya yeni bir Türkmen göçü kaydedilmiştir.

“Selçuklu Devleti’nin sınır bölgeleri, Akdeniz, Karadeniz ve batı ucu olarak üç serhad bölgesi olarak örgütlendirilmiştir. Her bölgenin başında, Selçuklu sultanının gönderdiği bir emîr bulunuyordu. Bu uçlarda daha 13. Yüzyıl içinde Denizli, Karahisar, Kütahya, Kastamonu, Amasya, klasik İslâm-Türk medeniyetinin yerleştiği yarı-göçer vardır.”

Türkler Yazıyı Ne Zaman Kullandı?

Türklerin tarih sahnesine çıkışı eski Mısır, İran, Helen ve İbranilere benzemektedir. Söz konusu uygarlıklar hakkında yazılı kaynaklar oldukça aydınlatıcı bilgiler verir, arkeologlarda bu konuyu destekler. İlber Ortaylı'ya göre çok eski zamanlarda ortaya çıkan Türk kavmi veya kavimler topluluğu üzerinde isim, menşe hatta coğrafi mekânın tespiti konusunda büyük zorluklar yaşanır. Türkler olmadan, dünya tarihini yazmak mümkün değildir.

"Koca bir kavmin binlerce kilometreyi üç asır içinde geçtiğini düşünün… Bu, dünyayı değiştirmez de ne yapar? İşte Türkler dünyayı böyle değiştirdi. Bu sebeple, bizim hayali bir tarih ve kahramanlar üretmeye değil, yalnızca doğruyu öğrenmeye ihtiyacımız var…"

Türkçe Dilinin Zenginliği

Tarihçi İlber Ortaylı, Türklerin yazıyı ne zaman kullandıklarına dair şu tespitte bulunur: **"Son kazılar, buluntular göstermektedir ki kullanılan tarihimiz 700'ler değildi; ciddi bir kazı, arkeoloji ve tespit yapmadığımız için böyle söylenmekteydi. Bu tarih anlaşılan birkaç yüzyıl geriye gidebilir. Fakat ondan evvelinde Türkler için kendi yazısıyla kendini tarihe takdim eden bir toplum demek de doğru değildir. Tarih yapar, tarihte rolü vardır, o başka bir özellik; yani Türkler olmadan 2. Yüzyıl tarihi düşünülemez, mümkün değildir. Ama Türklerin kendilerini ifade etmeleri, ortaya koymaları, bir şekilde kendilerini yeniden üretmeleri yazıyla mümkün olduğuna göre bizde de tarih 6. Yüzyıla kadar geriye uzanabilir."**

Türkler, Türk dilini öğrenmiş ve kullanmışlardır. Yazara göre Avrupalıların Latinceyi yoğun olarak kullanması gibi bir Farsça ve Arapça yaygınlığı görülmüyor; muhtemelen yabacı dillerdeki hâkimiyetin sınırlı insanların tekelinde olmasından dolayı da Türkçenin zenginliği mukayeseli olarak işlenip felsefe ve edebiyatta yeterince kullanılmamıştır.

Osmanlı Devleti'nin kurulmasıyla ilgili de bilgiler veren kitap, Orhan Gazi'nin ilk stratejisini şöyle açıklamaktadır: **"Orhan Gazi kendi ırkından olan beyliklerle uğraşmayıp Bizans'a doğru ilerliyor. Buradaki strateji, diğer beyliklerle iyi geçinmek ve Bizans'tan toprak kazanmak üzere... Bizans'tan alınan topraklarda sulh u salâh hâkim oluyor, halklar yan yana oturup ticaret yapıyor. Türkler Üsküdar'da oturuyor ve sonraki dönemlerde sandalla Bizans tarafına geçebiliyor. Unkapanı bölgesinde Türk tacirler ve onların mahkeme işlerine bakan bir kadı var. Kapitülasyon Akdeniz dünyasında çok eski bir müessesedir. Milletler birbirleriyle ticaret yaparlar, ticaret yaptıkları yerde birlikte otururlar, orada yargıçlar olur. Osmanlı'da bunu temin ediyor, hatta yerine göre de ittifak kuruyor."**

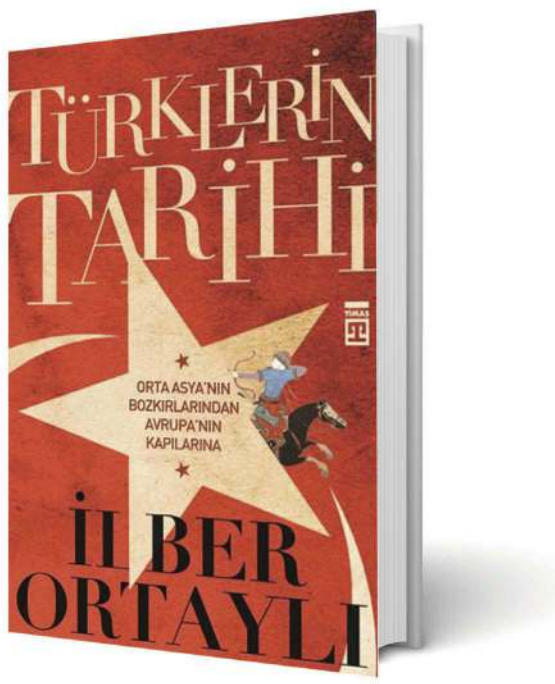

Kitaptan sizler için seçtiğimiz bilgi kutuları:

"Anadolu, esas itibariyle 11. Yüzyıl sonralarında itibaren ve 12. Yüzyıl boyunca Türkleşmiştir."

"Oğuz boyları, 10. Yüzyılda İslâmiyet'i kabul etmiş ve Ortadoğu siyasetinde bir güç olmalarıyla İslâm tarihinde seyrini değiştirmişlerdir."

"Üsküdar 1300'lerin ikinci yarısında, hiç değilse Ankara Savaşı'ndan evvel ve II. Murad devrinde artık Türklerin oturduğu yerdi."

"Ahiler, bütün beyliklerin ortasında, beylik değil âdete bir cumhuriyet gibiydi."

"Moğolların en büyük özelliği çok kısa bir sürede çok büyük bir imparatorluk coğrafyasına sahip olmaları; bununla beraber aynı bölgelerden kısa bir süre içinde çekilmeleridir."

Türklerin Kadim Bilgisi; “Savaş”

Türk tarihçiliğinin son dönemdeki en önemli isimlerinden Erkan Göksu, Sun-Tzu’nun **“Savaş Sanatı”***ndan aldığı ilhamla Türklerin mesleği olan savaşın düşünce boyutunu* **“Kutadgu Bilig’e Göre Türk Savaşı Sanatı”** *kitabında ek aldı.*

Yazara göre insanoğlu ilk çağlardan günümüze türünün yani varlığının devamı için önce diğer canlılarla, daha sonra ise hemcinsleriyle mücadele etme gereği duymuştur. Bu mücadeleler, insanın tabiat karşısındaki yaşam refleksi olarak nitelendirilebilir. Savaşın tarih boyunca insanlığın gündeminden hiç eksik olmadığı gerçeği her bakımdan rahatsız edici olmakla beraber, bu durum genel olarak kabullenilmiş gibi görünmektedir. Ancak insanlığı savaş ve onun her türlü yıkımından kurtarma gayreti içinde olanlar da yok değildir.

“Tabsıratu Erbâbi’l-Elbâb fi Keyfiyeti’l-Necâti Fi’l Hurûb: Mardî b. Ali b.Mardî et-Tarsûsî tarafından kaleme alınan eser, Ortaçağ İslâm ordularında kullanılan silahlar ve savaş taktikleri hakkında ayrıntılı bilgi vermektedir. Selahaddin Eyyûbî’ye sunulduğu bilinen eser, özellikle mancınık teknolojisi konusunda verdiği bilgiler ve çizimlerle ayrı bir önem taşır.

Türk-İslâm Devletlerinde Savaş Sanatı

Kitap ilk olarak savaş ve sanatına dair nitelikli ve incelikli bir araştırmanın sonucu olarak şiddet olgusundan başlayıp Sun-Tzu’nun eserinin yansımalarına, İslâm-Türk Savaş sanatının varlığına ve Türklerin savaşa nasıl baktığına dair en veciz ifadeleri barındıran Kutadgu Bilig’den önce savaş üzerine yazılmış eserlere eğiliyor.

“Âdâbu’l-Harb ve’ş-Şeca’a: Fahr-i Müdebbir ismiyle meşhur olan Muhammed b. Mansur b. Said Mübarek Şah tarafından kaleme alınan eser, muhtelif Ortaçağ İslâm devletlerinin askeri teşkilatı, muharebe usulleri, kullanılan silahlar hakkında bilgi veren önemli bir kaynaktır. Müellif ordu, strateji ve askerlikle ilgili gerekler üzerinde dururken, bunun yanın harp erbabında olması gereken ahlaki özellikleri de sıralamaktadır. Kitabın ilk altı bâbı, garp ve harp sanatı ile değil hâkimiyet anlayışı ile ilgilidir. Harp ve askerliğe dair kısımlar 7. bâbdan itibaren başlamaktadır.”

Silahların Kullanım Şekilleri

Kitaba göre savaş sanatına ilişkin önemli kaynaklardan biri olan **“Münyetü’l Guzât”**, Kıpçak Türkçesiyle kaleme alınmıştır. **“Timur Bek”** adlı emirin isteğiyle Arapçadan tercüme edildiği anlaşılan

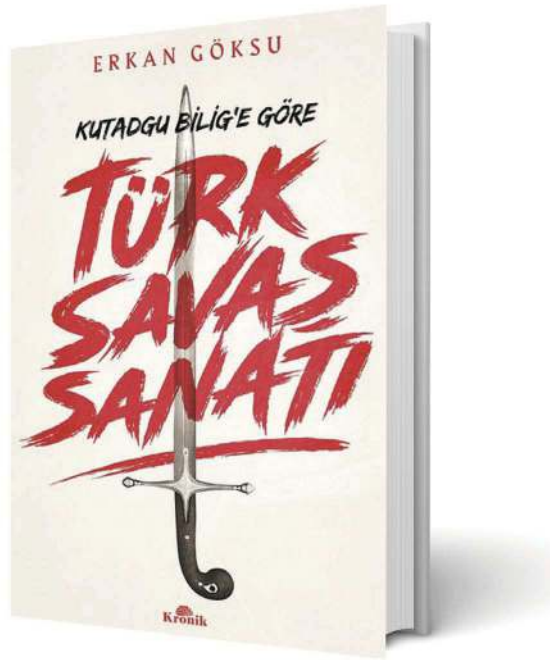

eserde, mızrak, ok, yay ve kılıç gibi silahlar, bunların yapım ve kullanım şekilleri hakkında bilgi verilmektedir.

Savaş Son Çaredir

11. Yüzyılda Yusuf Has Hacib tarafından kaleme alınan Kutadgu Bilig, Türk devlet ve toplum düşüncesini en açık ve sade şekilde yansıtan eserlerin ilkidir. Bu eser Türklerin ahlâk, siyaset ve hukuk anlayışlarını son derece felsefi bir derinlikle, kendine has üslubuyla anlatır. Kutadgu Bilig’de savaş, **“Bilgisiz ve kötülere, anlaşmak istemeyen, adaletsizlik yapan düşmanlara karşı başvurulacak son çare”** olarak değerlendirilir.

Türk Tarihinde Savaş Sanatı

Yazara göre Türk tarihinde savaş ve savaşçılık konusunda bu kadar zengin bir literatür mevcut olmasına rağmen Türk kültür ve medeniyet sahası içerisinde doğrudan doğruya Türk savaş felsefesini ya da son zamanlarındaki Türk savaş sanatının temel ilkelerini içeren Sun Tzu’nun **“Savaş Sanatı”** eseri gibi bir metnin olmaması dikkat çekicidir.

Tarih boyunca savaşçılık ve askeri kültür konusunda akla ilk gelen milletlerden biri olan Türklerin bir savaş sanatının olduğu kesindir. Fakat asıl mesele, Türk savaş sanatının temel ilkelerini, kısa, sade ve net ama aynı zamanda felsefi bir yaklaşımla ortaya koyan, doğrudan doğruya bu konuya hasredilmiş tarihi bir metnin elimizde bulunmamasıdır.

Kutadgu Bilig’in hükümdar ve kumandanlar için verdiği öğütlerin başında, işleri insan için en değerli hazine olan bilgi ve anlayış yoluyla çözmeleri gelmekte ve eserin muhtelif yerlerinde söz konusu bilgi ve anlayışın niteliğinde dair geniş izahlara yer verilmektedir:

“Kötüler, kötülüklerini bırakmadıkları nispette, sen de eksik etme, elinde sopan hazır bulunsun.”

Tarih Bilinci Nedir?

Tarihimiz, Türkiye'nin ve Türklerin tarihinin ötesinde bir anlama sahiptir. Yazara göre bugün Kafkaslar, Asya, Balkanlar, Tuna boyu, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki sayıları otuzu aşan çeşitli dil, din, ırk ve siyasal rejime sahip ülkenin ortak mirasının sahipleri olarak birtakım sorunlarla karşı karşıyayız. Bu da Türklerin yaşayan tarihi açısından sorun teşkil etmektedir. Dünya tarihinin hemen her safhasında Türkler vardır. Ortaylı'ya göre Türkler olmadan etrafımızdaki kavimlerin, önemli Avrupa devletlerinin milli tarihi incelenemez.

"Türkiye'nin yüzyıllar önce açılan tarih defteri henüz kapanmamıştır ve sık sık da görüyorsunuz ki bu defter kapanmaz. Onun için tarih bilmek; nereden geldiğinizi, nasıl yurt edindiğinizi öğrenmek zorundasınız. Tarihini bilmeyen, hafızası olmayan toplumların nerelere gideceğinin, sürükleneceğinin, dahası neler yapabileceğinin hesabı olmaz."

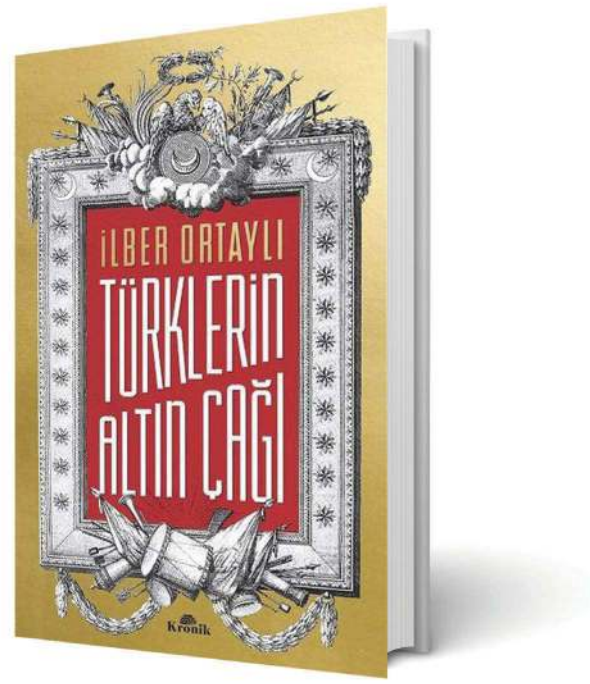

Cengiz Han ile Akrabalığı Var mı?

"Türklerin Altın Çağı" kitabı tarih yolcuğunda Emir Timur ile başlar. Timur, 14. Yüzyılda Türk dünyasının Timur devri diye anılmasını sağlayan kişidir. Doğduğu kabile itibariyle Şehrisebz yakınlarındaki Hoca Ilgar köyündendir. Emir Barlas Turagay'ın ve Tekine Hatun'un oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Yazar, Timur'un anne tarafından Cengiz Han'la akrabalık bağı olduğu iddiasının olduğunu belirtir.

Osmanlı'nın Güçlü ve İstikrarlı Büyümesi

İlber Ortaylı, Timur'un Osmanlı'ya bakışı konusunda şu tespite varmaktadır: "Timur'un kendisini Cengiz soyuna bağlayan bir hükümdar olduğunu belirtmiştik. Ancak Karakurum'daki büyük hanlar ona tabi, Altın Ordu ve İran İlhanlıları da... Anadolu'nun da İlhanlılara bağlı vassal statüsünde devam etmesini istiyor. Anadolu'ya ve Osmanlı tahtına o gözle bakıyor. Çok ilginç ama bu durum realiteye pek uymuyor. Çünkü Osmanlı büyüyor, hem hızlı ve hem de tutarlı bir şekilde büyüyor. Öte yandan Osmanlı devlet teşkilatı ve hükümdarların yetişme biçimi Timur tarafından kendilerine uygun görülen bu statüyü kabul edecek durumda değil. Dolayısıyla bir tartışma çıkıyor."

Osmanlı'nın Güçlü Devlet Yapısı

15. Yüzyılda Osmanlı imparatorluğu, dünya tarihini yönlendirir. Doğmakta, büyümekte, gelişmekte olan Avrupa'yı durdurduğu bir gerçektir. Olaylar istediğimiz gibi gitseydi Türk imparatorluğu, Avrupa medeniyetinin ortasına oturacak; yeni zaman Avrupa'sının bazı kurumlarını benimseyecek ve gelişmelerinde rol oynayacaktı.

Osmanlı'nın Altın Dönemi

İstanbul'un fethi 53 gün süren uzun bir savaşla Ortaçağ dönemini kapatmıştır. Bu, Ortaçağ Avrupa tarihi için böyle olduğu gibi bizim için de öyledir. Kitaba göre, İstanbul'un fethine kadar Osmanlı tam olarak bir imparatorluk sayılmazdı. Ancak İstanbul gibi bir kentin alınması, Osmanlı'nın gerçek imparatorluk çağını başlatmıştır.

Bilgi Kutucuğu

"Anadolu'nun Sağı taşı hep Türk hâline geldiği için İtalyanlar vatanımıza 'Turchia' demişlerdir."

"Osmanlı, Rus ya da Alman imparatorluklarından çok daha kozmopolit bir yapıya sahiptir."

"Cumhuriyet'in köklerinde Osmanlı var. Elbette Osmanlı'nın halefi biziz. Türkiye bir 'redd-i miras' hakkında sahip değiliz."

"Cengiz Han dünya tarihinin en ünlü cihangiridir. Kimse onun yaptığı fütuhatı yapmadı ve yapması da mümkün değildi."

"Türk dünyasında taht için her zaman iki meşruiyyet kaynağı vardı. İlki Oğuz Han soyundan gelmek, diğeri ise Cengiz Han'ın soyundan olmaktı."

"Osmanlı yalnız Türklerin değil, bütün Akdeniz'in geleneksel imparatorluğudur. Son büyük imparatorluktur, sonradan bir tarih seçilmesiyle kuruluşu ortaya konulmuştur.

Silah Pazarının Arka Perdesinde Ne Var?

Osmanlıca, İngilizce ve Almanca kaynakların eşliğinde kaleme alınan **“Büyük Savaşın Kara Kutusu”** *kitabı, II. Abdülhamid döneminden I. Dünya Savaşı’na kadar Osmanlı silah pazarının perde arkasını anlatmaktadır.*

“1908 yılında iktidarın Sultan Abdülhamid’den İttihat Terakki’ye geçmesi ve ardından 1909 yılında bir askeri darbe ile Sultan’ın tahttan indirilmesi, Alman Tarzı Silah Ticareti’nin gücü ve sürdürülebilirliği bakımından bir test olmuştur. Alman tarzının şahsi ilişkiler ve ilişki kurulan kişilerin idari nüfuzu üzerine kurulmuş olması nedeniyle, bu iktidar değişiminin Almanya’nın stratejisine ağır bir darbe vuracağı düşünülmüştür.”

Eser, Almanya-Osmanlı silah ticareti örneğiyle uluslararası silah satışlarının dış politika aracı olarak nasıl kullanıldığını, dört farklı ülkenin zengin arşiv belgeleriyle açık bir şekilde gösteriyor. Alman askeri danışmanların, dış temsilciliklerin silah pazarında oynadıkları etkin rolünü, şahsi diplomasinin hem dış politika inşa sürecindeki hem de silah satışlarındaki belirleyici gücünü ve silah satışlarının politik şantaj malzemesi olarak nasıl kullanıldığını ortaya çıkarmaktadır.

Osmanlı’nın Savunma Teçhizatı

Kitap, Osmanlı Devletinin 19. Yüzyılın ortalarına kadar savunma teçhizatı alanında yeterli olduğunu belirtir. Fakat bu yüzyılın sonuna gelindiğinde Osmanlı üretim ve rekabet edebilirlik kabiliyetini yitirmiş ve nihayetinde silah üretici devletlerin iktisadi, siyasi ve askeri nüfuz mücadelesine giriştikleri bir **“Silah pazarı”** hâline gelmiştir.

“1878 Berlin Anlaşması sonucunda imparatorluğunun topraklarının beşte ikisinden ve tebaasının beşte birinden vazgeçmeye mecbur bırakılmış Sultan II. Abdülhamid’in nezdinde Almanya, Osmanlı toprakları üzerinde sömürgeci ya da siyasi bir emel gütmeyen tek Avrupa devletiydi. Bismarck ve ardından Kayser II. Wilhelm idaresindeki Almanya’nın temel çıkarı Osmanlı’nın jeo-statejik pozisyonuyla doğrudan ilgiliydi. Bismarcklı Alman dış politikasında Rusya’nın önünde bir set görevi görebilecek bir müttefik olarak Osmanlı Devleti çok önemliydi.”

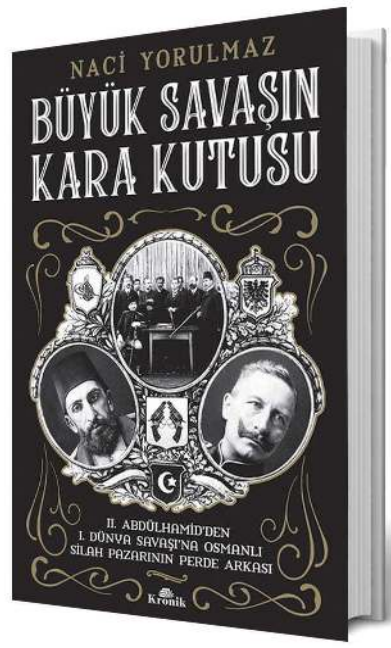

Almanya’nın Silah Pazarındaki Rolü

Yazara göre Almanya, II. Abdülhamid’in saltanatının ilk yıllarından başlayarak bu mücadeleden belirgin bir şekilde galip çıkmış ve I. Dünya Savaşı ittifakının oluşumunda en önemli unsurlardan biri olacak bir sistem **“inşa”** etmiştir. Böylelikle Almanya, silah satışlarının ekonomik boyutunun ötesine geçen çok yönlü askeri ve siyasi kazanımlar elde ederek tekel gücüne sahip olmuştur.

Alman silah üreticileri, Krupp Şirketi ve hafif silah üreticisi Mauser Şirketi, 19. Yüzyılın sonunda Osmanlı silah pazarında tekel haline gelmiş ve uzun bir süre bu pozisyonlarını korumuşlardır.

Demir Yoluna Yatırım ve Silah Pazarı

Alman devletinin tüm unsurlarının, Alman silah üreticilerinin Osmanlı pazarındaki ticari faaliyetlerini açıkça ve güçlü bir şekilde desteklemiştir. Yazar bu konuya şöyle örnek vermektedir: **“Bismarck, Alman girişimcilerine demir yolları yatırımında açıkça destek olmazken silah üreticilerinin Osmanlı silah pazarındaki çabalarına tam ve açıktan destek vermiştir. Hem Krupp ailesinin hem de Sultan Abdülhamid’in şahsi dostu olan Kayser II. Wilhelm de silah ticaretinin Osmanlı ile Almanya arasındaki ikili ilişkilerin vazgeçilmez bir parçası olduğuna inanmış ve şaşırtıcı şekilde keskin müdahaleleriyle kritik süreçleri idare etmiştir.”**

Alman Askeri Danışmanlar

Kitap, silah alışverişi konusunda Sultan’ın önemli rolünün yanı sıra, Osmanlı askeri ve sivil bürokratlarının da silah alım sürecini yönlendirme güçlerinin olduğunu belirtir. Silah üreticilerinin ya doğrudan kendileri ya da temsilcileriyle ve aynı zamanda Alman askeri danışmalarla olan şahsi ilişkileri, bürokratlara etkili bir nüfuz sahası sağlamıştır.

RÖPORTAJ

Doğru Okumanın Anahtarı "Yazmaktır"

Prof. Dr. Ekrem Demirli ile Klasik Düşünce Okulu'nun faaliyetlerini konuştuk. Demirli, **"Yazı yazmak doğru okumanın anahtarıdır. Yazı yazabilirseniz veya okuma sürecinizi yazıyla sağlama alabilirseniz, o zaman okuma süreciniz de hızlı ilerler. Klasik Düşüne Okulu, okumayı böyle gördüğü için kendisini bir yazı yazma, yazıyı öğrenme ve yazıyla okuma yeri olarak tarif edebilir. Biz böyle bilinmek istiyoruz."** *diyor.*

"Klasik Düşünce Okulu" nasıl kuruldu?

Klasik Düşünce Okulu 2016 yılının Şubat ayında çalışmalarına başladı. 2016 Nisan ayında kurulmuş oldu. İstanbul'un muhtelif fakültelerinden bir grup öğretim görevlisi bir araya geldik. Genel olarak Türkiye'nin sorunlarını konuşurken şöyle bir gözlemde bulunduk; hem Türkiye'deki lisans eğitimi hem de Müslüman entelektüeller kendi klasik kültürleri ve klasik mirasları hakkında hamasetin dışında bir bilgiye sahip değiller. Ya hamasetle çok överek bakıyor ya da anlamsız bularak eleştiriyor ve yok sayıyorlar. Hâlbuki sağlıklı bir düşünce hayatının ve sağlıklı bir entelektüel hayatın olabilmesi için klasik mirasın okunması, tanınması ve onun güncellenmesi yani modern dünyaya tekrar taşınması, düşünce hayatımıza eklenmesi gerekmektedir. Biz bu amaçla İslâm düşüncesinin kurucu metinlerini ve temel kitaplarını okutmayı hedefledik.

Klasik Metin Okuma ve Yazı Yazma

Buna bağlı olarak Grek felsefesinin temel metinlerini, Batı felsefenin temel metinlerini okuttuk. Türkiye'de Platon'un metinlerinin en iyi okunduğu yerlerden biri Klasik Düşünce Okulu'dur. Ayrıca İslâm felsefesinin İbn-i Sina, Farabi gibi isimlerini ve İslâm düşüncesinin en önemli metinlerini lisans talebelerine okutmaya çalışıyoruz. Klasik Düşünce Okulu, aslında bir yazı yeridir. Bu kitapları okumayı yeterli kabul etmiyoruz. Gelen arkadaşlarımıza bu konular üzerinden akademik yazı yazdırmayı, düşünce üretmeyi, tartışmayı öğretmeye çalışıyoruz. Bu anlamda Klasik Düşünce Okulunu, klasik metin okuma ve klasik metin üzerinden yazı yazma faaliyetinin yapıldığı bir yer olarak tanımlıyoruz. Hiçbir zaman klasik düşünce okulunun, bir okuma yeri olarak bilinmesini yeterli görmüyoruz.

Okuma Hayatımızın Temeli

Türkiye'nin en ciddi meselesi okumak veya okuma alanındaki eksiklik değildir. Türkiye'deki en ciddi mesele, entelektüel eksiğimiz ve yazı yazma alışkanlığımızın hiç olmamasıdır. Okuma hayatımızın temelinde yazı yazma faaliyetinin bulunmamasıdır. Yazı yazmak doğru okumanın anahtarıdır. Yazı yazabilirseniz veya okuma sürecinizi yazıyla sağlama alabilirseniz, okuma sürecinizde hızlı ilerle. Klasik Düşüne Okulu, okumayı böyle gördüğü için kendisini bir yazı yazma, yazıyı öğrenme ve yazıyla okuma yeri olarak tarif edebilir. Biz böyle bilinmek istiyoruz.

Geniş Kitap Okuma Listesi

Klasik Düşünce Okulu'nun Osmanlı dönemindeki medrese sistemiyle benzerliği var mı?

Hayır, bizim yaptığımız modern bir uygulama yani Osmanlı geleneğini sürdürmüyoruz. Çünkü Osmanlı geleneği Arapça bir kitabın hoca tarafından öğrencilere okutulması üzerine kuruluydu, oldukça klasik bir sistemdi. Osmanlı geleneğinde daha çok dil bilimleri ve fıkıh ağırlıktaydı. Biz ise ilk olarak; okuttuğumuz kitapları teorik alanlardan seçtik. Burada ilk kez İslâm felsefesi, kelam ve kısmen de fıkıh üslüyle ilgili geniş bir alandan kitaplar okutuyoruz. Bunlar Osmanlı medresesinde temel olarak bu şekilde okutulmuyordu. İkinci olarak ise biz kitapları Türkçe yani tercümelerinden okutuyoruz. Kitabın bütününü okutmayı hedefliyoruz. Kitabın diline takılmadan, temel ana fikirler üzerine yoğunlaşmaya çalışıyoruz. Dolayısıyla bu hocanın yükünü daha da arttırıyor. Osmanlı sisteminde hocanın yükü daha hafifti; bir metni ve ibareyi çözmeye çalışıyorsunuz. İbarede ne dediğini söylediğinde de hoca, görevini kısmen yapmış oluyordu. Klasik düşünce okulunda böyle değil... Bizler medresenin devamı değiliz, öyle olsaydık bunun eksikliğini görmezdik.

Müslüman Âlimlerin Dünyaya Hizmeti

Peki, okutulan kitapların seçimlerini nasıl yapıyorsunuz, bir kriteriniz var mı?

Klasik Düşünce Okulu'nda görev yapan hocalar, Türkiye'de alanlarında en iyi isimlerdir. Herkes sahasının en iyi hocasıdır, neyin okutulması gerektiği konusunda bilgili kişilerdir. Burada neler okutacağımıza, arkadaşlarımızla geniş bir tartışma neticesinde karar verdik. Aşağı yukarı, 50-60 tane kitap belirlemiş olduk. Geçen iki sene boyunca 50-60 tane kitabı okuttuk.

> "Türkiye'nin en ciddi meselesi okumak veya okuma alanındaki eksiklik değildir. Türkiye'deki en ciddi mesele, entelektüel eksiğimiz ve yazı yazma alışkanlığımızın hiç olmamasıdır. Okuma hayatımızın temelinde yazı yazma faaliyetinin bulunmamasıdır."

Bunların önemli bir kısmından da yazılar ürettik.

İslâm Evrensel Bir Kültürdür

Klasik Düşünce Okulu, İslâm düşüncesi üzerine kurulmuş, İslâm düşüncesinin sorunlarını, İslâm düşüncesinin kavramlarını ve kelimelerini modern insanla buluşturmayı hedefliyor. O düşüncenin çok önemi bir unsuru da Grek felsefesidir. Dolayısıyla Grek miras olmadan İslâm düşüncesini konuşmak doğru olmaz. Hatta şöyle düşünebiliriz: Platon'un ve Aristo'nun unutulmaya yüz tuttuğu dönemlerde Müslümanlar entelektüeller bu eserleri tekrar ön plana çıkarttılar ve dünyanın onları okumasını sağladılar. Bu bakımdan yaptığımız iş aslında geçmişimizle de çok uyumlu.

Bilgileri Yeniden Sentezlemek

Medreseye tam uymayız dedik ama muhteva bakımından yaptığımız iş, Müslüman düşünürlerin yaptığı işin devamı niteliğindedir. Çünkü onlarda çevrelerindeki kültürleri yok saymadılar, o kültürleri kendilerine katarak dünyaya taşımak istediler. Çünkü İslâm bir evrensel kültürdür. Evrensel mirasa katkı yapan bir kültürdür. Bir insanlık kültürüdür. İnsanlık mirasıdır. İslâm çevresindeki bütün kültürleri, yeni bir sentezlemeyle ve yeni bir yorumlamayla dünyaya yeniden taşıdı. Dolayısıyla bizim burada yaptığımız şey, o birikimi ortaya koymak, o mirası tekrar hatırlamak... Mesela; Aristo'yu tanımadan da İslâm düşüncesini doğru tanıyamayız.

Müslüman âlimler 6. ve 7. Yüzyılda önemli keşifler yapıyorlar. Sonra bir duraklama dönemine giriyoruz ve bizim keşiflerimizi Batı kendi keşifleri gibi sergiliyor. Toplumda bu konuda bir öze dönüş var gibi gözüküyor, neler söylemek istersiniz?

İslâm düşüncesinde bir duraklama olduğu doğru, sadece düşüncesinde değil toplumsal hayatında da duraklama oldu. Bunun çok çeşitli nedenleri var. Batı, Müslümanların bilgilerini almadı. Müslümanlardan edindiği bilgiyi yeniden sentezleyerek yeni bir noktaya getirdi. Bunu başka türlü ifade etmek mümkün olmaz. Müslümanlar Batılılara pek çok katkı sağlamıştır.

YAREN MİNEL ÖZBEK

Kalıtım Entelektüel Merak Konusu mu?

Ünlü doktor ve yazar Siddhartha Mukherjee'nin, **"Kraliyet Akademisi Bilim Kitabı Ödülü"** *ve* **"Wellcome Kitap Ödülü Finalisti"** *olan kitabı* **"Gen"** *bilim tarihindeki en güçlü ve tehlikeli fikirlerinden biri hâline gelecek olan, tüm biyolojik bilginin temel birimi* **"Gen"***i anlatırken okuru tarihsel bir serüvene çıkarıyor. Mukherjee'nin, geni tehlikeli olarak nitelendirmesinin sebebi, her maddenin en küçük parçasını anlamadan bütüne hâkim olunamayacağını düşünmesidir.*

Eser, bir aile hikâyesi ile başlıyor ve karşımıza üç kişi çıkıyor: Rajesh, Jagu ve Moni. Üçü de psikiyatrik hastalıkların pençesine yakalanıyor. Yalnızca Moni sağ kalıyor fakat o da ömrünü akıl hastanesinde geçiriyor. Yazarın yakın akrabası olan bu üç kişinin yaşananlara tanıklık etmesi bu kitabı yazmasında yol gösterici oluyor. Ardından genin keşfini, okuyucunun gözleri önüne seriyor. Kitabı okurken, Mendel'in arkasında onunla ilerleyen bir talebe gibi hissediyorsunuz, kendinizi. Siddhartha Mukherjee, Gregor Mendel'in yaşadığı zorlukları ve onun **"Kalıtımın Babası"** unvanını nasıl aldığını ayrıntıları ile açıklıyor.

> "George Orwell, bir eleştirmen **'insan'** kelimesini kullandığında genelde kelimenin içini boşalttığını yazmıştı. Ben de şöyle desem abartmış olmam sanırım: İnsan genomunu anlama ve manipüle etme kapasitemiz, kafamızdaki **'insan'** mefhumunu da değiştirecektir."

Genetiğin İncelenmesi ve Yasalar

Yasa, kalıtsal hastalığı olan herkesin cerrahi işlem ile kısırlaştırılması gerektiğini söylüyordu. Ve bu kalıtsal hastalıklar için oluşturulan liste bir hayli kabarıktı: Zekâ eksikliği, şizofren, epilepsi, depresyon, körlük, sağırlık... Eğer kişi kısırlaştırılmak istemez ise yasa, iradesi dışında yürütülecekti. 1935-1936 yıllarında, kusurlu insanların musibetlerini halka göstermek için ülkenin dört bir yanında filmler oynatıldı. 1939'da ise ötenazi uygulamasına geçildi. Böylece genetik **"Kusurlular"**dan, ulus çapında bir ötenazi programı ile kökten kurtulabileceklerdi. Naziler kurbanlar için hüsnü tabirler kullanmaya başlamıştı bile: **"Lebensunwertes Leben-yaşamaya değmez yaşamlar."**

Kısırlaştırma Yasası, 1933-1943 yılları arasında 400 bin zorla kısırlaştırma işlemi gerçekleştirmişti. Fakat bu ırkı **"Genetik kusurlar"**dan temizleme programı, çok daha büyük bir tehlikenin girizgâhıydı. Holokost sırasında 6 milyon Yahudi kamplarda ve gaz odalarında imha edildi. -200 bin Çingene, birkaç milyon Sovyet vatandaşı ve Polonyalı ile birlikte.-

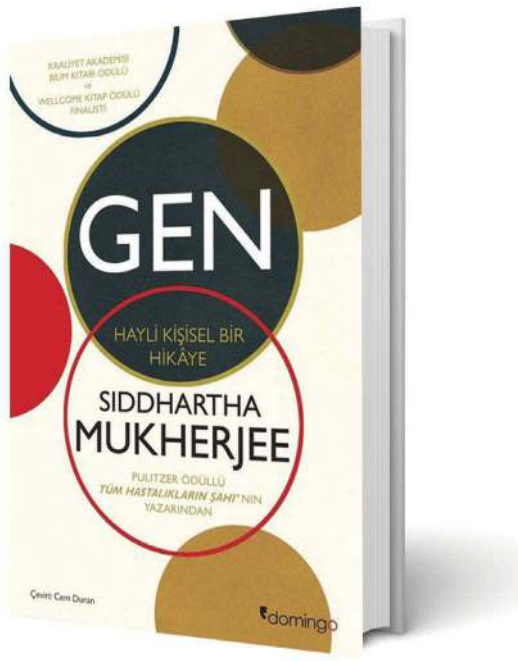

DNA'nın Genetik Sarmalı

Nazizmin genetiğe son katkısı, insan ıslahı çalışmalarına en büyük utanç damgasını yapıştırmak olmuştu. **"İnsan ıslah"** (düzeltme) programları durduruldu. 1945'den sonra savunucuların çoğu sessizliği tercih etti. Dehşetin tarih sayfalarına gömülmesinin ardından, modern genetik adına çalışmalar öne çıkmaya başladı. Watson ve Crick en yaratıcı bilimsel adımlardan birini attılar. DNA'nın iç içe geçmiş iki sarmal zincirinden oluşmuş bir yapı gösterdiğini söyleyerek DNA'yı tanımladılar.

Genlerin özellikleri açığa çıktıkça, insan organizması da yavaş yavaş tanınır hâle geliyordu. Ve bilimdeki bu gelişim ile beraber, tehlike de gittikçe artıyordu. Hamilelere yapılan özel bir test ile ceninde bir anormallik olup olmadığı öğrenilebiliyordu. Anne, eğer isterse hamileliği sonlandırabiliyordu. Bu uygulama insan ıslahının insancıl tezahürüydü. İlerleyen zamanlarda, genlerin tıp bilimine olan katkısı kendini belli etmeye başladı. Kanser, şizofreni gibi birçok hastalığın kalıtımsal sebepleri gün yüzüne çıktıkça, bunlara bir çare bulmak için girişilen çalışmalar da aydınlanıyordu. Bu çalışmaların başında da şüphesiz **"İnsan Genomu Projesi"** yer alıyordu.

Siddhartha Mukherjee, bilimsel açıklamalarının yanı sıra sade bir üslup kullanarak büyük bir bilgi bütününü hem kronolojik hem de tematik olarak organize biz okuyuculara sunuyor. Eserin sonlarına bir not düşüyor yazar: **"Belki bu sorgulayıcılık özelliği bile 21 bin genimizin arasında bir yerlerde mevcuttur. Belki bu sorgulayıcılığın mümkün kıldığı umursama ve şefkat de insan genomunda silinmez biçimde kodlanmıştır. Belki bizi insan yapan şeylerden biri de budur."**

Antik Çağlardan Günümüze Felsefenin Öyküsü

Klasik Batı felsefesinin kökleri, Antik Yunan'a kadar uzanır. Yunanlar, felsefi anlamda düşüncelerini yaklaşık MÖ. 600'de ifade etmeye başladılar. Yazara göre bu dönemin en belirleyici özelliği aristokrat devlet krizine ve yeni yönetim biçimlerine yol açan, geniş bir etki alanına sahip ekonomik ve sosyal değişimdir.

"Başlangıçtan beri merak, insanlığı felsefe yapmaya itmiştir, hâlâ da itmektedir."

Sokrates öncesi felsefe, dünyaya nüfuz eden ve dünyanın içindeki şeylerin ortaya çıktığı ana maddeye odaklanır. Klasik dönemin Yunan medeniyetinin altın çağı olduğunu belirten kitap, Yunanların bu dönemde görsel sanat ve edebiyat alanında önemli çalışmalara imza attığını söyler.

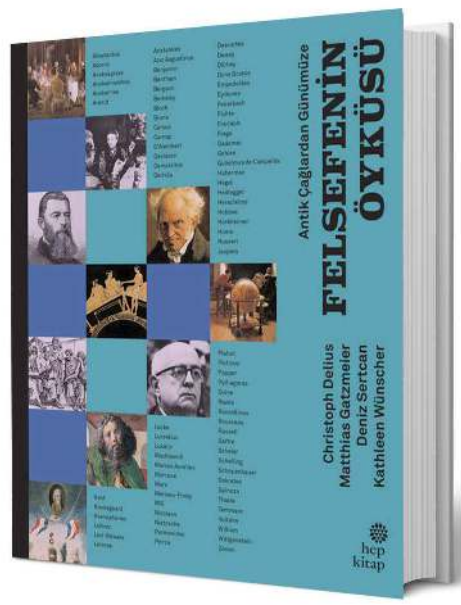

Mimarinin Antolojisi ve Soyut Kavramı

"Atina Okulu, zengin evreniyle Raffaello'nun freski sadece birçok filozofun değil felsefesinin kendisinin de tasviridir, ayrıca mimari bir analojiyle düşüncenin soyut koridorlarının betimlemesidir. Rönesans dönemindeki antikçağlara ait bilgi aslında parçalıydı ama resme bakan çok az kişi sanatçının karakter ve akımları resmetmedeki becerisine bakınca bundan şüphe eder. Raffaello elbette resmettiği filozofların aynı tarihlerde yaşamadığının farkındaydı; tarihsel bir sahne tasvir etmiyordu. Figürlerin çok azı çok bir şekilde resmedilmiştir."

Doğa Kendi İçinde Ayrılır

Aristoteles, doğayı, dört elementi içinde barındıran öğe olarak tanımlar. Bu nedenle öncelikli problem hareket olayını analiz etmek ve açıklamaktır. Felsefe tarihine bakıldığında Ortaçağ felsefesinin ilk dönemi geç antik döneme denk gelmektedir. 4. Yüzyılda klasik antik dönemin medeniyet anlamında çok fazla sonuç doğurduğunu dile getiren kitap, Germen kabilelerden kuzeye uygulanan baskının artışı, içteki dağılma belirtileri ile birlikte 4. Yüzyılın sonlarına doğru Roma İmparatorluğu'nun Doğu ve Batı imparatorluğu şeklinde ikiye ayrılmasına yol açtığını söyler.

Tarihi Okuyabilir miyiz?

Yazar, Fransız tarihçi Jules Michelet Historie de'nin **"France"** isimli kitabında 15. ve 16. Yüzyılın buluşlarını **"Dünyanın keşfi ve insanın keşfi"** şeklinde özetlediğini belirtir. Tarihi bir dönemi anlamak için **"Rönesans"** ya da **"Yeniden doğuş"** ifadelerini 1854 yılında ilk kez o kullanmıştır. Aynı zamanda bu dönemde klasik antik dönemin çağdaş sanatta yeniden doğuşu yaygınlaşmıştır.

Bilimler Arasında İlişki

Coğrafya, astronomi ve doğa tarihinde ufuklar büyük bir hızla genişledi. 1453 yılında Kopernik'in dünyayı gezegenler sisteminin merkezine yerleştirdiği astronomi tezleri yayımlandı. Filozof Giordano Bruno'nun bu tezi savunduğunu belirten yazar, filozofun bu teoriyi evren konusu üzerinde genişlettiğini söyler.

"Modern çağın Roma'daki Capitol'de defne tacıyla taçlandırılan ilk şairi, klasik geleneği takip eden ve ilk büyük hümanist olan Petrarca'ydı. Hümanizm edebi-felsefi bir hareket ve tavır olarak Rönesans döneminde sanat ve bilimdeki öğrenme ve ilmi işaret ediniyordu, bu da insanoğlundaki 'insanı şekillendiren şey'in ta kendisiydi.

Gramer, tarih, edebiyat ve ahlak felsefesi öğretmek üzere klasik kaynaklardan faydalanan profesörlere 15. Yüzyıl boyunca 'Humanistae' deniyordu. Hümanistler Latince ve kademeli olarak da Yunan edebiyatı âlimleriydi. Hümanizm İtalya ile sınırlı değildi. Klasik edebiyatının çağdaş ustası Rotterdanlı Erasmus tüm Avrupa'daki insanlarla geniş çaplı yazılar yapmıştı."

BİLGİ KUTUCUĞU

Etik: Ahlak felsefesi anlamına gelir. Etik insan eylemlerinin önkoşullarını ve etkilerini araştırır. Özerk etiğin aksine otorite merkezli etik, bireylerin kendi davranışlarının belirtilerini oluşturma kapasitesini kapsar.

Logos: Konuşmada ifade edildiği hâliyle akıl melekesi, Yunan felsefesindeki merkezi değer kavramı anlamına gelir.

Semiyoloji: İşaret teorisi anlamına gelir. Semiyoloji işaretlerin dil bilimsel sistemleri/süreçlerini inceler.

Müziğin Sosyoloğu Arabesk mi?

Arabesk, TDK sözlüğünde **"Arap müziğini andıran, genellikle karamsarlığı konu edinen müzik türü"** *şeklinde tanımlanmıştır. Arabesk müzik tarzı birçok araştırmacının ilgisini çekmiştir. Çünkü arabesk, müzikten öte sosyoloji ve psikoloji gibi ilim dallarını da içinde barındırır.*

"Türk halk müziğinin tüm teknik öğelerini bünyesinde barındıran Arabesk müzik, halk müziğin kendine özgü yapısına farklı unsurları bezeyerek ortaya çıkmıştır. Arabesk müziğin temelinde kültürel çeşitlenme vardır."

Türkiye'de ilgiyle dinlenilen müzik tarzı olan arabesk, şarkı şekliyle ilk kez 1940'lı yıllarda ortaya çıkmıştır. 1960'lı yıllara gelindiğinde Adnan Şenses, Orhan Akdeniz, Ahmet Sezgin gibi sanatçılar Arapça müzikteki raks melodisini Türkçe şarkılar için kullanmış ve Türkçe arabesk müziğinin gelişmesine katkı sağlamışlardır.

Müziğin Önemli Temsilcileri

Türk müziğinin önemli sanatçılarından olan Orhan Gencebay, Erkin Koray gibi bazı sanatçılar arabesk müziğini Anglo-Amerikan müziği Rock and Roll ile birleştirmişlerdir. Arabesk müziği zamanla Arabesk-pop, Arabesk-Rock, Arabesk-rap gibi alt başlıklara ayrılmıştır. Bu müziğin önemli temsilcileri olarak Müslüm Gürses, İbrahim Tatlıses, Ferdi Tayfur, Hakkı Bulut gibi sanatçılar sayılabilir. 1980'li yıllarda arabesk müziğin önemli kadın temsilcilerinden biri de Bergen'di.

Biliyor muydunuz?

Türkiye'de Youtube Verilerine En Çok Dinlenen 5 Arabesk Parça:

Orhan Gencebay - Hatasız Kul Olmaz
Müslüm Gürses - Tanrı İstemezse
Müslüm Gürses - Nilüfer
Ferdi Tayfur - Merak Etme Sen
Bergen - Benim için Üzülme

Hazırladığımız dosya çalışmamızda müziği ve arabeski konu alan kitaplara yer verdik. Türkiye'de izlenme rekoru kıran Müslüm filmini inceledik ve Müslüm filminde Müslüm Gürses'in gençliğini oynayan Şahin Kendirci ile film üzerine kısa bir söyleşi yaptık.

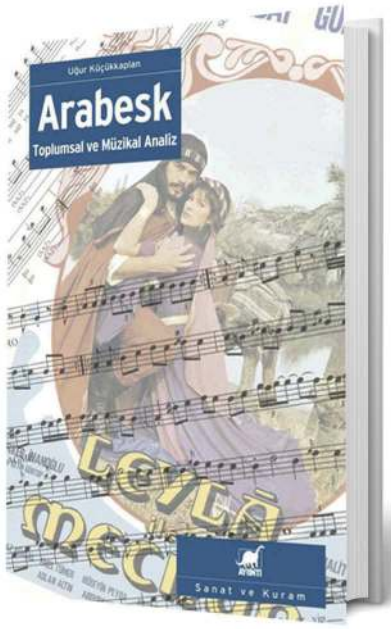

Arabesk
Uğur Küçükkaplan

Arabesk, Türkiye'de en çok dinlenen müzik türüdür ve kitap, arabesk müzik tarzını önyargılardan uzak bir şekilde ve bilimsel olarak incelemektedir.

Arabesk Bilimsel Araştırma Konusu

Uzun yıllar siyasi ve kültürel kutuplaşmaların odağında yer almasına rağmen, sanatsal bir üslup olan arabesk ihmal edilmiş, akademik müzik çevrelerince de en ufak bir ilgi görmemiştir. Yazar, bugüne dek arabesk üzerine yapılan araştırmaların sosyologlarca yazılmış birkaç kitaptan ibaret olmasının hem konuya duyulan ilgisizliğin hem de müzikolojinin Türkiye'deki hazin durumunun bir göstergesi olduğunu belirtir. Hâlbuki siyasi ve toplumsal dönüşüm sürecinin bir parçası olarak evrilen ve barındırdığı öğelerle farklı müzik türleriyle eklemlenen arabesk, Türkiye'deki popüler müziklerin yapısını besleyen tartışmasız en temel üsluptur.

Schumann'ın Arabesk Anlayışı

Eser, Almanya'da Romantik hareketinin öncülerinden olan Robert Schumann'ın arabesk müzik olarak nitelendirdiği müzik ile Türk arabeski arasındaki farklıları açıklamaya çalışmaktadır.

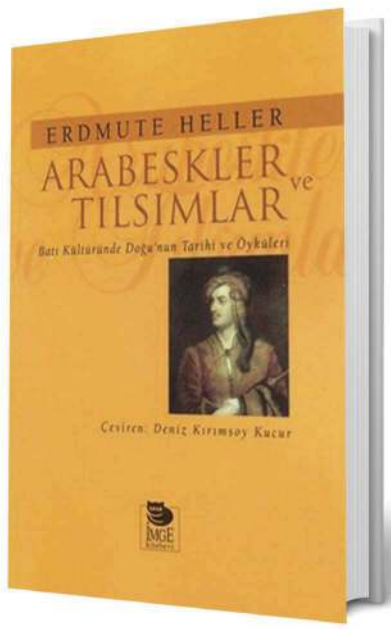

Arabeskler ve Tılsımlar
Erdmute Heller

Doğu ve Batı müziği arasındaki benzer yönleri araştıran kitap, küreselleşen dünyada kültürlerin birbirleriyle harmanlandığını dile getirir.

Yazara göre Doğu ve Batı kültürü toplumlarında, gözlenebilen çok temel farklılıklar vardır. Bu farklılıklar, ister istemez iki kültürün müziğine de yansımıştır. Klasik Batı müziğinin yüzyıllar boyunca evrimleşmiş yapısı sayesinde, kuramsal bir temele dayanan tüm detayların basılı nota üzerine yansıtıldığı bir müzik haline gelmiştir.

"Orta Asya'da göçebe hayat sürerken, komşu Çin, Moğol ve Hint müzikleriyle, Batı Asya'da Fars müziğiyle karşılaşan Türkler, göçlerle Ortadoğu müzik kültürlerine Asya kökenli dinamikler kazandırmışlardır. Çin imparatoru Wu-ti ile evlenen bir Türk prensesinin, Su-ch'i-p'o adında Kuçalı bir müzikçiyi MS. 568 de yanında Çin'e götürdüğü, tarihsel kaynaklarda bahsedilen bir olaydır (Malm, 1967:115). Türkler, Anadolu'ya yerleşmelerinden sonra çevre müzikleriyle etkileşimleri devam etmiş ve Osmanlı döneminde özellikle İstanbul her yerden müzikçilerin akın ettiği, Doğu'nun en büyük müzik merkezi haline gelmiştir."

Yazara göre Doğu ve Batı kültürleri; bilgi, teknoloji, edebiyat ve bilgelik konularında birbirleriyle sürekli etkileşim hâlindedir. Eser, Doğu kulağındaki Batı müzik dallarının, Batı kulağındaki Doğu müziğinin ezgilerini araştırır.

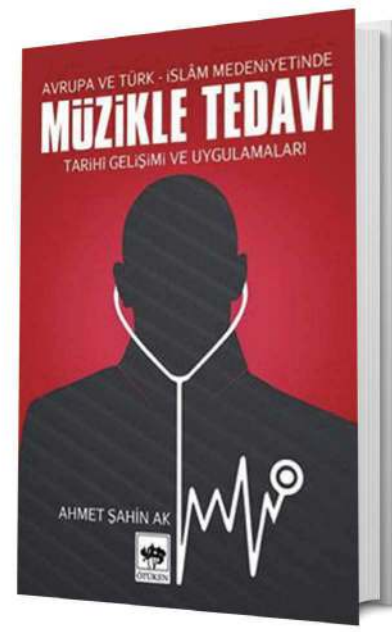

Müzikle Tedavi
Ahmet Şahin Ak

"Avrupa ve Türk İslâm Medeniyetinde Müzikle Tedavi" kitabı tarihi kaynaklara dayanarak, en eski dönemlerden 20. Yüzyıla kadar Doğu ve Batı medeniyetinin müzikle tedavide eriştikleri noktaları ve bilgi birikimlerini incelemektedir.

Eser, müzikle tedavi konusundaki ilk düşünceleri ve uygulamaları listelemektedir. Ayrıca okurlara İslâm dünyasında müzikle tedavi uygulayan hastaneler ve tedavi metotları hakkında bilgi vermektedir.

Din ve Irk Farkı Gözetilmeden

"Yıldırım Beyazıd Hastanesi: Niğbolu savaşında Türklere esir düşüp 1402 yılında kadar Yıldırım Beyazıd'ın hizmetinde bulunan Alman Johanna'ın hatıralarında belirttiğine göre o devirde Osmanlı başşehri Bursa'da faaliyette olan sekiz hastanede din ve ırk farkı gözetilmeden bütün hastaların tedavileri yapılıyordu. Bugün bu sekiz hastanenin yalnız 1390-1394 yılları arasında Yıldırım Beyazıd'ın inşa ettirdiği hastaneden bir metre kadar bazı duvar harabeleri kalmıştır."

Müziğin İnsan Üzerindeki Etkisi

Osmanlı devleti, akıl hastalarına özel hastaneler inşa ettirmiştir. Kitapta yer alan özel hastanelerden biri olan **"Fatih Darüşşifası",** Sultanahmed Camii'nin güney doğusunda kurulmuştur. Zamanın tahribatından kurtulamayarak yıkılmış ve bugün herhangi bir kalıntısı dahi mevcut bulunmayan bu Darüşşifa, 1470 senesinde faaliyete geçmiştir.

"Nûreddin, Dimaşk'ı ele geçirdiğinde şehirde Selçuklu hükümdarı Dukak tarafından inşa ettirilmiş olan küçük bir hastane vardı. İbn Butlân'ın 1048-1049 yılında Haleb'i ziyaret esnasında şehirde bir hastane bulunuyordu, fakat bu da sonradan kullanılmaz hale gelmişti. Nûreddin hükümdarlığının ilk yıllarında bu hastaneyi islâh ederek yeniden faaliyete geçirdi. İbn Cubeyr bu hastaneye bir de kadınlar kısmı ilave ettirmiştir. Nûreddin 1154 yılında Dimaşk'ı (Şam) alınca şehirde eski hastaneden ayrı yeni hastane kurdu."

Güzel bir müziğin, bilgi ve sağlık sunan, uyaran, canlandıran, dinlendiren, sakinleştiren yani insan varlığını zenginleştiren bir faktör olması çok doğaldır. Yazara göre müzikle tedavide bazı sorunları çözmek için öncellikle müziği oluşturan elemanları çözümlemek gerekir; bunlar melodi, ritim ve armonidir. Daha sonra ise bunların insan üzerindeki etkisini saplanmalıdır. Tedavi aracı olarak müziğin kullanılmasında temel olarak iki yöntem vardır. Bunlar bir tanesi aktif yöntem diğeri ise pasif yöntemdir.

Anadolu Rock ve Arabesk İlişkisi Nedir?

Senkronik biçimde ikisi de kente ait müzikal arayışlar olarak beliren bu iki türün bazı ortak noktaları söz konusudur. Öncelikle iki türün müzikal formunu taşıyan temel enstrüman bağlamadır. Ve bağlama bu iki formun zorlaması neticesinde teknik gelişimini bir anda hızlandırmış, en fazla bir kahvehanede sesini duyurabilecek güce sahipken elektro bağlamaya dönüşerek statlara kendisini dinlettirebilecek ses genişliğine ulaşmıştır. Dolayısıyla ben elektro bağlamanın elektrogitara özenilerek ortaya çıkan teknik yapısının aynı zamanda simgesel bir niteliği olduğunu da düşünmüşümdür. Bu simgesel taşıyıcılık temsil ettiği toplumsal katmanın da dönüşümünü karşılar adeta.

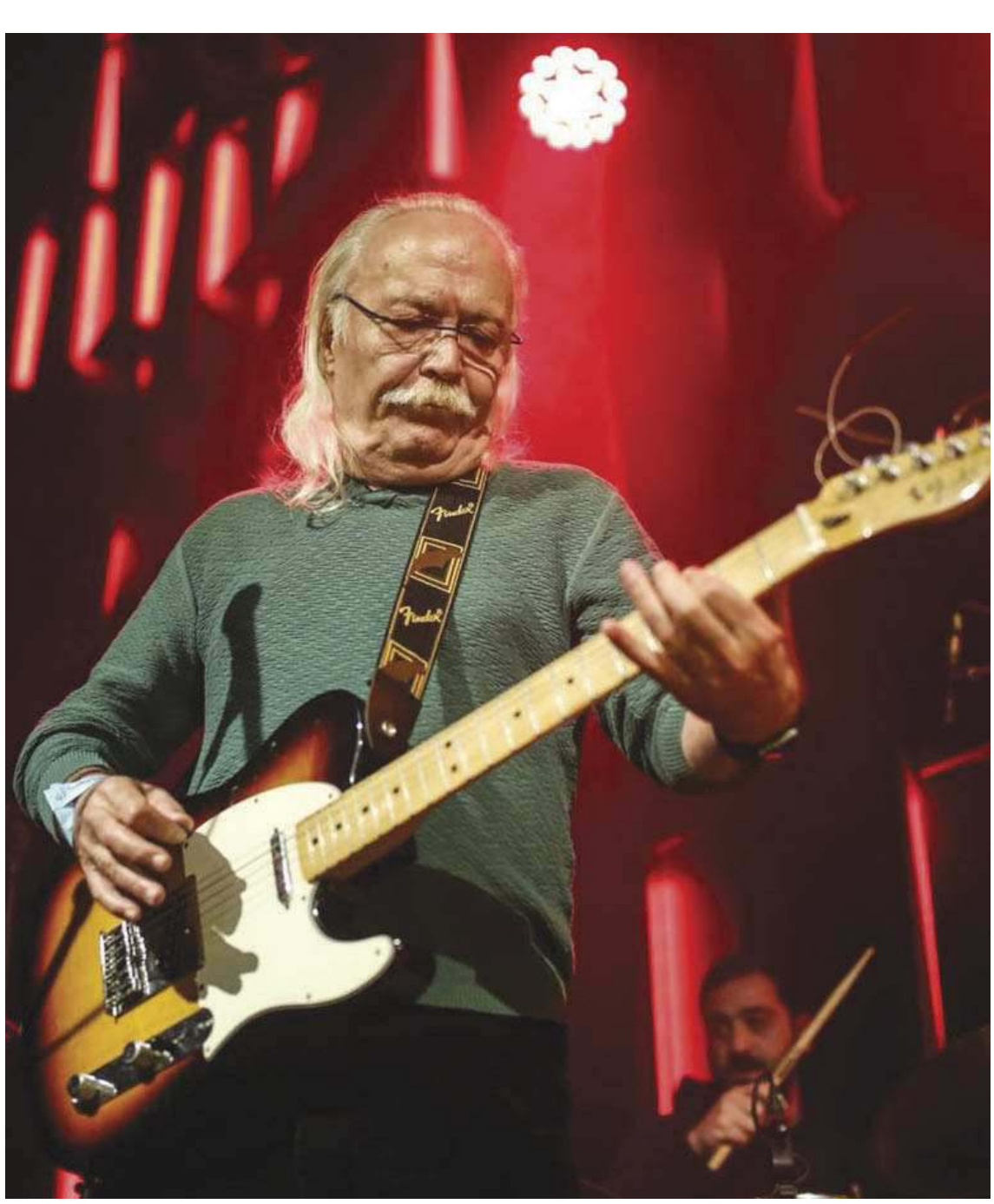

Ortak Özellik Mekânın Kent Olması

Anadolu Rock ile arabeskin diğer ortak özelliği ikisinin de mekânının kent olmasıdır. Modernleşmeye bağlı biçimde kentin ürettiği yeni müzik türleri halinde beliren bu formlar, doğal olarak kent insanının karşılaştığı yeni bireysel ve toplumsal sorunları içeren temalara eğilmiştir. Bir anlamda kent; iki müzik türünün karşılaştığı mekândır. Anadolu Rock türküleri, bildiği bir biçim üzerinden, Batı popu ve Rock müziğinin teknik altyapısını kullanarak yorumlamaya yöneliyor. Tıpkı Bob Dylan'ın ya da Güney Amerikalı Yeni Türkü hareketinin, Victor Jara'nın, Mercedes Sosa'nın yaptığı gibi...

Arabeskin Gelenekselliği

Arabeski ise geleneksel bellekle kente getirilen türkülerin burada yaşanan yeni durumları tam anlamı ile ifade edememesi üzerine kısıtlı imkânlarını (kültürel, ekonomik, teknik) harekete geçirerek derdini anlatma çabası biçiminde değerlendirmek mümkündür. O da türküleri arkasına alarak kendisini yeniden tanımlamaya, yaşadıklarını anlamlandırmaya çalışmıştır. Arabeskin en simgesel eserlerinden olan Orhan Gencebay'ın **"Hatasız Kul Olmaz"**ı Ankara havalarının ritmik yürüyüşü olan **"Kostak"** üzerine oturan bir kent türküsüdür.

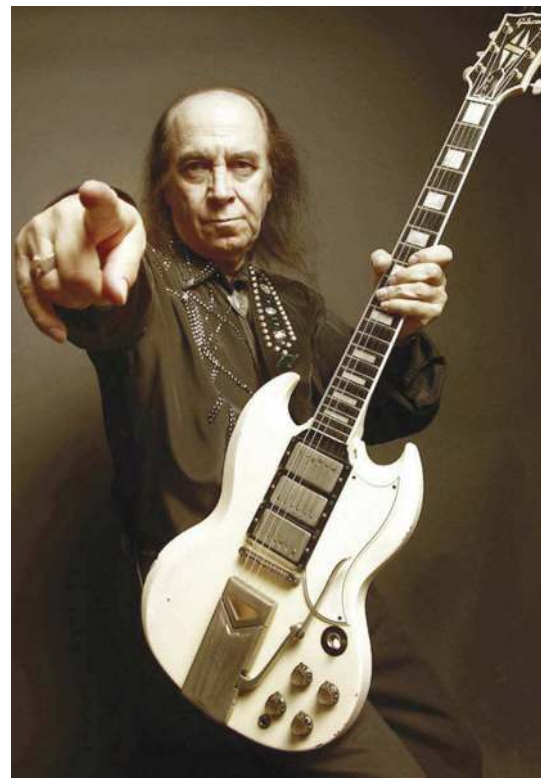

Arabeskin kırdan, taşradan akan toplumsal katmana ait hikâyeyi, Anadolu Rock'ın ise kentin seçkin aile çocuklarının gittiği kolejlerden kopup gelen kuşağına ait öyküyü taşıdığını iddia edebiliriz. Biri merkezden, diğeri çevreden birbirine doğru hareket eden bu iki türün buluştuğu ses evreni ise türküler sayesinde şekillenir.

İnsan ve Müzik İlişkisi

Anadolu Rock ve arabesk için geleneksel kalıplara muhafazakâr bir psikolojiyle kapanan klasikçilerin (Türk ve Batı) başaramadığı bir şeyi yapmaya yönelerek adeta donmuş olan ve çağın ruhunu taşıyamayan Türk müziğinin gecikmiş modernleşme sürecinin kapılarını açmışlar ve oradan çok dinamik iki müzik türü halinde eş zamanlı olarak çıkmışlardır. Bu Orhan Gencebay'ın adına **"Serbest çalışmalar"**, Cem Karaca'nın **"Ulusal Türk müziği"** dediği formdur bir bakıma. Sokaktaki insan ile müziği buluşturmuşlar, dönüp durmakta olan dünyanın sesini yakalamışlardır da diyebiliriz.

Yerli Müziğin Mekânı

Anadolu Rock türünün bir müddet sonra oluşan toplumsal ilgi ile beraber gazinolarda sahne almaya başlaması da ilginçtir. Oysa gazinolar temelde yerli müziğin mekânlarıdır. Ancak 1970'lı yıllarda Cem Karaca'nın mesela gazinolarda kendi türünü icra etmeye başladığını fark ederiz ki arabeskin belirleyici olduğu o ortamın ruhuna eklemlenmekte hiç zorluk çekmez, Anadolu Rock. Dolayısıyla meşhur Lalezar Gazinosu'nda Türk müziği söyleyen Zeki Müren, Cem Karaca ve Kardaşlar grubunun aynı sahneyi paylaştığını aynı dinleyici profiline hitap ettiklerini görürüz.

Anadolu Rock Formunun "Babası"

Devletin teknik imkânlarının (stüdyo, kayıt, sahne) dışında sivil alanın ürettiği alternatifleri kullanan arabesk ve Anadolu Rock, Unkapanı'ndaki İMÇ'de kendisine mahsus özel bir mekân elde etti. Unkapanı 1970'lerden 2000'lere kadar Türkiye'de müzik üretiminin kalbinin attığı ana mekân olarak büyük hizmetler vermiş, yeni ve özgürlükçü arayışların adresi olmuştur. İki müzik türünün bütün yapımcı firmaları burada ortaya çıkan şirketler olarak sadece arabeske ve Anadolu Rock'a değil, zamanın ihtiyaçlarına göre poptan, alternatif her türlü çalışmaya kadar müziğin ana arterini meydana getirmiştir.

İki Sanatçı Portresi

Anadolu Rock formunun **"Babası"** Erkin Koray ve arabeskin **"Babası"** Orhan Gencebay bu iki türün bir araladığında temsil eden iki etkin figür olarak gözükür. Birbirlerinin plak ve kaset kayıtlarında Gencebay bağlama, Koray elektrogitar çalarak adeta anlatmaya çalıştığımız öykünün ortak fotoğrafını vermişlerdir. 12 Eylül 1980 darbesi sonucu 70'lerdeki politik dili dolayısı ile Anadolu Rock'ın yaşama alanı kalmadı, maalesef. Ama arabesk, yolculuğunu hiç durmadan ve gelişerek sürdürdü. Her iki müzik türü de birbirinin özgün arayışından epeyce beslenerek dünya müziğinin geldiği teknik imkânları takip etmişler, oradan devraldıkları imkânları kendi formlarına dönüştürmüşler ve stüdyo enstrümanı ihtiyacını karşılayan sayısız önemli icracıyı tetikleyerek müziğimizin gelişimine büyük katkı sunmuşlardır.

Gönüllerin Babası; “Müslüm”

Türk arabesk müziğinin önde gelen isimlerden olan Müslüm Gürses, bir röportajında müzik hayatına şöyle başladığını anlatıyor: **“İlkokulu bitirdim. Gerisi yok. Adana’da damda yatarken uzun hava okudum. Arkadaşım halkevine gidiyordu. Ben de gittim. Derken Çukurova Radyosu’nda sanatçı oldum…”**

Geçen sene gişe rekoru kıran Ayla filminin yapımcısı Mustafa Uslu ve yönetmen Can Ulkay ile Hakan Kırkavaç’ın çalışması olan Müslüm filmi, Müslüm Gürses’in hayat hikâyesini; aile yaşamı, küçüklüğü, çocukluğu ve gençliği üzerinden inceliyor. Film Gürses’in gönüllerin **“Babası”** olma yolunda ilerlediği sanat yolculuğunu mercek altına alıyor.

> “Herkes cennette doğar, bazıları cehennemde büyür. Benim gibi.”

Müslüm Baba’yı Filminden Sonra Dinlemek

Türkiye’de vizyona girdiği günden bu yana gişe rekorları kıran ve yediden yetmişe herkesin izlemek için sinemaya koştuğu film, oyuncularının sergilediği yüksek performans ve çekim kalitesiyle Türk sinema tarihinde bir kırılma gerçekleştirmiştir. Filmin gelecek aylarda veya yıllarda birçok ödülü kazanacağını beklenen bir gerçek…

Müslüm Gürses’in zorlu geçen çocukluğu, babasının şiddet eğilimleri, hayatındaki tek dayanağı olan kardeşinin ölümü, kendisinin geçirdiği kaza, öldü diye morga kaldırılıp son anda ölmediğinin fark edilmesine kadar süren yaşamı ve kendisinden 21 yaş büyük Muhterem Nur’la evliliğine kadar geçen dönemi beyaz perdeye taşınmıştır.

Ben Yenilmeye Mahkûm muyum?

Müslüm filmini izledikten sonra Müslüm Gürses dinlemeye gönülden mahkûm oluyorsunuz… Onun zorlu yaşamı, gizemli sesi, güzel kalbi, tevazu sahibi oluşu, mağrur duruşu, dervişliği ve şarkıları, size hayata dair yeni şeyler söylemeye başlıyor. Aslında filmden sonra Müslüm Gürses ile gönülden tanışıyorsunuz, diyebiliriz. Bu anlamda film ekibine emeklerinden dolayı teşekkürlerimizi sunmamız gerekiyor.

“İtirazım var” şarkısıyla Müslüm Gürses’in yaşamının çok benzediğini görüyoruz:

“Ben hep yenilmeye mahkûm muyum?
Ben hep ezilmeye mecbur muyum?
İtirazım var bu yalan dolana.
Benim şu dertlere ne borcum var ki tuttu yakamı bırakmıyor.
Benim mutlulukla ne zorum var ki bana cehennemi aratmıyor.”

Müslüm filminin oyuncu kadrosu: Müslüm Gürses’i Timuçin Esen, Müslüm Gürses’in gençliğini Şahin Kendirci, Muhterem Nur’u Zerrin Tekindor, Müslüm Gürses’in babasını Turgut Tunçalp, annesini Ayça Bingöl, kardeşini Taner Ölmez oynuyor. Müslüm Gürses’in saz hocası Limoncu Ali’yi Erkan Can, Müslüm Gürses’in yakın dostu Bahtiyar’ı ise Erkan Avcı canlandırıyor.

Tevazu Sahibi Bir Derviş

Filmin en can alıcı ve duygulandıran repliği belki de şuydu:

“O, hiç baba olmadı. Babası gibi bir baba olmaktan hep korktu. Ama herkes ona ‘BABA’ dedi.”

Filme tek eleştiri Müslüm Baba’yı kendi sesinden dinlememek olabilir… Fakat Timuçin Esen’in performansı da göz ardı edilmeyecek kadar başarılıydı…

Müslüm filminin son karesinde Müslüm Gürses’in dediği gibi:

“Anlatabildik mi?”…

RÖPORTAJ

LEYLA BAŞARAN

“Oynarken Bile Izdırabını Yaşadım”

Müslüm filminde Müslüm Gürses’in gençliğini oynayan Şahin Kendirci ile Müslüm filminin çekim detaylarını ve sürecini konuştuk. Kendirci, **“Annemin ölme sahnesini unutamıyorum. Çünkü çok bambaşka duygular ve hissiyat gerektiren bir sahneydi… Annemi babamdan kurtarıp sonrasında dayak yediğim sahne, kardeşimin psikolojisi ve onu kurtarabilmek için çabaladığım bölümler asla unutamayacağım sahnelerdi.”** *diyor.*

Müslüm Filmindeki başarılı oyunculuğunuzla ilgi çektiniz. Müslüm Gürses’in çocukluğu ve gençliğini oynamak nasıl bir duyguydu?

Aslında sadece çocukluğu değil gençlik yıllarını canlandırdım. Oynadığım dönem Müslüm Baba’nın en çok sıkıntı çektiği ve büyük üzüntü yaşadığı yıllardı. Oynarken bile onun ızdırabını yaşadım, Allah kimseye yaşatmasın. Filmde oynamak tartışılmaz şekilde çok güzel ama yaşananları kimse yaşasın istemem.

Elimden Gelenin En İyisi

Müslüm filminin hayatınıza ve kariyer planlamanıza nasıl bir katkısı oldu?

Böyle bir filmde oynamak herkese nasip olmaz. Kariyerime ilk adımı bu proje ile atmaktan çok mutluyum. Hedeflerim büyük ve bunun için elimden gelenin en iyisini yapmaya çalışacağım. Beyaz perdede olmayı çok istiyorum. Bununla ilgili önüme gelen projeler de var. İnşallah birçok projede olmak istiyorum ve olacağım.

Müslüm filmi izleyiciler tarafından ilgiyle karşılandı. Film hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Biz **“Müslüm Baba”** filmi ekibi olarak çok çalıştık. Müslüm Baba’nın hayatını konu alan bir film böyle güzel sonuçları hak ediyor. Ne mutlu ki izleyip beğenen çok seyircimiz var.

Müslüm filmini çekerken unutmadığınız bir an oldu mu? Olduysa bizimle paylaşır mısınız?

Annemin ölme sahnesini unutamıyorum. Çünkü çok bambaşka duygular ve hissiyat gerektiren bir sahneydi... Annemi babamdan kurtarıp sonrasında dayak yediğim sahne, kardeşimin psikolojisi ve onu kurtarabilmek için çabaladığım bölümler asla unutamayacağım sahnelerdi.

> “Filmde oynarken bile onun ızdırabını yaşadım, Allah kimseye yaşatmasın. Filmde oynamak tartışılmaz şekilde çok güzel ama yaşananları kimse yaşasın istemem.”

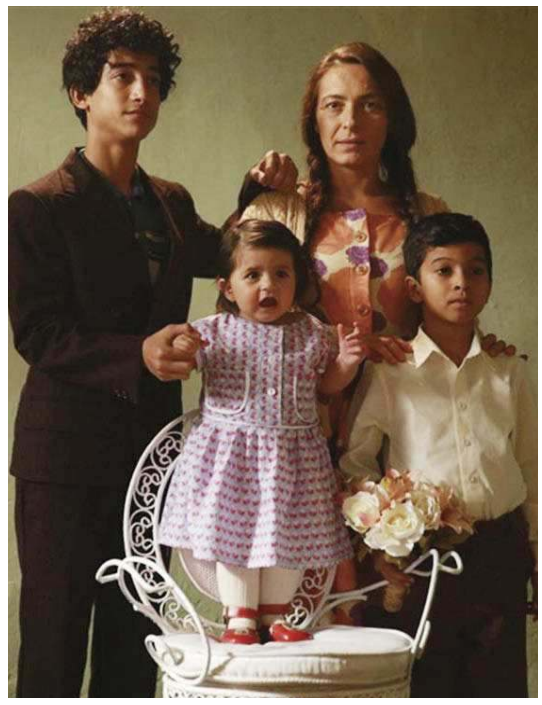

İlham aldığınız bir sanatçı var mı?

İlham aldığım çok sanatçı var. Örneğin; İbrahim Tatlıses, Cengiz Kurtoğlu, Sezen Aksu, Kibariye, Tarkan...

Albüm Çalışması İçerisindeyim

Gelecek vadede hayata geçirmek istediğiniz yeni bir proje var mı? Dergimize özel neler söyleyebilirsiniz?

Yakın bir zamanda albümüm çıkacak. Bunun dışında konser, sahne, proje, albüm tanıtım çalışmaları, yeni film ve televizyon projeleri. Şu an için kısa vadedeki çalışmalarımız bunlar. Yeni işler ile hayatıma devam edeceğim.

Klasik Müziğin Gizemli Notaları

Klasik müzik, tıpkı 100 yıl öncesinde olduğu gibi günümüzde de popüler ve gündelik bir müzik türü olmasa da insanlar tarafından ilgiliyle dinlenmektedir. Değişimler ve yeni arayışlar hayatın bir parçası olsa da aynen klasik edebiyat eserleri gibi klasik müziğinde söyleyeceklerinin bitmediğine inanılıyor.

Yazarlar, duyguların ve düşüncelerin en rafine bileşimi olan klasik müziğin yetişmekte olan yeni kuşaklara mutlaka aktarılması gerektiğini söylüyor. **"Günümüzde En Çok Dinlenen 300 Klasik Müzik Eseri"** kitabı Classic FM tarafından 1996 yılında hazırlanmaya başlanmıştır.

1996 Yılından Bu Yana

Yazarlar klasik müzik listesini hazırlama sürecini şöyle anlatıyor: **"En Sevilen Klasikler listesine nasıl mı ulaştık? 1996'dan 2010'a kadar olan yıllık nispi konumlarına dayanarak yeni bir Top listesi oluşturduk. Bu da Classic FM En Sevilen Klasikler Listesi'ni başlattığımızdan beri yani 15 yıldır popülerliklerinin azalıp çoğaldığını gören tüm eserlerin, bütün bu dönem zarfında yakaladıkları başarının bir araya gelmesi sonucu listede yerlerini aldıkları anlamına geliyor."**

Kitap, nihai listedeki 300 eser hakkında ayrıntılara ve listede eserleri bulunan bazı sanatçıların biyografilerine yer vermektedir. Listenin başında beş yıl boyunca yer alan sanatçı Mac Bruch vardır. Bruch, Birinci Keman Konçertosu'yla 1996 yılında, Mozart ve Beethoven gibi bestecileri geçerek müzikologları şaşırtmayı başarmıştır.

Klasik Müziğin Önemli Temsilcisi

Klasik Batı müziğinin önemli bestecilerinden biri olan Johann Sebastian Bach, müzikle ilgilenen geniş bir ailenin en tanınmış üyesidir. Bach, hayatı boyunca binin üzerinde beste yaptı. Günümüze ulaşan eserleri, ikinci evliliğinden olan Carl Phillip Emanuel'in arşivine aldıklarıyla sınırlı kaldı. Bir süre sonra Leipzig'e dönen Bach'ın gittikçe artan hastalıkları kendisini ve yakınlarını endişelendirmeye başladı.

> J.S. Bach, "Çalışkan olmakla yükümlüyüm ben. Eşit derecede çalışkan olan herkes, eşit derecede başarı kazanır." der.

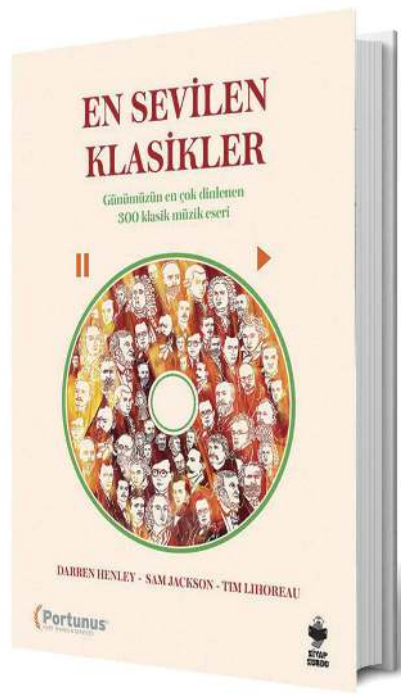

Bach'ın yoğun iş temposu ve nota kopyalaması sırasında yorulan gözleri, yıllar geçtikçe göremez hale geldi. 1749 senesinde gözlerinden bir ameliyat geçirdi ve ameliyat sonrasında mevcut durum daha da kötüleşerek gözlerini tamamen kaybetti. Görme yetisini kaybetse de inancından ve hırsından hiçbir şey kaybetmeyen Bach, çalışmalarına devam etti.

Klasik Dönemden Romantik Döneme

Klasik dönemden romantik döneme geçiş sürecine büyük katkı sağlamış olan Ludwig van Beethoven, 7 Aralık 1770 tarihinde Almanya'da dünyaya geldi. İlk müzik öğretmeni babasıdır. Babasından aldığı eğitimin yanı sıra Gilles van den Eeden'den org ve Tobias Friedrich Pfeiffer'den klavye dersleri aldı. Franz Rovantini'den ise keman ve viyola dersleri aldı.

Beethoven 5 yaşından itibaren çok yoğun müzik dersleri almaya başladı. Klavye öğretmeni Pfeiffer'in onu gece yatağından kaldırarak zorla ders verdiği bile oldu. İlk halka açık konserini 7 yaşındayken verdi. 1779 yılında Beethoven, Christian Gottlob Neefe'den ilk bestecilik derslerini almaya başladı. 1783 senesinde ise Christian Gottlob Neefe'nin yardımıyla ilk bestesini yayımladı.

Dünyada En Sevilen 10 Klasik Müzik Parçası

1-Sergey Rahmaninov-Do minör Piyano Konçertosu No.2

2-W.A. Mozart-La majör Klarnet Konçertosu

3-Max Bruch- Sol minör Keman Konçertosu No.1

4-Ralph Vaughan Williams-Yükselen Tarla Kuşu

5-Edward Elgar-Mi majör Viyolensol Konçertosu

6-Ludwig van Beethoven- Mi majör Piyano Konçertosu No.5

7-Ludwig van Beethoven- Fa majör Senfoni No. 6 (Pastoral)

8-Edward Elgar- Enigma Varyasyonları

9-Ludwing van Beethoven- Re minör Senfoni No.9

10-Johann Pachelbel-Re majör Kanon

Hayatın İpuçları Nerede?

Türkiye'de uzun zamandır çok satanlar listesinde olan **"Ikigai-Japonların Uzun ve Mutlu Yaşam Sırrı"** *kitabının yazarı Francesc Miralles ile yeni çıkardığı* **"Sadece Neşe"** *kitabını ve yazar yönünü konuştuk. Miralles,* **"DT Suzuki'nin asıl dediği gibi, mutsuzluğumuzun çoğu kendimiz tarafından oluşturuldu. Kendimizi zehirli düşünceler ve hislerle incitmeyi bırakırsak, hayat bizim için çok daha kolay ve daha neşeli olur."** *diyor.*

"Benim ilham kaynağım; merak etmektir. Dünyada bilmediğim şeyleri merak ediyorum ve bu keşifleri okuyuculara açıklamak için öğreniyorum."

Yazarlığa ne zaman başladınız?

İlk kısa hikâyemi 8 yaşındayken yazdım. 30 yaşıma kadar ciddi bir kitap yazmamıştım.

"Ikigai-Japonların Uzun ve Mutlu Yaşam Sırrı" kitabı Türkiye'de uzun zamandır çok satanlar listesinde. Ne hissediyorsunuz?

Benim için tamamen sürpriz oldu. Kitabım 42 ülkede tercüme edildi. **"Japonların Uzun ve Mutlu Yaşam Sırrı"** makalemizin sadece azınlık bir okur kitlesini ilgilendirdiğini düşündük. Fakat İngiltere ve ABD gibi ülkelerde de bir numara oldu.

Her yazarın veya sanatçının genelde ilham aldığı bir obje veya bir şehir oluyor... Sizin ilham kaynağınız nedir?

Benim ilham kaynağım; merak etmektir. Bilmediğim şeyleri merak ediyorum ve bu keşifleri okuyuculara açıklamak için öğreniyorum.

İnsanlar son zamanlarda hep mutsuzluktan dert yanıyor. Siz de insan mutluluğu üzerine kitaplar yazıyorsunuz, sizce insanlar nasıl mutlu olabilir?

DT Suzuki'nin asıl dediği gibi, mutsuzluğumuzun çoğu kendimiz tarafından oluşturuldu. Kendimizi zehirli düşünceler ve hislerle incitmeyi bırakırsak, hayat bizim için çok daha kolay ve daha neşeli olur.

İçimizde Uyuyan Sevinç

Türkiye'de son yayımlanan "Sadece Neşe" kitabınızda okurlarınıza hangi mesajı vermek istiyorsunuz?

Bu kitap çocukluğumuzdan beri içimizde uyuyan sevinci uyandırmayı amaçlamaktadır. Bu kitaplar ve son yazdığımız hikâye ile her zaman bizim olan hazineyi iyileştirmek için bazı anahtar ipuçları veriyoruz.

Yaşam Bir Oyundur

İnsanlar kaybettikleri neşelerini nasıl bulabilirler?

İnsanların çocuklardan mutlu olmayı öğrenmeleri gerek. Yaşamı sonsuz bir oyun olarak kabul etmek, başkalarıyla paylaşmak, gülümsemek, dünyanın harikaları ile şaşırmak, her gün yeni bir şeyler öğrenmek.

Hayatınız bir mottosu var mı?

Hayata dair mottom; **"Tutkularını takip et, hayat düşündüğünden daha kısa"**dır.

Bir başucu kitabınız var mı?

Başucu kitaplarım aydan aya değişir. Bugünlerde Haruki Murakami'nin son romanını okuyorum.

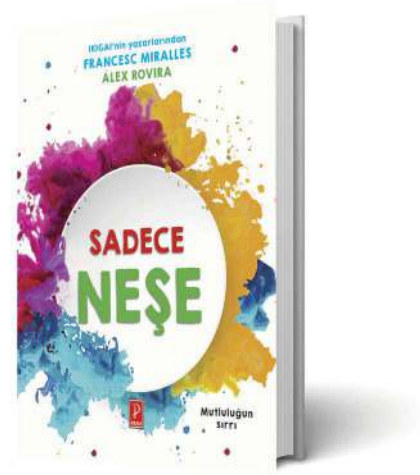

Sadece Neşe
Francesc Miralles

En temel duygularımızdan biri **"Neşe"**dir. Neşe sayesinde kendimizi iyi hissederiz. Hepimiz içimizde ondan biraz barındırırız ancak bazen bu duygumuz uykuya yatar. Oysa o kadar göz önündedir ki görmeyiz çünkü bariz bir şekilde üstü örtülüdür. Endişe, keder ya da gereksiz istekler; zihin ve zihnin içindeki tedirginlikler; ego ve korkular, saplantılar ve saçmalıklar yüzünden üstü örtülüdür. Bu kitapla bu örtüyü kaldırmaya var mısın?

Kitap içerisinden sizler için seçtiğimiz bölümler: **"Neşe dolambaçsız, dosdoğru ve apaçıktır. Her şeye işler ve her yerdedir. Beklenmedik bir şekilde karşına çıkar, seni şaşırtır, seni tuzağa düşürür fakat bu tuzak seni özgür kılar çünkü bu duyguyu yaşadığımızda rahatlarız, gülümseriz, güleriz, bedenimiz nefes alır, duygulanırız, duygularımızı dile getirme ihtiyacı duyarız. Bedenimiz o duyguyu zıplayarak, koşarak, kucaklayarak, bir öpücükle, karşılıklı bir bakışla, âşıkane bir taşkınlıkla dile getirir.**

Birçoğunun inandığının aksine, kaçamak yapan geçici bir duygu değildir, her zaman oradadır; tıpkı açıkta kalmış bir sır gibi o kadar ortadadır ki ortadan kaldırırız. O kadar göz önündedir ki görmeyiz. Çünkü bariz bir şekilde üstü örtülüdür. Endişeler yüzünden ya da kaygılar, keder ya da gereksiz istekler yüzünden üstü örtülüdür."

“İnsanın Kanadı; Gayretidir.”

“Dua ve ibadet Allah ile olmaktır, Allah ile olan kimse için ölüm de ömür de hoştur.” *diyen ve dünyayı* **“Geçici bir durak”** *olarak gören Mevlana Celaleddin-i Rumî, 30 Eylül 1207 yılında bugün Afganistan sınırları içerisinde bulunan Horasan’ın Belh şehrinde dünyaya gelmiştir.*

“Kusur bulmak için bakma birine,
bulmak için bakarsan bulursun,
kusuru örtmeyi marifet edin kendine.
İşte o zaman kusursuz olursun.”

Yaşadığı dönemde Anadolu’ya **“Diyarı-ı Rum”** denildiği için **“Rumî”** soyadını, zaman içinde de kendisine duyulan büyük saygının ifadesi olarak efendimiz manasına gelen **“Mevlana”** adını almıştır. Dönemin kültür merkezlerinden Belh kentinde hocalık yapan, **“Sultanu’l Ulema”** unvanıyla bilinen din bilgini Bahaeddin Veled’in oğludur.

Dünyadaki Hoşgörünün Temsilcisi

İslâm tasavvufunun önemli temsilcilerinden olan Mevlana, **“Gel ne olursan ol gel”** sözüyle dünyada hoşgörünün ve sevginin sembolü haline gelmiştir. Allah ile kul arasındaki ve kâinat ile insan arasındaki bütünselliği kavrayarak ortaya koyan bir âlimdir. Engin bir şefkatle ve derin bir hoşgörüyle insana sadece insan olduğu için değer veren Mevlana’nın düşünceleri tüm dünyada büyük ilgi görmekte, Amerika ve Avrupa’da, Mevlevi-Sufist sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

İnsan İç Huzuru ve Toplum

Yaşadığı dönemde Mevlana, insanlara güzel ahlâk sahibi ve örnek insan olmanın tarifini verip, gönülleri eğitirken toplumun huzur ve barışı için öncelikle her bireyin kendi iç dünyasında huzur bulması gerektiğine, bunun da sevgiye ve güzel ahlâka sahip olmakla gerçekleşeceğine inanmaktaydı.

Şeb-i Arûs Günleri

17 Aralık 1273’de Konya’da vefat eden Mevlana’nın anma törenleri, düğün günü ya da vuslat günü manasına gelen **“Şeb-i Arûs“** olarak adlandırılmıştır. Her yıl törene katılmak isteyen insanlar Konya’ya giderler.

Beş önemli manzum ve mensur eser veren Mevlana’nın eserleri arasında en bilineni **“Mesnevî”**dir. Her ne kadar klâsik Doğu edebiyatının bir şiir tarzı ise de **“Mesnevî”** denildiği zaman akla **“Mevlana’nın Mesnevî”**si gelir. Mevlana, Hüsameddin Çelebi’nin belirttiğine göre, Mesnevî beyitlerini Meram’da gezerken, otururken, yürürken hatta sema ederken söylemiştir.

Eserleri: Mesnevi, Divan-ı Kebir, Fîh-i Mâ Fîh, Mektubat, Mecalis-i Seb'a

"Şeb-i Arûs" gününe özel hazırladığımız Mevlana Celaleddin-i Rumî dosya çalışmamızda Mevlana'ya ait olan **"Fîhi Mâ Fîh"** kitabını ve oğlu Sultan Veled'in ilk mesnevisi olan **"İbtidâ-Nâme"**yi inceledik. Haberimizin ikinci bölümünde Mevlana'nın yaşadığı zamanı konu alan Selçuklu dönemini ve Selçuklu devletini anlatan A.C.S. Peacock'un **"Selçuklu Devletinin Kuruluşu"** ve Sıbt İbnu'l-Cevzi'nin **"Mir'atü'z-Zaman Fi Tarihi'l-Ayan'da Selçuklular"** kitabını inceledik.

Mevlana'nın Dikkat Çekici Sözleri:

"Allah'tan geldik, Allah'a gidiyoruz. Allah'tan başka kimsede güç ve erk yoktur ki bizi durdursun. Biz, yersizlikten gelip yersizliğe gidiyoruz."

"Güneş olmak ve altın ışıklar halinde okyanuslara ve çöllere saçılmak isterdim; gece esen ve suçsuzların ahına karışan yüz rüzgârı olmak isterdim..."

"Her şey insana adanmıştır; insan ise kendisine kendi gerçeğini adamıştır."

"Her günüm Cumadır, hutbem sürekli... Minberim yüceliktir, maksurem insanlık."

"Geçip gitmiş şeyler için asla üzülme. Olan olmuş, biten bitmiştir, çünkü."

Biliyor muydunuz?

-Dünya edebiyatının önemli yazarlarından Johann Wolfgang von Goethe, Mevlana'nın sözlerinden çok etkilendiğini belirtmiştir.

-Hollandalı Rembrandt van Rijn, Mevlana Celaleddin-i Rumî'nin resmini yapmıştır.

-UNESCO, sema dansını korunması gereken dünya kültür mirasları listesine almıştır.

Ressam Rembrandt, Mevlana ile ilgili tasvir çalışması

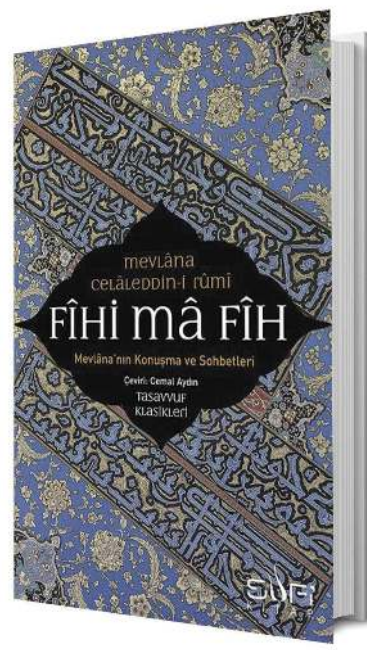

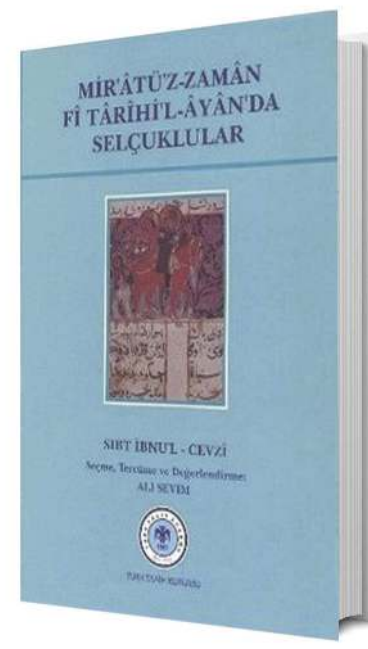

Fîhi Mâ Fîh
Mevlana

Mevlana'nın üç mensur eserinden biri olan **"Fîhi Mâ Fîh"**, diğer eserleri gibi Mevlana'nın kendisi tarafından yazılmamış; meclislerindeki konuşmalarını yakınları kaleme almış ve kitaplaştırmıştır. Kitabın adı da yine onu meydana getiren kişiler tarafından konmuş olan **"Fîhi Mâ Fîh"**, **"Onun içindeki içindedir, içinde içindekiler vardır"** manasına gelir. Eser, bazı yazma nüshalarda da **"Esrâru'l-Celâliyye"**, **"Risâle-i Sultân Veled"** isimleriyle geçmektedir.

Mevlana'nın Dünya Görüşü

Eser, Mevlana'nın tasavvufi düşünceleri; dini, felsefi, dünya ve insanlık görüşü, edebiyatı hakkında bilgiler verir. Mevlana bu eserinde de diğer eserlerinde olduğu gibi bahsettiği konulara açıklık getirmek için başta ayet ve hadisler olmak üzere hikâye ve bazı tarihi olaylara değinir; bazen diğer şairlerden bazen de Mesnevi'sinden ve şiirlerinden beyitler söyler. Bu eserde hâkim unsur tasavvuftur: Akl-ı kül ve nefs-i külden, kâinat, eflak, anasır ve devirden, dünya ve ahiretten, insan, veli, nebi ve insan-ı kâmilden, sülük ve derecelerinden bahsedilmektedir.

Mir'atü'z-Zaman Fi Tarihi'l Ayan'da Selçuklular
Sıbt İbnu'l-Cevzi

Tarihçi ve âlim Sıbt İbnu'l-Cevzi tarafından yazılan **"Mir'atü'z-Zaman Fi Tarihi'l-Ayan'da Selçuklular"** eseri, Selçuklu tarihi bakımından önemli bilgiler taşımaktadır. Bağdat ve Irak'taki demografik yapıyı okurlara sunar. Selçuklu devletinin teşkilat yapısı, devletin dini, iktisadi ve kültür siyaseti hakkında bilgiler veren kitap, eski Türk törelerinin toplum için önemini de tarihi kaynaklar üzerinden okurlara sunar.

"Ebu Şuca' Muhammed bin Cağrı Bey Davud bin Mikail bin Selcuk bin Dukak. Ünvanı Adu'd-Devle Alp Arslan'dır. Daha önce bahsi geçen Sultan Tuğrul Bey'in kardeşinin oğludur. Babası Davud'la ilgili haberler Tuğrul Bey bahsinde geçmişti. Sultan Tuğrul Bey, hal tercümesinde belirtilen tarihteki vefatı sırasında devlet işlerini (tevliyet e/-emr) Davud'un oğlu ve adı geçen Alp Arslan'ın kardeşi olan Süleyman lehine düzenledi."

"Mir'atü'z-Zaman Fi Tarihi'l-Ayan'da Selçuklular" eserinin henüz sadece bir bölümü Türk Tarih Kurumu tarafından yayına hazırlanmıştır. **"Mir'atü'z-Zaman Fi Tarihi'l-Ayan'da Selçuklular"** içerisinde yer alan bilgiler Bağdatlı tarihçi Garsunnime'nin çalışmalarından da oluşur.

"Alp Arslan, Şam (Suriye) üzerine yürüdü. Haleb kentine geldi. O sırada Haleb'in hâkimi Mahmud bin Nasr bin Salih bin Mirdas el Kilabı7 idi. Sultan kenti bir süre kuşattı. Ancak daha sonra aralarında barış yapıldı. Alp Arslan, 'Ayağını halıya basması gerekecek' dedi. Bunun üzerine Mahmud, bir gece annesiyle birlikte sultanın huzuruna çıktı."

Sıbt İbnu'l-Cevzi'nin, Garsunnime'den aktardığı bilgiler; Selçuklunun ilk üç sultanı, Tuğrul, Alp Arslan ve Melihşah dönemlerinde gerçekleşen sefer ve Türk toplumunun yaşam şekli, sultan-vezir, devlet-toplum konuları üzerine bilgilerden oluşur.

Bilgi Kutucuğu

Tarihçi ve âlim olan Sıbt İbnu'l-Cevzi, 1186 yılında Bağdat'ta doğmuştur. Eğitim hayatına Bağdat'ta başladıktan sonra Musul ve Dımaşk'ta devam ettirdi. Ebu'l-Yümn el-Kindî, Fahreddin İbn Teymiyye ve Mahmûd b. Ahmed el-Hasîrî hocaları arasındadır. Dinî ve edebî ilimlerle tarih yazıcılığında ileri bir seviyeye ulaştı, Dımaşk Eyyubi Hükümdarı el-Meliku'l-Muazzam'ın takdirini kazandı.

Mevlana'nın Oğlu Sultan Veled'in Eseri; "İbtidâ-Nâme"

***"Velednâme"** adıyla bilinen **"İbtidâ-Nâme"** Mevlana'nın oğlu Sultan Veled'in ilk mesnevisidir. Mevlana'nın hayatı ve düşünce dünyasına ilişkin en önemli kaynaklardan biri olan bu eser, Mevlana ile ilgili en eski ve en doğru kaynak olma özelliğini taşır.*

"İnsanın görünüşü duyguyla anlaşılır; cisme bürünmüştür; durağı da ona layık olan duyguyla anlaşılan şekle bürünmüş bir duraktır. Manevi olan neliksiz (niteliksiz) bulunan ruhsa mana âlemine aittir; durağı da manevidir, neliksiz, niteliksizdir. Gök ve yer cisimlerin evidir. Varlıkların aslı olan neliksiz, niteliksiz âlem, ruhların durağıdır."

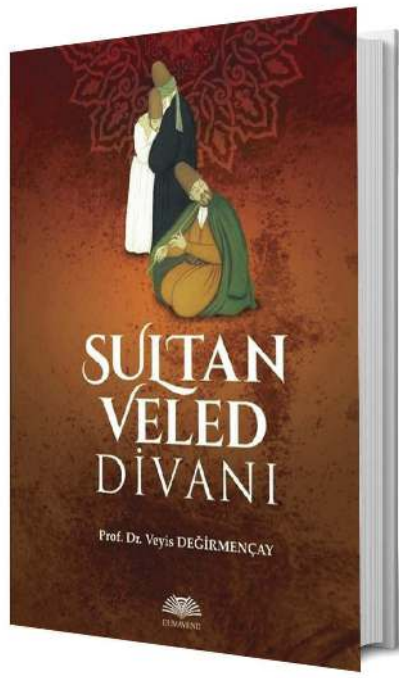

Her şey Zıddıyla Belirir

"Yüce Allah herkesin tabiatına bir hassa vermiştir, bu yüzden de hiçbir kimse, kendi cinsinden başkasıyla uzlaşıp esenleşemez; uzlaşsa bile bu, bir sebebe dayanır. O hassa, ona memur olmuşsa benzer, o adamı, cinsine doğru sürer, götürür. 'Gerçekten de yüce Allah'ın bir meleği vardır ki cinsi, cinsine götürür.' Cins cins yaratışın sebebi şudur: Her şey zıddıyla meydana çıkar. 'Her şey zıddıyla belirir.' Bir şu var: Sanatın olgunluğu, üstünlüğü, sanatkârın iyiye de kötüye yetmese, tam güçlü olamaz.

Şu halde Allah'a nispetle iyi kötü birdir, çünkü ikisi de Allah'ın sanatının olgunluğunu, üstünlüğünü gösterir. Ama bu nispete bakmazsan, iyiyle kötü nasıl bir olur? Bir de şunu söyleyelim: Bu nispet ve sebep olmazsa iyi, kötü, hepsinin de iyi olduğu meydana çıkar. Bu anlatışı gerçek olarak duyar, işitir de kabul edersen, bunun bereketiyle Yüce Allah seni, zatına da ulaştır."

Eser, hem Mevlana'nın fikirleri hem de hayatı hakkında en gerçek kaynak olma özelliğini taşır. Mevlana ve çevresindekilerin hayatları hakkında ilk yazılan **"Risâle-i Sipehsâlâr be Manâkıb-ı Hodâvendgâr"**ın kaynağı bu eserde yer almaktadır.

Kronolojik Olarak Mevlana

"İbtidâ-Nâme", Mevlana'nın babası Sultan'ul-Ulemâ Bahâeddin Muhammed Veled'in Belh'ten göçerek Konya'ya yerleşmesine, vefatına, Seyyid Burhâneddin'in Konya'ya gelişine, Mevlana'yı yetiştirmesine, Konya'dan gidişine, Mevlana tarafından Sultan Veled'in Şam'a gönderilmesine, Şam'dan Konya'ya dek onun maiyetinde yaya olarak gelişine kadar en gerçek bilgileri veren ilk eserdir.

Baba ve Oğlu Arasındaki Benzerlik

Mevlana'nın oğlu Sultan Veled, babasının yolundan gitmiş ve ilim konusunda kendini geliştirmiştir. Nesir ve nazım konusunda tuttuğu yol babasının yoludur. Nesirde, nazımda, Farsçada, Arapçasında ve Türkçesinde kullandığı dil aynıdır. Mevlana gibi kafiyeye önem vermez; kafiye, hatta söz ona göre anlamı kayıt altına alan şeylerdir. Bu bakımdan kafiyesi olmayan sözleri ve klasik edebiyat kurallarına göre kafiye olmayan kelimeleri, kafiye olarak kullanmaktan çekinmez.

Kitap içerisinde yer alan **"İnsan Nasıl Doğarsa Öyle Ölür"** başlıklı yazıdan sizler için seçtiğimiz bölüm:

"İnsan nasıl doğarsa öyle ölür, öyle de haşredilir, zatı da neyse, nasıl var olmuşsa başka türlü bir şeye dönemez. Hani buğday, arpa, pirinç, başka yenecek şeyler yere gömülünce, ne gömülmüşse o çıkar, o biter ya; buğdaysa buğday, arpaysa arpa yetişir; insanlar da görünüşte renk renktir fakat bir şekildedir ama anlam bakımından birbirlerine aykırıdır.

Biri emindir, öbürü hain; biri temizdir, öbürü asi; biri inanmıştır, öbürü kâfir; bu, sonsuz olarak böylece sürer gider. Öldüler mi, mezara girdiler mi, her biri nasılsa öyle haşredilir, 'O gün, bir gündür ki yüzler ağarır, yüzler kararır.' Bundan dolayı da Peygamber, esenlik O'na buyurur: 'Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz; nasıl ölmüşseniz öyle haşredilirsiniz."

Erken Selçukluya Yakından Bakış

Eser, Batı Avrasya bozkırlarından çıkıp İran, Irak ve Anadolu'yu fethederek Ortaçağ İslâm dünyasının en büyük imparatorluklarından birini kuran Selçuklu Türklerinin ilk dönemlerini ele alır. Yazara göre 11. Yüzyılın ilk yarısında, Selçukluoğullarının yönetimindeki Türkler, İslâm uygarlığının bazı merkezlerini, İran ve Irak'taki büyük kentlerini ele geçirdikten sonra Anadolu ve Kafkasya'ya ulaşmışlardır.

Eser, Orta Asya, İran, Irak ve Anadolu'da hüküm süren Gazneliler, Büveynliler ve Bizans'ın imparatorluğa dönüşme sürecini ele almakta ve özellikle Selçukluların ikinci sultanı Alp Arslan'ın ölümüne kadar süren ve pek az bilinen kuruluş dönemi hakkında bilgi vermektedir.

Selçuklu Döneminde Kullanılan Terimler

Erken Selçuklu tarihindeki belirsizlik, İslâm kaynaklarında hanedan ve taraftarlarını tanımlamak için kullanılan terimlere de yansımıştır. Kullanılan belli başlı terimler, "Guz" (Türk Oğuzlar), **"Türk", "Türkmen"** olup arada **"Selçukıye"** de geçmektedir.

"Anlamı ve nasıl söylendiği tam olarak bilinmeyen Selçuk sözcüğü, ilk başta bir kavim ya da aşiret değil, bir kişinin adı olarak kullanılmıştır. Selçuk'un 10. Yüzyılda Aral Gölü ile Volga arasındaki bozkırda yaşayan bir boyun Dukak ya da Tukak adlı beyinin oğlu olduğu söylenir. Selçuk ve ailesinin Oğuzların Kınık boyundan geldiği düşünüldüğü için Selçuklular ve onları destekleyen el-guz ya da el-etrakü'l guzziye olarak tanımlanmıştır. Oğuzların adına Moğolistan'daki Orhun Yazıtlarında rastlanır. Ancak Oğuz terimi ilk çıktığında bir halk adı değil, aşiretler birliği anlamına gelen siyasi bir terimdi."

Selçuklu devletinin kuruluş yıllarındaki gelişimini anlayabilmek için Selçuklu tarihinin özünü oluşturan aşiretleri tanımak gerektiğini belirten yazar, özellikle de Selçuklu hanedanı ile onların peşinden giden göçebe toplumlar arasındaki ilişkileri kavrayabilmek için bunun çok önemli olduğunu söyler.

"Selçukluların öneminin bir başka nedeni de Ortadoğu'yu 11. Yüzyıldan 15. Yüzyıla kadar elinde tutacak olan göçebe fatihlerin ilk dalgasını oluşturmalarıdır. 13. Yüzyıl başında Harezmşahlar Selçukluların izinden giderek, Kafkasya'da geçici bir devlet kurmuşlardı. Hükümdarları göçebe olmamasına karşın, ordunun ve halkın çoğunluğunu göçebe olan Harezmşahlar, Moğollar tarafından yıkılmıştı. Yöredeki Moğol egemenliği 14. Yüzyılın ortaklarına değin sürmüş, sonrasında gelen son göçebe fatih Timur da 15. Yüzyılın başlarında itibaren Anadolu ve Suriye'den Orta Asya'ya kadar uzanan bölgeye hükmetmişti."

"Selçukluların ortaya çıkışıyla ilgili yazılmış en erken tarihli Farsça kaynağın Gazneli tarihçi Beyhaki'nin **"Tarih-i Mesudi"** adlı kitabı olduğunu söyleyen yazar, bu kitabın günümüze ulaşan bölümlerinin Sultan Mesud dönemini kapsadığını belirtir. Beyhaki, Gazne sarayında üst düzey bürokrat olarak Sultan Mehmed'e hizmet etmiştir."

Geçmişten Günümüze Gelen Süreç

11. ve 12. Yüzyıllarını kapsayan Selçuklu egemenliği Ortadoğu'da demografi, din ve yönetim bağlamında bir dönüm noktası oluşturmuştur. Selçuklu devletinin toprak kazanmasıyla bölgelerdeki demografik yapılar zaman içerisinde değişime uğramıştır. Kitap, bugün hala Anadolu, Azerbaycan ve Kafkasya'da yaşayan Türk nüfusun, bölgeye Selçuklu döneminde yerleşmiş olduğunu belirtir.

Yer Altı Zenginliklerinin Önemi

Yazara göre 10. Yüzyılın sonlarındaki karışıklıklar yalnızca bozkırlara has değildi ve Hazar Kağanlığı'nın çöküşü, Müslüman Orta Asya'da, Selçukluların da önemli bir rol üstleneceği daha kapsamlı bir siyasal dönüşüm süreciyle aynı zamana rastlamıştı. Dönemin en önemli merkezi olan Maveraünnehir'deki Buhara kenti, yüzyıl boyunca Horasan'dan Fergana'ya uzanan bölgede rahat bir yönetim biçimi uygulayan Samanilerin sonunun gelmesinde önemli etken olmuştur.

RÖPORTAJ

HAVVA TARHAN

“Hat, Allah’ın Kelamını Yazmaktır”

Hat sanatının önemli üstatlarından biri olan Hasan Çelebi ile İslâm sanatlarını ve hat sanatının inceliklerini konuştuk. Çelebi, **“Hat sanatında kendime has bir kuralım yok. Çünkü kurallar ve incelikler 1400 seneden beri süzülüp bugüne gelmiştir. Her asırda sanat yükselmiş ve sanatçılar bu konuda çok çalışmıştır. Üstatlar sanatı en üst seviyeye getirmeye çalışmış artık bizim bundan sonra daha üste çıkma gibi bir durumumuz yok. Hat’ta imkânlar şöyledir; bir harfe bir ölçü koyuluyor, siz hat yaptığınızda o ölçüyle yapıyorsunuz ve yine de bir başkasının yaptığına uymuyor… Bizde olan ölçülerin en aşağısı pirenin bacağı kadardır. Bir pirenin bacağını görebilir misiniz? Biz bunu hattın üzerinde görüyoruz.”** *diyor.*

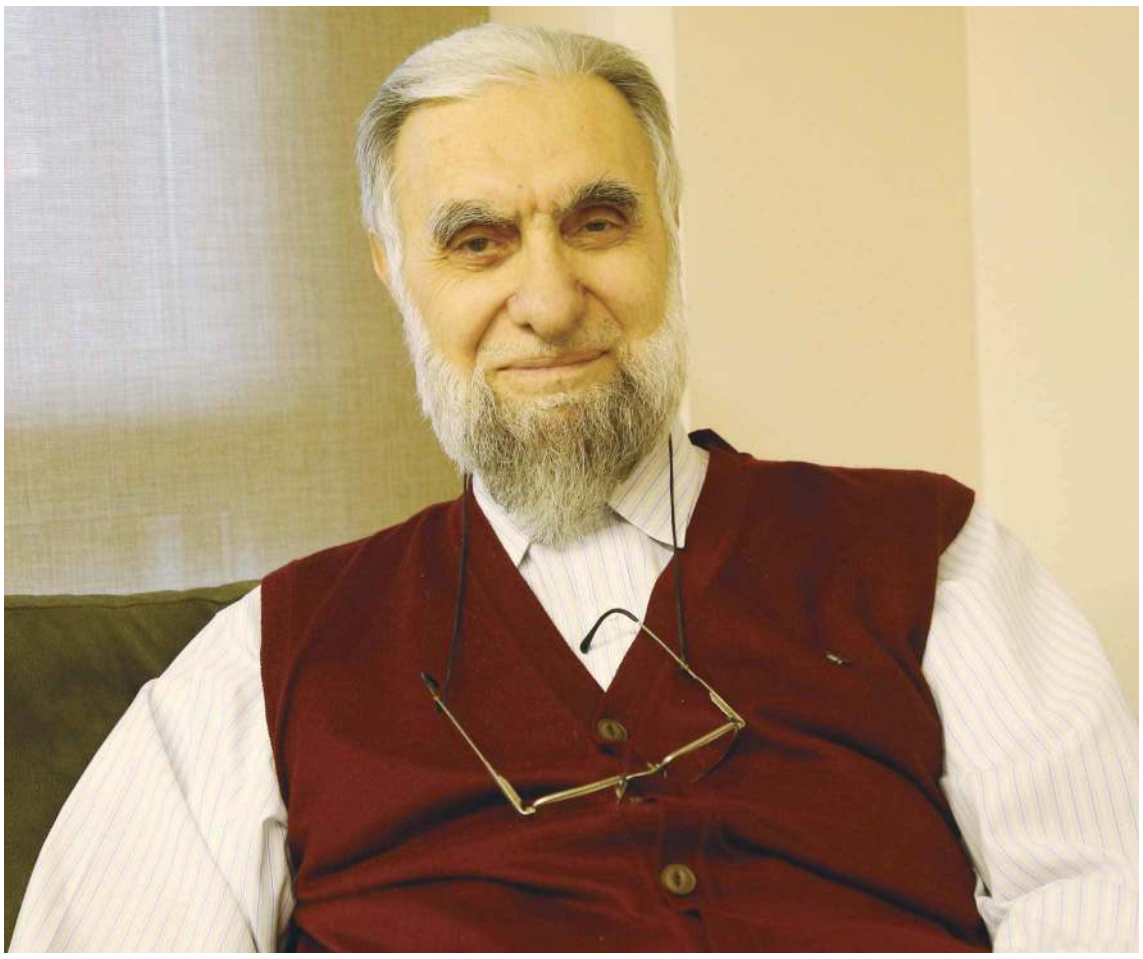

Hat üstadı olarak “İyi bir Hattat olmak için günde 30 saat çalışmak gerekiyor” diyorsunuz, bunun detaylarını konuşmak isterim. Günde 30 saat çalışmak ne demek?

Günün 24 saatten oluştuğunu biliyorum. Günde 30 saat çalışmayı; talebelerin çalışma disiplinini ve konsantrasyonunu arttırmak için söylüyorum. Talebeler hat çalışırken öyle çalışmalılar ki 30 saatlik çalışmaya bedel olmalı. Çalışma disiplininde dikkat çok önemlidir; talebe dikkatli çalışırsa, verim alır ve öğrendiklerini hazmeder. Hat sanatı bir insanın hayatını dolduruyor. Yani bir insan 100 sene yaşasa yetmeyebiliyor. Böyle bir sanatı iki dakikada anlatmanın herhâlde imkânı olmaz. Ama şu kadarını söyleyeyim; hat sanatı bir insanın eğer fikrine, sevdasına girdiyse hayatta başka hiçbir şeyle meşgul olamaz. Hat sanatında harflerin iyi okunması gerekir. Aynı zamanda harflerin kıvrımları, kalemlerin gidiş yönü çok önemlidir.

> “Hat sanatı merak ve sevgi gerektirir. Merak duyarsan öğrenirsin. Mutlaka öğrenirsin. Kabiliyet bunların arkasından gelir. Elinin kabiliyeti kör bir kuyunun içinde bulunan madene benzemektedir. Bunu çıkarıp işlemek gerek. Sanat emek verdikçe oluşan bir olgudur. Hat sanatına **‘taklidi sanat’** denir.”

Hattat Hasan Çelebi, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a, "Allah bütün işlerinizde yardımcınız olsun" Hadis-i Şerifinin yazılı olduğu bir hat tablosunu hediye etti. Erdoğan da, Hattat Hasan Çelebi'ye bir plaket verdi.

Harfleri iyi okuyan talebe, öğrendiklerini de beynine nakşettikten sonra kalemi eline aldığında bir eser ortaya çıkarabilir.

Harfler Noktayla Ölçülür

Harfleri öğrenmek ve hat sanatını icra etmek çok mu zor?

Hat sanatı, merak ve sevgi gerektirir. Merak duyarsan öğrenirsin. Mutlaka öğrenirsin. Kabiliyet bunların arkasından gelir. Elinin kabiliyeti kör bir kuyunun içinde bulunan madene benzemektedir. Bunu çıkarıp işlemek gerek. Sanat emek verdikçe oluşan bir olgudur. Hat sanatına **"Taklidi sanat"** denir. Sanata başladığımda bu tabire çok kızardım fakat zamanla anladım ki doğruymuş. Çünkü hat sanatında elinize aldığınız yazının kalemi milimetrik olarak aynı olmak zorundadır. Harfler noktayla ölçülür, harflerin noktalarla ölçüleri vardır. Noktalar birbirine denk gelmezse, başarılı olamazsınız.

Derin ve Manalı Sanat

Bir hat eserini oluşturmak ne kadar vaktinizi alıyor?

Şimdi artık yazamıyorum. Elim durdu fakat elim durmadan önceki vakit için söylersem; bazı işler vardır ki bir hafta sürer bazısı vardır ki bir günde biter. Süreç, esere ve yazdığın metne göre değişir. Metinde yazdığınız harflerin birbiriyle olan uyumuna da bağlıdır. Bazen harfler ve kelimeler sana uyum sağlamada yardımcı olurlar, hattı çabuk düzeltirsin. Bazen de kelimeler birbirine ters düşer. Mesela, bu sanatta bazı ayetler, kelimeler ve hadisler vardır ki çok kıymetlidir ama hiç kimse bunları yazmaya muvaffak olamamıştır. Çünkü kelimeler ve noktalar birbirine uymuyor. Hattat yaptığı işten istediği neticeyi alamıyor. Bu durumda da ya kelimeleri düz satır olarak yazmışlar ya da bu işe hiç girmemişlerdir. Hat sanatının böyle zorlukları var. Ancak işin bu zorluğuna gelene kadar yapacak çok iş var, önce yapılması gerekenler yapılmalıdır.

Milletin Kültürünü Korumamız Gerekir

Bir hat üstadı olarak sizinle sanatın inceliklerini konuşmak isteriz, kendinize has bir formülünüz var mı?

Hat sanatında kendime has bir kuralım yok. Çünkü kurallar ve incelikler 1400 seneden beri süzülüp bugüne gelmiştir. Her asırda sanat yükselmiş ve sanatçılar bu konuda çok çalışmıştır. Üstatlar sanatı en üst seviyeye getirmeye çalışmış artık bizim bundan sonra daha üste çıkma gibi bir durumumuz yok. Hat'ta imkânlar şöyledir; bir harfe bir ölçü koyuluyor, siz hat yaptığınızda o ölçüyle yapıyorsunuz ve yine de bir başkasının yaptığına uymuyor...

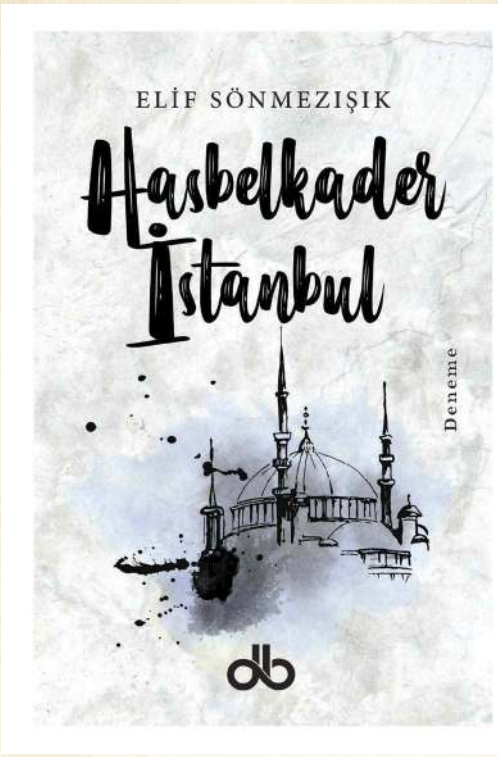

Hasbelkader İstanbul

Elif Sönmezışık

Bir İstanbul'um şimdi,
Şimdi'nin İstanbul'u.
Epey değil, hayli değil,
Hiç de öyle az değil, yok değil,
Hasbelkader...
Sularına dokunmuş ışık huzmelerine dolan,
Taşını mevsim, kaderini insanla yontan,
Sırları yer yer dökülmüş, saçılmış,
Olabildiğim kadar,
İstanbul'um şimdi.
Hasbelkader...

O çehreye bakıp da abidevî güzelliğinin cezbediciliğinden söz etmemek imkânı var mı? Bazen bir cami duvarındaki titreşimlerde beliren bazense görkemli bir maziden şahlanan suretler dizisidir peşine düştüğünüz, izlerinde kaybolduğunuz. İstanbul'un silueti, inkârı mümkün olmayan İslam medeniyetinin keskin ve silinmez konturu. Söğüt'te yeşeren çınardan uzanıp hiç kesintiye uğramadan taşınan, tekâmül mirasıyla yontulan ve tekrarı mümkün olmayan terkibi. Zamanı yüzyıllar öncesinden bugüne, bugünden sonra taşıyan ruhun temsili.

Müjdesi, Letafeti/Rüzgârı, Hakikati, Yansıması ve Gölgeleriyle bir İstanbul ki…

/dbyayinlari

/dbyayin

/dbyayinlari

www.ktpkitabevi.com

Hat sanatında kendime has bir kuralım yok. Çünkü kurallar ve incelikler 1400 seneden beri süzülüp bugüne gelmiştir. Her asırda sanat yükselmiş ve sanatçılar bu konuda çok çalışmıştır. Üstatlar sanatı en üst seviyeye getirmeye çalışmış artık bizim bundan sonra daha üste çıkma gibi bir durumumuz yok.

Pirenin bacağını görebilir misiniz? Bizde olan ölçülerin en aşağısı pirenin bacağı kadardır. Bir pirenin bacağını görebilir misiniz? Biz bunu hattın üzerinde görüyoruz. Pireyi bir de onun çapağını düşünün, çapak biraz aştıysa bizim için kusurdur. Hat sanatında bazı harflerin ölçüleri bellidir. Hattatlar 0.8. mm ya da 0.3 mm ile yazı yazarlar. Sanat budur. Bugün bunları zorlaştırıyorlar veya bazıları lüzumsuz olarak görülüyor. Fakat sanat milletin kültürüdür ve o değerleri korumak lazım.

İstanbul Hat Sanatını Besler

Peki, Hasan Çelebi'ye göre sanat nedir?

Ben sanat yapabildim mi bilmiyorum, fakat yapabilmek için gayret ettim. Talebelere yollarını göstermeye çalıştım. İstanbul'un havası bütün hattatların dikkatini çekmiştir. Dünyanın her tarafından İstanbul'a gelip burada hat öğrenen insanlar var. Güney Afrikalı, Faslı, Sibiryalı, Japonyalı, Suudlu öğrenciler hat öğrenmek için geliyor. Benim hat öğrettiğim talebelerin sayısı yüzü buldu. Bunların yarısı yabancı ülkelerdendi. Bugün yetiştirdiğimiz 100 hattatın 10 tanesi istediğimiz özelliklerde olsa bizler için yeter.

Hat Sanatı İslâm'a Hizmet Eder

İslâm ülkelerinin hepsi bu dili, Arapçayı kullanıyorlar. Fakat Osmanlı döneminde yetişen üstatlar dışında geçen yüz yıllık dönem içinde yetişen bir hat üstadı bulamazsınız. Çünkü durum doktor ile eczacı arasındaki hadise gibidir. Bir doktorun yazısını sen okuyamazsın ama eczacı okur ve sana söyler. Onlarda meseleye böyle bakıyor. Biz ise hat sanatını İslâm kaynaklı olduğu ve Kur'an-ı Kerim'e hizmet ettiği için her şeyden üstün tutmuşuz. Ecdat bu fikirle sanatı bu seviye getirmiştir.

Sanatın Değerini Bilmeliyiz

Türkiye'de son zamanlarda açılan sergiler ile gençlerin Klasik İslâm sanatına ilgisinin arttığını gözlemleyebiliyoruz. Kur'an okumanın, Arapça harflerle bir şeyler yazmanın yasak olduğu zamanlardan bu zamana gelişimiz hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Sergiler olmazsa sanatlar yayılmaz. Eskiden Kur'an okumak, Arap harfleriyle bir şeyler yazmak yasaktı. 1950 yılından sonra yasak biraz gevşedi. 1960'tan itibaren ise durum değişmeye başladı. Bir zamanlar sanatın yayılmasını ve sergilerin yapılması çok istedik. Fakat bir konuda noksanlık ettik veya gücümüz yetmedi: Halkın sanata karşı ilgisini yeterince arttıramadık. Şov mahiyetinde sergiler açılmaya başlandı. Sonrasında evinize yabancı birinin eseri yerine İslâm sanatından eserler koyun dedik, yaptılar. Fakat ne sanatın ne de harflerin değeri yeterince biliniyor.

Yapılan Eserin Üstüne

Her sanatçının ilham aldığı bir kaynak oluyor. Sizin ilham kaynağınız var mı?

İlham kaynağı; yaptığın bir eser, bir başkası tarafından yapılmışsa eğer ondan daha iyisini yapmaya çalışmaktadır. Bu durum seni mükemmele götürüyor, diğer eserlerde yapılanlara dikkat ediyorsun.

Gençlere ne gibi tavsiyelerde bulunabilirsiniz?

Gençlere tavsiyem; İslâm sanatlarından bir tanesini mutlaka öğrensinler. Ya icra etmeyi ya da kültürünü bilsinler. Hat nedir? Bunun cevabını bilsinler. Hat sanatı üzerine çalışmak isteyen gençler, iyi bir hocadan iyi bir disiplinle öğrenmeye çalışsınlar. Hat sanatı, İslâm sanatıdır. Hat, İslâm'ın, Allah'ın kelamını ve Peygamberimizin (s.a.) kelamını yazmaktır. Allah bunu yapanı asla muhtaç durumda bırakmaz. Sanatseverlere ise tavsiyem; alacakları eser konusunda dikkatli olsunlar ve güvendikleri kişilere sorsunlar. Haklıyla haksızın hakkı birbirine karışmasın. Ve son olarak da eski hattatlara rahmet olsun.

Bir başucu kitabınız var mı?

Kur'an-ı Kerim'den başka okuduğum kitap yok. Çünkü pek fazla vakit bulamıyorum. Hat sanatına başlayınca vakit yetmedi. 30 saat çalışma olunca vakti nereden bulacağız? 100 sene yaşamış bir hattat bile öldüğüme değil de hat sanatını öğrenemediğime üzüyorum, der... Kitaplar bir tarafta kaldı kâğıtlar ve kalemler bir tarafta kaldı...

Bilgi Kutucuğu

Badi Kâğıt
Ham ipekten yapılan bir kâğıt türüdür. Dut ağacı elyafından da yapılır.

Aklam-ı sitte
Altı yazı türü demektir. Bu isimle anılan altı cins yazı birbirine tabi, ikili gruplar halinde gözden geçirilebilir.

Enbub
Kesildiği gibi kalan, ağzı düzeltilmemiş kalem.

Delail-i Şerife
Ayet, hadis ve duaları içine alan yazma kitap. Bazılarında Kâbe ve Ravza-i Mutahhara'nın el çizimi minyatüre benzer resimleri vardır.

Pire/Pire çağı
Hat sanatında kullanılan ölçü birimi.

Sanat Turuna Hazır mısınız?

İnsanın bir iz bırakma ya da bir hikâye anlatma ihtiyacı duyduğu günden beri sanat daima var olmuştur. Kitap, Lascaux Mağarası'ndaki tarih öncesinden kalma resimlerden 21. Yüzyılın dijital eserlerine ve sanat görüşlerine yer vermektedir.

Rönesans sanatı, Avrupa'da felsefe, edebiyat, müzik ve bilim alanlarındaki gelişmelerle birlikte 1400 yılında İtalya'da kendisine özgün tarzıyla ortaya çıkan resim, heykel ve süsleme sanat tarzıdır. Kitaba göre Rönesans dönemi sanatı, klasik dönem sanatını esas almıştır. Kuzey Avrupa sanatından özümsenen son gelişmeleri ve güncel bilimsel bilgileri de ekleyerek bir tür değişime uğratmıştır. Rönesans sanatı, Hümanist anlayışıyla bütün Avrupa'da yayılmıştır.

Sanat Tarihinin Geçişleri

Leonardo da Vinci'den Picasso'ya, Michelangelo'dan Monet'ye kadar dünya çapında tanınan ressamların eserlerini inceleyen kitap, sanat dönemleri arasındaki geçişler hakkında bilgi vermektedir. Rönesans sanatı, Avrupa'nın Ortaçağ'dan Erken Modern Çağ'a geçiş dönemini işaret etmektedir. 13. Yüzyıl sonları ve 14. Yüzyılın başlarında İtalya'da Pisa, Siena ve Pistoia'da çalışmakta olan Nicola Pisano ve oğlu Giovanni Pisano'nun heykellerinde, klasik dönem özellikleri görülmektedir.

Ortaçağ Sanatının İçerisinden

Giovanni Pisano ile aynı dönemde, Floransalı bir ressam olan Giotto, figüratif bir resim anlayışı geliştirdi. O dönemin sanat anlayışı için yeni olan tarza; natüralist, üç boyutlu, gerçekçi ve klasik dönem denilebilir. Erken Rönesans döneminde eserler, erken İtalyan Rönesans'ı resimlerinden farklı olarak, antik çağı canlandırmak için bilinçli bir çaba veya etki olmadan gelişmiştir.

Kitaba göre eserlerin stili doğrudan, zamklı boya, mozaik cam ve kitap tezhibi gibi Ortaçağ sanatlarının içinden doğdu. Kullanılan malzeme, esnek ve nispeten dayanıklı olduğu için deri tören zırhı ve teçhizatlarını boyamak için de kullanılan yağlı boyaydı. Erken dönem Hollanda yağlı boya tabloları zamklı boya gibi incelikli ve ayrıntılıdır. Materyal, ton farklılıklarını ve dokuları yansıtmak için uygun olduğundan eserlerde çok ayrıntılı bir gözlem imkânı sunulmuş oldu.

> "Lascaux Mağarası'ndaki tarih öncesinden kalma resimlerden günümüze, sanatçılar kendi kişiliklerini eserleri yoluyla ortaya koydu. Bu bağlamda hayranlık duymak ve takdir etmek için pek çok harika sanat eseri sayılabilir. Peki, nasıl oldu da sanat anlayışı Rönesans'ın klasik uyumundan Kübizme evrildi? Farklı eserleriyle sanata bakışımızı değiştiren pek çok öncü sanatçı hangi aşamalardan geçti? Daha da önemlisi, sanata bakışımızı değiştiren eserlere göz atarken hangilerinden başlamak gerekiyor?"

Kitap içerisinden sizler için seçtiğimiz sanat notları:

1- 1420 yılı civarında Masaccio'nun arkadaşı Filippo Brunelleschi, iki boyutlu bir yüzeyde üç boyutlu gerçekliği yeniden üretmek için tasarlanan matematiksel bir yöntem olan doğrusal perspektifi geliştirmiştir.

2- Günümüzde Kuzey Avrupa Rönesans'ı olarak bilinen dönemin en önde gelen isimlerinden biri olan Van Eyck, olağanüstü detaylı doku ve ışık efektleri oluşturmak için yağlı boyanın tüm imkânlarından yararlanma konusundaki yeteneğiyle ün kazanmıştır.

3- Yüksek Rönesans, Michelangelo, Rafael ve Leonardo da Vinci'ninkiler de dâhil olmak üzere Batı sanatı tarihinin en kayda değer eserlerinden bazılarının yaratılışına şahit olduğu düşünülen Roma'nın 1527 yılında yağmalanmasına dek süren 40 yılı kapsayan dönemin adıdır.

4- Işıklı el yazması, Ortaçağ'dan ya da daha ileri bir tarihten kalma olup çarpıcı renkli süsleme ve illüstrasyonlarla bezenmiş bir çeşit el yazması, tezhip. Bu isim, söz konusu tasarımlarda altın vurguların yaygın kullanımından ileri gelmektedir.

5- Kontrapost, insan bedeninin alt ve üst kısımlarının bir asimetri ve denge hissi oluşturmak adına nispeten ters yönlere bakar şekilde yönlendirildiği bir insan bedeni tasviri. Bu duruş şeklinin Antik Yunan heykellerindeki gelişimi, sanattaki daha ileri bir doğallığa büyük katkı sağlamıştır.

Acaba Neyi Biliyoruz?

Önemli Türk düşünür olan Nurettin Topçu, 1909 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Eğitim hayatına Büyük Reşit Paşa Numune Mektebinde başladı. Orta öğrenimine Vefa İdadisinde devam eden Topçu, birinci sınıftayken babasını kaybetti.

"Muallimlik sevgi işidir, ruh sevgisidir. Ruhun ulvi olan isteklerine, nefsinden her şeyi feda eden sevginin ferdi ulaştırdığı örnek insan mertebesidir. Muallim, hepimizin her an muhtaç olduğu doktordur. İman ve anlayış vasıtaları ile bizi tedavi eder. Ruhlarımıza sunar ve hakikat âleminden haberler verir."

Lise eğitimini İstanbul Erkek Lisesi'nde tamamladı. Eğitimini Avrupa'da devam ettirebilmek için burs sınavlarına girdi ve 1928 senesinde kazandığı bursla Fransa'ya giderek eğitim aldı. Fransızca öğrenmek için Aix Lisesi'ne kaydedildi. Aksiyon (hareket) felsefesinin kurucusu Maurice Blondel'i bu sırada tanıdı. İki yıl sora Strasburg Üniversitesi'ne geçerek felsefe eğitimi gördü. Ardından sanat tarihi lisans eğitimini tamamladı.

Felsefe ve Sanat Tarihi Dersleri

Fransa'da eğitim görürken Ali Fuat Başgil, Remzi Oğuz Arık, Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, Cevdet Perin, Bedrettin Tuncer ile arkadaşlık yaptık. Adnan Adıvar'dan sonra Massignona da Türkçe dersleri verdi. M. Blondel üzerinden başlayan mistik ilgileri İslâm tasavvufuna, özellikle vahdet-i vücûd felsefesine doğru gelişti.

Ahlak Kavramı Üzerine Çalışma

Strasburg'da ahlak felsefesiyle ilgili hazırladığı **"Conformisme et rêvolte"** başlıklı tezini Sorbonne'da savundu ve üstün başarı kazandı. Avrupa'ya eğitim görmek için giden Türkler arasında ahlak üzerine çalışan ilk öğrenci ve Sorbonne'da felsefe doktorasını veren ilk Türk, Nurettin Topçu'dur. Tezini bitirdikten sonra ülkesine dönen Topçu, Galatasaray Lisesi'nde felsefe öğretmeni olarak

göreve başladı. Öğrencilere felsefe ve sosyoloji dersleri okuttu.

Hakikate Ulaşmanın Mümkünlüğü

1909-1975 yılları arasında yaşamış olan Nurettin Topçu, kendini sloganların, var olan ideolojik ezberlerin kolaycılığına bırakmış biri değil. Yaşadığı döneme egemen olan resmi ya da muhalif siyasi, iktisadi teori ve pratiklerin dışında bir yol olabileceğini gösterdi. Başkaları gibi düşünmeyerek hakikate ulaşma çabasının mümkünlüğüne işaret etti. Aykırı, muhalif olma budalalığına bulaşmadan... Dönemine hâkim olan sanayileşmenin, endüstrileşmenin, büyük sermeye biriktirmenin gürültüsünde toprağa dönmenin, kanaatkâr olmanın gerekliliğinden, erdeminden bahsetti.

İnsanın ve Doğanın Kıymeti

Gökdelenlerden, fabrika dumanlarından, kalabalıktan, kaostan görünmez hale gelen tabiatı savundu. Gün batarken ışıkları sönen ufuklarda kendi yalnızlıklarına gömülen dağları seyretmeyi insan ruhuna daha yakın buldu. Demir medeniyetine karşı doğanın saf duruşu... O, insanoğlunun tahripkâr, kabından çıkınca dur durak bilmeyecek ihtiraslarına karşı çıktı. İnsanın hırslarını, ihtiraslarını, nefsini kışkırtan bütün siyasi ve iktisadi sisteme muhalif olarak konuştu. Her şeyi metalaştıran kapitalizme, parayı tek kutsal kabul eden iktisadi anlayışa, sürekli biriktirmeyi temel alan mülkiyet kalelerine, insanlığı sıkıştıran kalkınma ekonomisine, teknolojisinin putlaştırılmasına direndi.

Türk Kültür Ocağı ve Milliyetçilik Cemiyeti

1939 yılında İzmir'de yaşarken "Hareket Dergisi"ni çıkarmaya başladı. Dergide yayınlanan **"Çalgıcılar Yine Toplandı"** başlıklı yazısından ötürü Denizli'ye sürgün edildi. Denizli'de yaşarken Bediüzzaman Said Nursi ile tanıştı. Bu dönemde sürekli mahkemelerle uğraşan Topçu, bir süre sonra Haydarpaşa Lisesi'ne tayin edildi. Faaliyetlerini Türk Kültür Ocağı, Türk Milliyetçiler Cemiyeti, Milliyetçiler Derneği ve Türkiye Milliyetçiler Derneği'nde sürdürmüştür.

Eserleri: Türkiye'nin Maarif Davası, İsyan ahlakı, Yarınki Türkiye, İslâm ve İnsan, Ahlak Nizamı, İradenin Davası, Mehmed Akif, Felsefe, Büyük Fetih, Bergson, Amerikan Mektupları Düşünen Adam Aranızda, Ahlak, Devlet ve Demokrasi, Sosyoloji, Millet Mistikleri, Psikoloji, Mantık, Mevlana ve Tasavvuf, Reha, Kültür ve Medeniyet, Taşralı, Varoluş Felsefesi Hareket Felsefesi, Var Olmak.

Hazırladığımız Nurettin Topçu dosyamızda yazarın, **"Mehmed Akif", "Türkiye'nin Maarif Davası"** ve **"Ahlak"** kitabını sizler için inceledik.

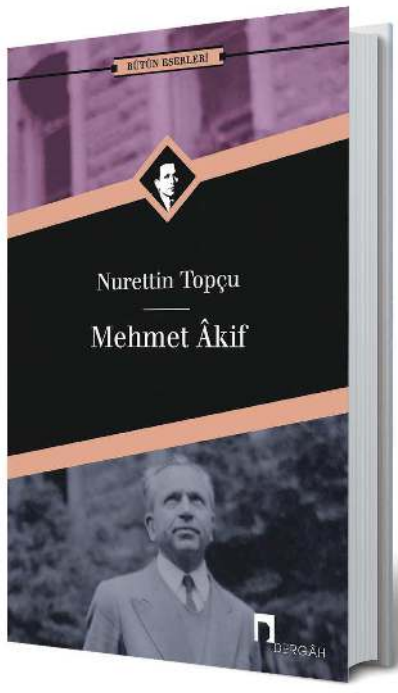

Mehmed Akif

Nurettin Topçu

"Şahsiyeti, Sanatı, İdealizmi, Safahat'ın Felsefesi, Hürriyet Anlayışı, İsyanı, Ek, Akif-nameye Dair" olarak yedi bölüme ayrılan kitap, Nurettin Topçu'nun Mehmet Akif Ersoy ile ilgili yazdığı yazılardan oluşur.

Kitap içerisinden sizler için seçtiğimiz bölümler:

"Safahat'ın Felsefesi:

Büyük şairin eserini, kanaatimize göre pek isabetli olarak bu yönden ele alışımızın sebebi, bu güne kadar Safahat'ı alelade bir nazım mecmuası halinde inceleyenlerin sanat sahasındaki bilgisizliklerine, dehayı anlayışsızlıklarına, insanı tanımak hususundaki kabiliyetsizliklerine cevap vermek endişesi değildir. Zavallı edebiyat hocalarının 'Akif sadece kuvvetli nazımdır' deyişlerine üzülmüyoruz; bu onların zavallılıklarının payıdır.

'Akif inkılabı anlamadı' diyen beyinsiz dostlarına da sitemimiz yok; bu ifade onların geriliklerinin hissesidir, softanın olduğu kadar dinsiz mürtecin de (gerici) 'Akif'in din anlayışı dardı' veya 'Onun İslâm'ı ifadesinde şer'a aykırılıklar vardır' tarzındaki hezeyanları bizi asla telaşa düşürmeyecek zira bu gölgeler dünyasında Eflatun'un yükselttiği sahnelenen hakikat dünyasını temaşa etmemiş olan bu temaşadan hatta habersiz yaşayan bütün bedbahtların hakkıdır."

"Hürriyet Anlayışı:

Hürriyet kelimesi tek ve basit manalı görünmemesine rağmen çok ve çatal manalı bir kelimedir. Herkes hürriyet istiyor. Kimi düşündüğünü söylemek için kimi istediği kadar kazanmak için kimi insanlığı kurtarmak için. Dünyamızda herkesin istediği kadar hürriyetler var. İstediklerimiz hep birbirleriyle çatıştığına göre hürriyetlerimiz de çarpışacaklardır.

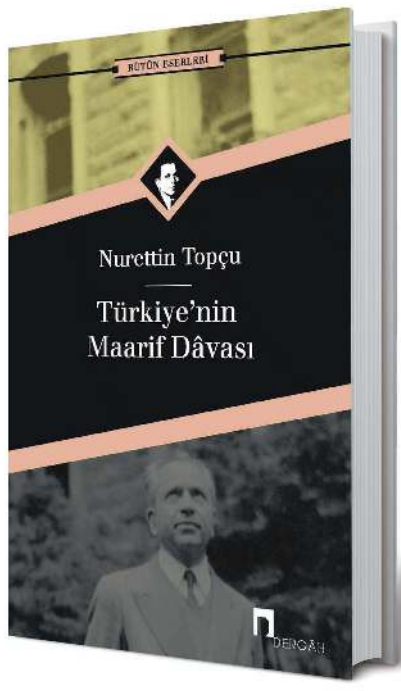

Bu çarpışmadan kurtulmak için istediklerimiz arasında bir sulh bir anlaşma yapmaktan başka çare kalmıyor. Şu halde bazı isteklere meydan açılacak bazıları ise dizginlenecektir. Hangileri dizginlenip hangileri serbest kalacak? İstediklerimizin hangisi hâkim, hangisi mahkûm edilecek? Bu kararın vereceği sulh masasında söz yine kuvvetlinin mi olsun? Bu masanın başında er istek cephesinin mümessilleri vardır ve her birinin hürriyet talebi vardır."

Kuvvetli İnsan Ruhları

Nurettin Topçu Mehmed Akif kitabında İstiklal şairimizin inkılapçılığı ile ilgili şunları söyler: "Muhafazakârlık eski şekillerin tekrarı ve tekâmül düşmanlığı olmadığı gibi gerçek inkılapçılık da anarşizme doğru ilerlemek değildir. Eğer inkılapçılığın gerçek bir kuvveti ve insan ruhlarında kendisine karşı duyulan esaslı bir ihtiyaç olmasaydı, muhafazakârlığın yüzlerce yıllık ruh kuvvetlerine dayanan büyük maziyi hâlin üstüne yığarak perçinleyen muazzam iktidarı karşısında, sadece hâlin kuvvetleriyle ilerlemeye çalışan her inkılapçılığın daha ilk adımında devrilerek karanlıklarda boğulması lazım gelirdi."

Türkiye'nin Maarif Davası

Nurettin Topçu

Türkiye'nin önemli düşünürleri arasında yer alan Nurettin Topçu, felsefe, sosyoloji, eğitim gibi birçok ilimle ilgilenmiş ve bu alanlarda önemli çalışmalara imza atmıştır. "Türkiye'nin Maarif Davası" kitabında ise eğitim sistemi hakkında görüşlerini okurlarına sunar. Ona göre her milletin kendine özgü bir eğitim sistemi olmalıdır. Kitap içerisinde özeleştiri de yapan Topçu, toplumun buhran içindeki olmasını kültür ve maarifimizde çözülmeye bağlar.

Yazara göre gençliğin ilim öğrenme enerjisiyle milletler mutlak medeniyete erişecektir. Bu yüzden gençlere verilecek eğitimin kalitesi büyük önem taşır. Topçu, eğitim kurumlarının üzerine büyük sorumluluklar düştüğünü ve öğrencilere milli eğitim verilmesi gerektiğini belirtir.

Eğitim Sisteminin Önemi

"Milletin kültürünü eğitim oluşturur, bu kültürün yaşamasını ve gelecek kuşaklara aktarılmasını da eğitim sağlar. Eğitim milleti ayakta tutan en önemli dayanaklardan biridir. Eğitime önem veren milletler gelişip kalkınırken, ona gereken ehemmiyeti göstermeyen devletler zayıflayıp çökmeye mahkûmdurlar. Eğitim milletin tarih şuurunu canlı tutup, onun varlığını devam ettirmesini de sağlar; bunun tam tersine de sebep olarak milletin yok olup gitmesine de sebep olabilir."

Hayatın Kaidelerini Yaşayan İnsandır

Topçu, dini, bir mektebe benzetir:

"Dinin de bir mektep olduğunda şüphe yoktur. Dindar adam, her an sonsuzluğun huzurunda bulunan ve her hareketi için ondan gelecek emri dinleyen, bu emri vicdanında ve onunla birlikte cemaatin vicdanı olan kitapta arayan adamdır. Hayat kaideleriyle yaşayan adamdır. Onun başkalarıyla münasebeti, alışverişi hatta halk içinde dolaşması, oturup kalkması, bir takım ulvi kaidelerle yapılmaktadır. Kaidesiz, gelişigüzel yaşayıp gidense dinsizlerdir."

Disiplinler Birbirleriyle İlişki Halindedir

Yazar, kitabında maarifi meydana getiren dört ana unsuru; ders, talebe, muallim ve mektep şeklinde sıralamaktadır. Dört unsur birbirinden ayrı düşünülemez. Ders ve talebe arasındaki ilişki muallimle mektep ilişkisini etkiler.

"Dersi, ezbercilik ve nakilcilikten ibaret olan; muallimi, her meslekten alınan; talebesi, hayatın her sahasına benliğini dağıtmış ve şehirlerinde kendi çocuklarına mahsus bir hayat sahası ayırmamış bir cemiyet içinde, henüz mektebinin çehresi bile çizilmemiş olunca orada gerçekten millet mektebi var denebilir mi? Ders, hakikatlerin araştırılmasıdır. Teknik ancak ilimlerin tatbikatı diye ve onlardan sonra ele alınır. Talebe hakikatler peşinde koşmayı meslek edinen insandır, gayesi manevi olgunlaşma olan bir mesleğin insanıdır, mekteplerin diploma müşterisi ve istikbalin mevki dilencisi değildir."

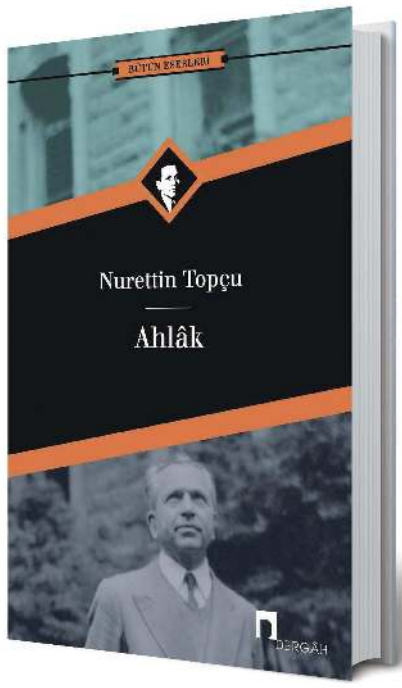

Ahlak

Nurettin Topçu

Bir kavram olarak ahlak, insanın toplum içerisinde yaşayarak elde ettiği öğretiler ve Kur'an-ı Kerim'in sınırlarıyla çizilen davranışlar bütünüdür. Yazar, toplumsal hayatın merkezinde ahlak kavramı alır ve insanların birbirleriyle olan iletişim süreçlerini belirler. Bir toplumun sağlıklı yapıda olup olmadığı, ahlak değerleriyle ölçülür.

Hayâ Duygunun Önemi

"Utanma veya hayâ duygusu hem izzeti nefsin, hem de şeref ve haysiyetin bizdeki bekçisidir. Onunla hem kendi izzeti nefsimizi koruruz, hem de başkalarının izzeti nefsine saygı duyarız. İnsanlara sevgimiz yüzünden onların şeref duygularını da incitmekten utanırız. Utanmayan, hem sevgisi hem de insanlık değeri olmayan kişidir. İnsanın sahip olduğu değerler ruh yapısına bağlandıklarından, temelde öbür hayvanlardan farklı beden yapısı bulunmayan insan, kendi ruhunu vücuduna üstün tutar ve insan olarak ruhuna bağlandığını göstermek ister.

İlkel Toplumdan Medeni Topluma

Bunun için ilkel toplumlardan medenî toplumlara doğru ilerledikçe insanların vücutlarını elbiseleriyle örtmeleri âdet olmuş ve bu hâl medeniyetler ilerledikçe daha güzel ve daha tam şekiller almıştır. İnsanda hayvanlarla ortaklaşa olan bazı hayatî görevlerin gizlenmesi ve ahlâk kaidelerine bağlanması, edep veya iffet duygusunu meydana getirmiştir. Utanma ve edep duyguları zayıflayanlar, ruhlarında değerler aramaktan çok kendi beden yapılarında hayvanlarla ortaklaşa değerler araştırırlar ve başkalarının ruh değerlerini de kolayca çiğnerler. Büyük insanlar ise ruhlarındaki yüksekliğe tırmanmak için bir vücuda sahip olduklarını bile bazen unuturlar."

Ahlak Kavramı ve Toplumların Geleceği

Topçu, toplumu oluşturan insanlar için ahlak kavramının büyük önem taşıdığını ve Müslüman toplumlarda **"Ahlak dinin temelidir"** anlayışı olduğunu söyler. Kitap ahlak kavramının içinin boşaltılmasının büyük toplumsal sorunlara yol açabileceği tespitinde bulunur.

Toplumun Kurtuluşu Nerede?

Kitap, ahlaklı insanın hürmette kusur göstermeyen, saygı ve sevgi dengesini iyi kurabilen, nezaket kurallarına riayet eden insan olduğunu belirtir. Merhametli olabilmek ahlaklı insanların erdemlerinden bir tanesidir. Yazara göre modern dünya ahlaki açıdan bir bunalım geçirmektedir. Bu bunalım Müslüman dünyasını da etkilemektedir. İnsan yaşadığı yerde, çalıştığı işte hayatının merkezine ahlak kavramını koyarsa, modern dünyanın getirdiği bozulmalara karşı kendisini ve çevresini korur. Kitaba göre, kurtuluş bu yoldadır.

Kırk Yıl Sonra Dün Gibi Nurettin Topçu

İsmail Kara

Nurettin Topçu'nun öğrencisi olan yazar, kitabıyla Nurettin Topçu'yu hatıraların ışığında yeniden hatırlatıyor. Eser, Topçu'nun düşüncelerini ve hayatını yakından bilen birinin kaleminden çıktığı için bir kat daha önem kazanıyor. Bu çalışma daha önce Topçu ile ilgili malumat sahibi olanların bu malumatlarının daha berraklaşması ve onu okumaya yeni başlayacaklar için bir mukaddime olması açısından ayrıca bir değere sahiptir.

Topçu'nun Toplum Uyarıları

Yazar kitabında hocasıyla ilgili hatırladıklarının yanında, Topçu'nun yazılarından seçkilere ve kendi değerlendirmelerine yer veriyor. Kitabı okuduğumuzda büyük bir değerin anlaşılamaması, yeteri kadar tartışılmaması ve uyarılarının dikkate alınmaması okurları hüzünlendiriyor. Yazara göre Nurettin Topçu, düşünce ve literatürlerimizde hak ettiği değeri bulamamıştır. Onun yıllar önceki korkularının, çekincelerinin gerçekleşmesi ve gerçekleşen bu şeylerin Türk toplumunun hayrına olmaması gerçekten üzüntü verici.

İstikamet Gösteren Düşünceler

Civelek, hocası Topçu'dan bahsederken onun fikirlerini bir formül bir reçete gibi sunmadığını, sadece istikamet gösterdiğini, zamanın ruhunu ve kendimizi eleştirdiğini, değerlerimizi ve köklerimizi tanıttığını, milli varlığımızın içindeki İslâmî ve insanî ruha vurgu yaptığını belirtiyor. Onun bütün çabasının karakterli, şahsiyetli insanlar yetiştirmek ve akıl cevheri paslanmış toplumumuzu bu pastan kurtarmak olduğunu söylüyor. Toplumu yoğuracak üstün bir idrak, ruh yüceliği ve bilgelik...

İslâm Tasavvufu ve Tarihi

Kitabın **"Düşünce Dünyasından Bir Demet"** adlı bölümünde Topçu'nun fikri temelleri yedi esas halinde okuyucuya sunuluyor: **"Mes'ul İnsan, Karakter Adamı, Yeniden Doğuş İdeali, Köklerde Uyuyan İnkılâp, Tarih ve Toprak Şuuru, Kültürün Emrinde Teknoloji, Milli İktisat Nizamı."** Bunlar üzerinde düşünülmesi gereken, kısa vadeler için bir şey önermeyen esaslardır. Yaratılış, yaşayış, ölümün birbirinden ayrılmadığı içiçe girdiği önermeler. Bunları tam anlayabilmek için İslâm'ı, İslâm tasavvufunu, tarihimizi, medeniyetimizi, modern dünyayı, kapitalizmi, sosyalizm, liberalizm, komünizm gibi ideolojileri bilmek gerekir. Aynı zamanda Nurettin Topçu'yu tanımak da...

Toplum Neyi Kaybetti?

Çağdaşlaşmanın, sanayileşmenin, kapitalistleşmenin dünyamızı cehenneme çevirmesinin günümüzdeki kadar kesif olmadığı bir dönemde yaşayan Nurettin Topçu, yaşadığı dönemlerin ötesini görebildi. O dönemin hayhuyunda ve ideolojik kamplaşmalarında ortaya koyduğu üçüncü yol dikkate alınmadı. Türk milletine yitirdiğinin ne olduğunu işaret etti. Yıpranmış, dönüştürülmüş kavramların asliyeti için mücadele etti. Ne yazık ki onun söyledikleri, korkuları, tereddütleri yeterince yer bulmadı. En okumuş yazmışından en mekteplisine kesif bir cehaletin içindeyiz. Yozlaşma, çöküntü had safhada. O, bunu yıllar önce görmüştü. **"Bu memlekette kâfi paranız varsa Galata Köprüsünün üstünde bir ev yaptırabilirsiniz."** diyerek bu çürümüşlüğü dillendirmişti.

ŞEYMA KISAKÜREK SÖNMEZOCAK

Kaybolan Yazıların Ardından; "Wolfgang Borchert"

1921 yılında Hamburg'da doğan Borchert, Alman Edebiyatı kısa öykü türünün en önemli temsilcilerindendir. Özellikle savaş sonrası iyice belirginleşen kısa öykü türü temsilcileri arasında, Heinrich Böll, W. Schnurre, M. L. Kascnitz gibi isimler sayılsa da 26 yaşında ölmesine rağmen Borchert türün en önemli ismi olmuştur.

"İnsansın sen, beynin zürafa yalnızlığında, sonsuz uzunluktaki boynunun yukarısında bir yerdedir. Ve kimse tam olarak bilmez nerede kalbin."

Hece Yayınlarından Haziran 2018'de çıkan Wolfgang Borchert'in **"Bütün Nesirleri Öyküler Denemeler Kaybolmuş Yazılar"** kitabını Burak Çelik Türkçeye çevirmiştir. Kamuran Şipal tarafından 2003 yılında bazı öyküler çevrilmiş olsa da baskılarının olmaması bir yana topluca tekrar yayınlanması açısından önemli bir çalışma olmuştur. **"... Alman kültürüne aşinalığı ve dil becerisi bakımından şahsen Goethe ile aynı kefeye koyduğum W.Borchert'e, Türk okuyucusunun biraz daha kulak vermesini istiyorum. Bu kitabın çevirisi ile tüm yapmaya çalıştığım bundan ibaret. Çünkü şöyle bir söz okumuştum bir yerde: Edebî zevki bozulmuş insanlar edebî kitaplardan haz almazlar. Ve ben çatlatılmaya çalışılan Türk okuyucusunun zevk damarının hâlâ sapasağlam olduğunu biliyorum. Çünkü bu kitabı şu an elinde tutuyor."**

Kaybolmuş Yazılar

Bu hoş mukaddimenin ardından kitaba geçtiğinizde dört bölüm olduğunu göreceksiniz. Çevirmen notunun hemen ardından sizi on iki öykü karşılıyor. Ardından on dokuz öykünün sıralandığı **"Bu Salı"** bölümü var. Üçüncü bölümde **"Sevgili Mavi-Gri Gece"** ismiyle ölümünden sonra yayımlanan öyküleri var. Bu yirmi beş öyküden sonra **"Bu Bizim Manifestomuz"** ismiyle, denemeleri, eleştiri yazıları, ek yazıları, kaybolmuş yazıları var.

Bir taraftan kaybolmuş yazıların arasına sızmış Rilke hayranlığı, diğer taraftan Kurt Tucholsky ile Erich Kästner'in etkileri denemelerde karşınıza çıkacak bir iki hususdur. John Locke'un başı çektiği boş levha, W. Borchert tarafından da benimsenmiş ve savunulmuştur. Küçük yaşından itibaren başlayan askerî yolculuğunun her durağını öykülerinden takip etmek mümkündür. Nazi rejiminden rahatsız olan Borchert'in sık sık farklı bahanelerle tutuklanması, hikâyelerindeki koğuş psikolojisini bu denli başarılı anlatmasını açıklıyor.

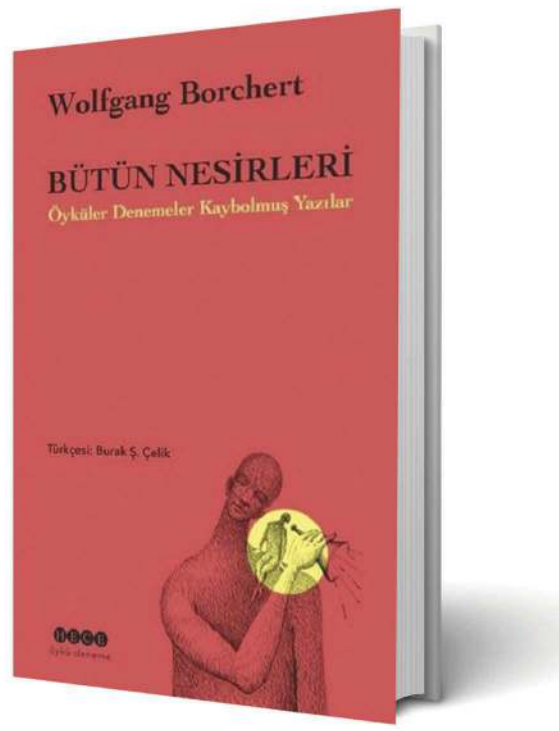

Yıkım Edebiyatının Temsilcilerinden

II. Dünya Savaşı'na zorla sürülen yazar, savaş sonrası meydana gelen **"Yıkım Edebiyatı"** diye dilimize yer etmiş Trümmerliteratur'un hatırı sayılır temsilcilerindendir. Eser, özellikle savaş sonrası yaşanan açlık, kıyım, sefalet, hikâyelerle birlikte sizi de içine çeker. Genç yaşında haklı olarak içinde barındırarak hayata tutunmaya çalıştığı umut ve mutluluk, karşısında ise savaş ve savaşın yıkımı olan yazarın bu iki zıt duygu ile nasıl savaştığını, kimi zaman umudun ağır basmasını kimi zaman barut kokularının genzinizi yakmasını hikâyelerinden rahatlıkla okuyabilirsiniz.

Cümlelerin Olgunluğu ve Dinamizmi

Gördükleri ve kısa hayatında yaşadığı bunca karamsarlık karşısında anlamsız bir melankoliğe düşmeyen üslubu, gayet net ve akıcı. Cümlelerinden anlaşılan olgunluğu, genç dinamizmin altında hissediliyor. Hapishanedeki gardiyanların ruhsuzluğu karşısında duyduğu tepkiyi, abartılı bir şaşkınlıktan çok uzak ancak yadırgayarak anlatırken; yağmur yağıyor der gibi basitçe; öldü demişti, toplama kamplarından bahsedişi de durumu gayet normalleştirmiş, sıradanlaştırmış gibi bir üslupla oluyor.

İp Üstünde Cambaz

Yazarın merhamet ve öfke duyguları arasında gidip gelişi, okuyucu için ip üstündeki cambazın dansı kadar ilgi çekici oluyor. Eserin sonunda okuyucuyu karşılayacak olan **"Bu Bizim Manifestomuz"**un bağrından çıkan; "Biz bu çıldırmış dünyada hâlâ, tekrar defalarca sevmek istiyoruz!" cümlesinin ardından, kitabın arka kapağını kapatmadan önce, **"O Zaman Tek Şey Kalır Geriye"** denemesinde bunun bu yaşanan savaşlar karşısında nasıl mümkün olacağını anlatıyor bizlere.

Uygarlık Tarihi Ne Zaman Başladı?

İlk uygarlıkların ortaya çıkışından, Avrupa'nın oluşumu, Amerika'nın keşfi ve dünyanın **"Küçülmeye"** *başladığı dönemlerden* **"Büyük"** *savaşlara, insanoğlunun dünya üzerindeki serüvenine ışık tutan* **"Kısa Dünya Tarihi"** *kitabı, tarih tutkunlarının kütüphanelerinde mutlaka bulundurmaları gereken kitaplardan bir tanesidir.*

Yazara göre tarih geleneksel olarak iki farklı anlama gelir: Birincisi geçmişte ne olduğu, ikincisi de geçmişte ne olduğunun doğru anlatımıdır. Bununla birlikte tüm dünyanın tarihi bile geçmişin tümünden yapılmış bir seçki değildir.

İnsan Hayatının Değişimi

"Tarımın gelmesiyle birlikte insan hayatının koşullarında meydana gelen devrim binlerce yıl sürdü. İlk tarım yerleşimleri kısa süreliydi ve ilk çiftçiler muhtemelen hâlâ göçebeliği sürdüren ekin yetiştiricileriydi ve ilkel topluluklar arasında hâlâ görülen 'orman açma' ya da 'toprak açma' tarımını uyguluyorlardı. Bu iş için belli bir orman alanı seçilir ve ağaçlar kabukları soyularak öldürülür. Sonra bunlar yakılır, mümkün olduğu takdirde kütüklerden geriye kalanlar temizlenir ve kökler arasına ürün ekilirdi."

İnsanların Üreticiliği ve Uygarlığı

İlk uygarlıklar MÖ. 3500 ile MÖ. 500 yılları arasında ortaya çıkmıştır. Bu dönem insanların üreticiliğini arttırmıştır. Yazara göre MÖ. 3500 yıllarında Mezopotamya'da ilk uygar topluluklar gruplaşmıştır. İlk uygarlık işaretleri Sümer'de ortaya çıktıktan kısa süre sonra Mısır'da da gözlemlenir. Uygarlık MÖ. 3100 yıllarında Mısır'da ortaya çıkar. MÖ. 2000 yıllarına gelindiğinde Girit'te yeni bir uygarlık alanı meydana gelmiştir.

MÖ. 1000 yıllarında Yakındoğu ve Doğu Akdeniz'de bazı uygarlık biçimleri ortaya çıkmıştı. Göçler uygarlıkların yayılmasına katkı sağlamıştır. Kitaba göre okur-yazarlık bir uygarlık göstergesidir. MÖ. 2000'de çivi yazısı Mezopotamya'da yayılmış ve iki ya da üç dil bu yazı biçimiyle gelişmiştir.

"Mısır'da anıtsal yazılar hiyeroglifti ama günlük yazışmalar hiyeratik denilen basitleştirilmiş bir formda yapıyor ve diplomasi için çivi yazısı kullanıyordu. Yaklaşık bin kadar yıl sonra Yakındoğu, Girit ve Yunanistan'ın her tarafında da okuryazar halklar dilleriyle ayırt edilebilmektedir. Ayrıca yeni yazılar da icat ediliyordu. Bunlardan biri yaklaşık MÖ. 1500 dolaylarında bizi yeni bir dünyanın kıyısına götürür, çünkü Grekçenin başka bir biçimini kullanan bir halkın varlığını ortaya koymaktadır. Semitik bir dil için kullanılan bir alfabeye dayanana ve Fenikelilerden alınan bu yazılar MÖ. 800 yıllarında Batı'ya ait ilk edebiyatı ortaya çıkartır."

> "Tarihte neyin önemli olduğunu belirlemenin en savunabilir ve mantıklı yolu, sonuçta olayın kaç kişiyi etkilediğini sormaktır. Bazı fikirler, bazı coğrafi olgular, bazı keşifler, bazı toplumlar ve hatta bazı bireyler yüzlerce belki de milyonlarca kişinin hayatını değiştirmiştir."

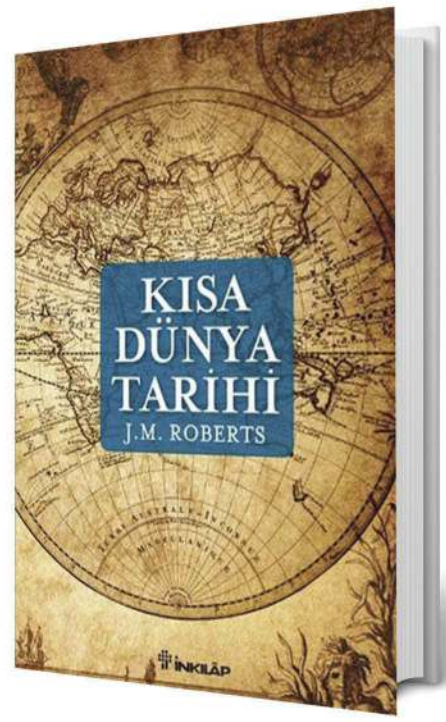

İslâm Dünyaya Medeniyet Getirdi

Eser, dünyada İslâm dininin ortaya çıkması ve yayılmasının yeni bir medeniyet olgusunu da beraberinde getirdiğini belirtir.

"Kur'an İslâm kültürünü birçok başka alanda da kalıplara aldı. İslâm'ın hem sözlü hem de yazılı olarak söze ve söz sanatlarına vurgusu kabile toplumunda hikâye anlatanın önemine kadar geriye gidebilir, fakat Kur'an ezberi ve okumayı daha da önemli hale getirdi. Arapçayı bir edebi dile dönüştürdü. Eğitimli Müslümanlar çoğu zaman şiir yazdılar. Abbasi halifeleri zamanında yüksek düzeyde bir eğitim vardı ve bu daha çok teolojiye eğilimliydi. Bunun sonuncunda eğitimli insanlar ortaya çıktı. Muhtemeldir ki Abbasiler, çağdaşları olan tüm diğer uygarlıklardan daha yaygın bir okuryazarlık seviyesine ulaşmışlardır."

Dünya siyaset tarihi hakkında da bilgi veren kitap, 1945 yılından sonraki gelişmeler için ayrı başlık açarak Birleşmiş Milletlerin kurulmasından, Soğuk Savaş'a, Afrika'daki sömürgecilikten, Çin'deki siyasi değişimlere kadar okurları geniş bir dünya turuna çıkarır. **"İkinci Dünya Savaşı sırasında alınan en önemli kararlardan biri yeni bir uluslararası örgütün kurulmasıydı. Birleşmiş Milletler (BM) 1945 yılında San Fransisco'da kuruldu. Yapısı Milletler Cemiyeti'ni andırıyordu. İki önemli organını küçük bir konsey ile elli bir ulusun daimi şekilde temsil edildiği Genel Kurul oluşturuyordu."**

Coğrafi Keşiflere Bir Işık; "İbn Ecâ"

Türk tarihçi ve gezgin Muhammed b. Mahmud b. Ecâ et-Türkî, Memlûk Devleti'nde hem ordu kadılığı hem de elçilik görevinde bulunmuştur. İbn Ecâ, 1471 yılında Sultan Kayıtbay döneminde Memlûk kumandanı Emir Yeşbek ed-Devâdâr'ın yanında Dulkadiroğlu Şehsuvar'a karşı yapılan son sefere katılmıştır. Memlûk Devleti'nde elçilik görevinde de bulunan İbn Ecâ, Akkoyunlu Uzun Hasan'a Memlûk elçisi olarak gönderilmiştir. Elçilik görevi esnasında gezdiği ve gördüğü yerleri kaleme almıştır.

Eserde iki buçuk asrı aşkın Mısır ve Suriye'de hâkimiyet kurmuş büyük bir Türk devleti olan Memluklerin Çukurova Bölgesi'nde varlık gösteren Dulkadiroğulları Beyliği'nin, Doğu Anadolu ile Azerbaycan ve Irak bölgelerinde hüküm süren Akkoyunlu Devleti'nin coğrafi varlığı, siyasi ve kültür tarihi hakkında önemli ve detaylı bilgiler verilmektedir. Memlûkler Dönemi'nde **"Mihmandarlık"** görevi yapmış olan İbn Bahadır el-Mü'ini eş-Şâfi tarafından kaleme alınan **"Vekâyei' et-Türkmân"** adlı eser, Memlûk Devleti'nin kuzey komşusu olan Dulkadiroğulları Türkmenleri ve diğer Türkmenlerden bahsetmektedir. Eser, bir seyahatnamedir. Ötüken Neşriyat tarafından **"İbn Ecâ Seyahatnâmesi"** adıyla tercüme edilmiştir.

Sosyo-kültürel Açıdan Önem Taşır

İbn Ecâ, seyahatinde güzergâh olarak; Suriye, Doğu ve Güney Anadolu Bölgesi ile Güney Azerbaycan bölgesini almıştır. Eser, Türk tarihi ve sosyo-kültürel açıdan önemli bir yere sahiptir. Mısır, Suriye, Doğu ve Güney Doğu Anadolu, Azerbaycan ve Irak bölgelerinde hüküm süren Türk devletlerinin ve beyliklerinin siyasi ve kültür tarihini farklı cephelerden anlama konusuna yardımcı olur.

Bölgenin Coğrafi Özellikleri

15. Yüzyılın ikinci yarısında kaleme alınan İbn Ecâ Seyahatnâmesi'nde Memlûkler, Dulkadioğulları ve Akkoyunlu Devleti sınırları içerisinde bulunan birçok şehir, kasaba ve köy adları o dönemde hangi isimle anılıyorsa günümüzde de aynı isimle adlandırılmaktadır. Bunların yanı sıra eserde, bölgede mevcut birtakım göl, nehir, dağ, tepe gibi coğrafi yer şekillerinin adları bulunmaktadır.

Memluk Tarihine Bakış

"Salı günü Emir Barsbay Kara, Çarşamba günü Emir Hayır Bey, Perşembe günü Emir Timraz, Cuma gündüz erkenden de Emir Aynal el-Aşkar yola koyuldular. Memlûk kumandanı Emir Yeşbek de Cuma günü yola çıktı. Bu yolculuk konaklaya konaklaya bir menzilden diğerine Çarşamba gündüz 12 Rebilü'l evvel 877 (17 Ağustos 1472) tarihinde es-Salihiyye'ye varana kadar devam etti.

Emir Kanbay Solak yanında sultanın makamından Allah mülkünü daim eylesin altın işlemeli kumaşı olan bir at ile beraber oraya ulaştı. Oradan ayrıldı, tehlike içinde konakladı. Emir Yeşbek altın kumaşlı bir at üzerinde el-Vatak girdi. Sonra oradan hareket etti ve Bilbis şehrinde konakladı. Oraya Memluk kumandanı Emir Yeşbek, devlet erkânından Sır Tutucu Kadı (Kâdî Kâtimü'l Esrar), İkinci Devâdâr ve Nâzırü'l Cuyûş Kadısı gibi devlet erkânıyla konuşmaya geldi."

"İbn Ecâ Seyahatnamesi'nin de içerisinde bulunduğu **'Kitâb Mecmu'a fi et-Tevârih'** adlı eserin yazma nüshası Topkapı Saray Müzesi III. Ahmed Kütüphanesinde 3057 numaralı kayıtla yer almaktadır."

Eserin Yazım Tarihi

İbn Ecâ, Emir Yeşbek ile birlikte 1 Nisan 1471 yılında sefere çıkar. İbn Ecâ'nın elçilik görevlerini bitirip seferden Kahire'ye dönüş tarihi ise 23 Ağustos 1472'dir. Kaynaklara göre eser, 1471 ile 1478 yılları arasında yazılmıştır.

İslâm Bayrağı Kaleye Çekildi

"28 Cemâziye'l evvel Salı günü sabah namazından sonra Memlûk kumandanı Emir Yeşbek ve askerleri düşmanı takip ettiler. Önde gelen emirlerden birisi olan Emir Timraz eş-Şemsi ordugâhta kaldı. Aynı gün yani Salı günü Adana Kalesi Memlûk devletinin hâkimiyetine tam olarak temin etmiş oldu. Memlûk askerleri burada bulunan un, arpa, buğday, kurum üzüm, kayısı ve bakırı alıp diğer eşyalarını ise yaktılar. Memlûk kumandanı Emir Yeşbek ve beraberindeki emirler kaleye girdiler. Bu sırada ezan okunup kurtuluş namazı kılındı ve İslâm bayrağı kaleye çekildi."

İnsanın Özü Nerede Başlar?

İbrahim Kalın, İstanbul Üniversitesi Tarih bölümünden mezun oldu. Malezya Uluslararası İslâm Üniversite'sinde yüksek lisansını, George Washington Üniversitesi'nde beşeri bilimler ve bilgi felsefesi üzerine yazdığı teziyle doktorasını tamamladı. College of the Holy Cross, Georgetown Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi'nde İslâm düşüncesi ve İslâm-Batı ilişkileri üzerine dersler verdi.

"İslâm dini ve medeniyeti bir evrensellik iddiasına sahiptir. Dahası İslâm ve Batı toplumları arasındaki gerilimin temel sebeplerinden birisi; her ikisinin de evrensellik iddiasında bulunmasıdır. Fakat İslâm düşüncesi farklı inanç ve fikirlere yaşam alanı tanımıştır."

2005-2009 yılları arasında SETA Vakfı'nın kurucu başkanlığı görevini üstlenen Kalın, 2009 yılında Başbakan Başdanışmanlığı, 2012 yılında Başbakanlık Müsteşar Yardımcılığı, 2014 itibariyle de Büyükelçi sıfatıyla Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreter Yardımcılığı ve Cumhurbaşkanlığı Sözcülüğü görevini üstlendi. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezinde akademik çalışmada yapan yazarın, İslâm felsefesi, İslâm-Batı ilişkileri ve Türk dış politikası üzerine yayımlanmış kitap ve makaleleri bulunmaktadır.

İbrahim Kalın, dinamik bir yapı olan **"Medeniyet"** kavramının asırlar boyunca geçirdiği değişimleri ve Batı düşüncesindeki asli manasından zamanla uzaklaştırılarak sömürgeciliğin öncü kuvveti olarak kullanılmasını, Batı'da 19. Yüzyılın sonundan itibaren görülen **"İnsanat bahçeleri"** rezaletini ayrıntıları ve örnekleri ile beraber anlatıyor.

Barbarlık ve Modernite İlişkisi

İbrahim Kalın **"Barbar, Modern, Medeni"** kitabında medeniyet kavramını barbarlık ve modernite arasındaki ilişki üzerinden inceler. Kalın, eserinde medeniyet olgusunu emperyalist sömürücülerden kurtararak, **"Kendinize ait bir medeniyet tasavvurunu nasıl inşa edebiliriz?"** sorunu sorar. Varlık, bilgi, ahlak, estetik tasavvurunu şehir ve insan ilişkisinde incelemektedir.

"Voltaire, 'İnsanların barbarlıktan medeniyete geçerken attığı adımların neler olduğunu bilmek istiyorum.' dediğinde barbarlık ile medeniliğin hangi kriterlere göre belirlendiğini sormaktaydı. Voltaire, acaba bu soruyla maddi-teknik ilerlemeye mi ahlaki-insani tu-

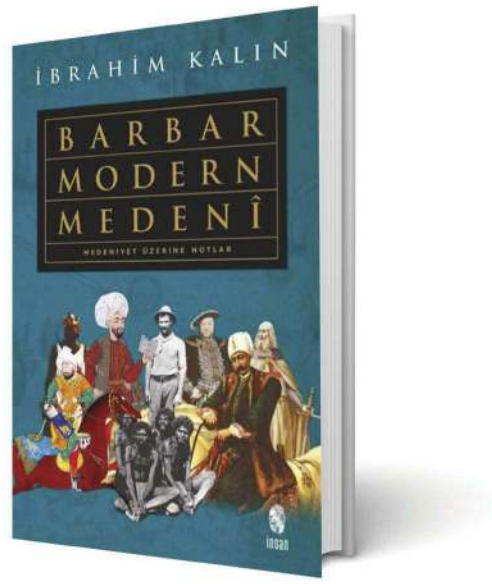

tuma mı atıfta bulunuyordu? Buna kesin bir cevap vermek mümkün değil. Fakat açık olan bir şey var. Maddi-teknik-bilimsel seviyenin medeniliğin ve ilkelliğin temel kriterleri olarak tanımlaması, 18. ve 19. Yüzyıl Avrupa'sında karşımıza sıkça çıkan bir durumdur. Batılı olmayan toplumların kategorik olarak barbar, bedevi, yabani, geri vs. olarak görülmeye başlanması ise modern Avrupa sömürgeciliğinin ve Avrupa merkezciliğin temel sonuçlarından biridir."

Medeniyet Tartışması

Yazar göre, medeniliği ve medeniyeti Avrupa'nın aklı ve tarihiyle özdeşleştiren Aydınlanma düşünürleri, Batı-dışı toplumları medeniyetten yoksun veya yarı-medeni topluluklar olarak görmektedir. Avrupa medeniyetini merkeze alan tarih ve kültür tasnifleri, medeniyetlerin tipolojisini üretmiştir. Kitap medeniyet olgusunun, Avrupa-merkezci düşüncelerin temel kavramı olduğunu belirtir. Böylelikle bir topluluğun medeni, gelişmiş, ileri, ilkel, barbar yahut yabani olarak tanımlanması, 18. ve 19. Yüzyıllarda siyasi bir eylem olmuştur.

Modern Toplumun Teknoloji İlişkisi

"Modern dönemde teknoloji ile medeniyet arasında kurulan doğrusal ilişki, teknikalist bir medeniyet tasavvurunun doğmasına yol açmış ve teknolojik icat ve ilerleme kapasitesi, medeniliğin başlıca ölçütü haline gelmiştir. Geleneksel toplumların geliştirdiği tekniklerin tersine modern teknoloji, otomasyona dayalıdır ve giderek karmaşık hale gelen bu özelliğinden dolayı, insanın kendi el emeğiyle ve tabiatla olan ilişkini dönüştürmekle, aynı zamanda 'insanın özü'ne ilişkin yeni ve tehlikeli imkânları da ortaya çıkarmaktadır."

Kitap, modernitenin en güçlü fikirlerinden biri olan ilerleme kavramının, medeniyetin de temel kriterlerinden bir tanesi olduğunu söyler. Bugünün geçmişten, geleceğin ise bugünden daha iyi olacağı inancı ve ilerlemenin geri çevrilmez olduğu fikri, ilerleme düşüncesinin temel ögesini oluşturur.

"İbrahim Kalın medeniyet, barbarlık ve modernite arasında asırlar boyunca kurulan bağlantıları nakledерken barbarlığın 'modernleşme' ve 'ilerleme' adına aldığı yeni şekilleri inceliyor, sonra 'medeniyet' kavramının tekrar inşasının artık bir zaruret haline geldiği gerçeğini gözler önüne sererek, 'Batı'nın medeniyet adına söyleyecek sözünün tükendiğini, İslâm dünyasının ise söyleyeceği sözü aradığını' ifade ediyor."

Murat Bardakçı / Tarihçi-Yazar

İki Beyin Bir Beyinden Daha İyidir

*Nöro-psikiyatrist Daniel J. Siegel ve aile danışmanı Tine Payne Bryson'ın, çocuk beyninin nasıl bağlantılar kurduğu ve olgunlaştığı ile ilgili bilimsel veriler ışığında yazdığı "**Bütün-Beyinli Çocuk**" kitabı, beyin gelişimi hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Eser, ebeveynler ve çocuk gelişimi konusunda kendisini geliştirmek isteyen okurlar için başucu kitabı niteliğindedir.*

İnsan beyni iki bölümden oluşmaktadır. Bu iki bölümün de ayrı işlevlere sahip olması sayesinde komplike hedeflere varabiliriz. Bir sorunla karşılaştığımızda sorunu beynimizin bir bölümü veya diğer bölümüyle çözmeye çalışırız.

"İlişkilerle dolu, dengeli, anlamlı ve yaratıcı hayatlar yaşamak için beyninizin iki yarımküresinin birlikte çalışmaları çok önemlidir. Beynin mimari yapısı bu şekilde tasarlanmıştır. Beynimizin iki tarafı arasında meydana gelen iletişim, bu dokuların bir tarafından diğer tarafına iletilir. Böylece iki yarımkürenin bir takım gibi çalışmasını sağlar. Bizler beyinlerinin uyum içinde hareket etmesi için onların yatay olarak entegre olmalarını isteriz. Böylece, çocuklarımız mantıklarına ve duygularına değer vermeyi öğrenirler; dengeli olurlar ve hem kendileri hem genel olarak dünyayı anlamayı başarırlar."

Çocuklarda Beyinin Gelişim Süreci

Çocuklarının beyinlerine gelişmeleri açısından bakacak olursak, çok küçük çocukların sağ beyinleri sol beyinlerine baskındır. Bu yüzden onlar henüz duygularını ifade etmek için sözcüklerden ve mantıktan faydalanma yeteneğinde ustalaşmamışlardır. Hayatlarını tamamen şimdiki ana göre yaşarlar. Bu yüzden kaldırımın üzerinde yürüyen bir böceği seyretmek için ellerinde ne varsa bırakıp yere çökerler. Mantık, sorumluluklar ve zaman kavramı onlar için mevcut değildir. Yeni yürüyen bir çocuk sürekli **"Neden?"** diye sormaya başladığı vakit, onun sol beyninin devreye girmeye başladığını anlarız. Çünkü sol beyin, dünyadaki çizgisel neden-sonuç ilişkilerini öğrenmek ve sözcükler kullanma çabasındadır.

Çocuk gelişimi ve bağ kurma bilimi alanında bu görüşü destekleyen pek çok bulgu vardır ve nöroplastisite alanındaki yeni bulgular da ebeveynlerin, çocuklarının beyin gelişmesini onlara yaşattıkları deneyimlerle doğrudan şekillendirebildiklerini göstermektedir. Örneğin; video oyunları oynayarak, televizyon seyrederek veya mesajlaşarak ekran başında geçirilen saatler, çocuğun beynini belirli şekillerde harekete geçirecektir.

"Ebeveynler genellikle çocuklarının bedenleri konusunda uzmandır. 36 derecenin üzerindeki bir beden ısısının ateş olduğunu, bir yarayı mikrop kapmaması için nasıl temizleyeceklerini ve çocuklarına yatmadan önce ne tür yiyecekler yedireceklerini bilirler. Ama en özenli ve en eğitimli ebeveynler bile çocuklarının beyinleriyle ilgili temel bilgilerden yoksundur. Ne kadar şaşırtıcı değil mi?

Aile ve Dostlarla Geçirilen Vakit

Yazara göre çocuklarda beyin gelişiminde eğitimsel aktiveler, spor ve müzik etkili olan unsurlardan birkaçıdır. Aileyle ve dostlarla birlikte vakit geçirmek ve özellikle de yüz yüze etkileşim sağlayan ilişkilerle ilgili bilgi sahibi olmak ise daha farklı şekillerde etki yapacaktır. Çünkü başımıza gelen her şey beynimizin ne şekilde gelişeceğini etkilemektedir.

Kitapta geçen kurallardan sizler için seçtiklerimiz:

Çocuğunuzla bağ kurun ve onu yeniden yönlendirin: Çocuğunuz üzgün olduğu vakit, her şeyden önce sağ beyninizle onun sağ beyni arasında duygusal bir bağ kurun. Çocuğunuz kendisine daha hâkim ve kabul etmeye hazır bir hale geldiğinde, sol beynin derslerini ve disiplini devreye sokun.

Aşırı stresli durumlarda çocuğunuzun düşünme eylemiyle daha az ama tepki göstermekle daha çok ilgili olan alt beynini tetiklemek yerine, ona düşünmesini, plan yapmasını ve seçmesini söyleyerek üst beynini devreye sokun.

EZGİ AŞIK

Gülten Dayıoğlu; “Kitaplar Zihnimizin Besinidir”

Türk edebiyatının önemli çocuk yazarlarından biri olan Gülten Dayıoğlu ile kitaplarını ve yeni projelerini konuştuk. Dayıoğlu, **“Çocuklar için yazmak zor eylemdir. Çünkü çocuk kitabında yapılan hata, mezara kadar etkisini sürdürür. Bu nedenle çocuk ve gençler için yazarken, taşıması zor bir sorumluluk altına giriliyor. Hep tetikte olmak gerekiyor. Başka bir değişle çocuk ve gençlere yazarken, ayakları köstekli at gibi olunuyor. Şaha kalkmak, aklına geldiği gibi yazmak bize göre değil. Her konuyu, sözü, tümceyi akıl ve beğeni süzgecinden geçirmek zorundayız.”** *diyor.*

İlk öykünüzü 15 yaşında yazdığınızı okudum. Sizi yazı yazmaya yönlendiren şey neydi?

Kütahya 30 Ağustos İlkokulu’nun üçüncü sınıfında öğrenim görürken öğretmenim Ayşe Bumin, yazılı anlatım ödevlerime bakarak, **“Sen doğuştan yeteneklisin. Gelecekte yazar olacağını düşünüyorum.”** dedi. Sonra beni Vahit Paşa Kütüphanesi’ne götürüp **“Yazar olmak istiyorsan öncelikle çok ve düzenli olarak kitap okuman gerek”** diyerek görevli kişiyle tanıştırdı.

Yeteneğimden söz ettikten sonra **“Bu çocuğa yaşına uygun kitaplar verin. Sürekli okuması gerek. Buraya geldikçe ilgi gösterirseniz sevinirim.”** dedi. Ben böylece kitap kurdu olma yoluna girmiş oldum. Kitap okumak giderek yemek-içmek, soluk almak gibi bir yaşam biçimim oldu. Bir yandan da öykü yazıyordum. Yazdığım bir öykü 1950 yılında Afyon’da yayımlanan Kudret gazetesinde çıktı.

Hayatın Sınırını Aşan Düşler

Her sanatçının veya yazarın ilham aldığı bir konu oluyor. Sizin ilham kaynağınız var mı?

Benim ilham kaynağım tüm dünya, evren, tüm canlılar, yaşanmışlıklar, yaşanacağını düşlediğim olaylar, kısacası hayatın kendisidir. Bu nedenle duyularım hep tetiktedir. Hayatla sürekli içiçeyim. Bir yandan da hayatın sınırlarını aşan düşler kuruyorum, yazarken. Geçmişe dalmayı da çok seviyorum.

Nasıl yazarsınız, önceden konuyu belirler misiniz yoksa konu kendiliğinden mi gelişir?

Roman, öykü yazmadan önce konuyu belirliyorum. Araştırmalarımı yapıp

bir plan oluşturuyorum. O planı izleyerek romanı yazmaya girişiyorum.

Yeni Yazarlara Örnek

Türkiye'deki çocuk yayıncılığını nasıl buluyorsunuz? Sizce neler yapılmalı?

Ülkemizde çocuk yayıncılığının, hâlâ **"Gelişme"** aşamasında olduğunu düşünüyorum. Raflar kitaplarla dolu ama nitelikli kitaplar sayıca az. Bu durumdan hareket ederek 2006 yılında **"Gülten Dayıoğlu Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Vakfı"**nı kurduk.

Vakfın hedefi, nitelikli çocuk ve gençlik kitaplarının yazılmasına katkı sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda vakıf tarafından dönüşümlü olarak bir yıl çocuk, bir yıl gençlik romanına ödül veriliyor. Çok değerli seçici kurul üyelerinin seçtiği bu ödüllü kitaplar, Altın Kitaplar Yayınevi tarafından basılıyor. Titizlikle seçilen bu kitapların yeni yazarlara iyi birer örnek olacağına inanıyorum.

Okurları İçselleştirmesi

Çocuk yazarlığı, hayatınıza ne kattı?

Çocuklar için yazmak zor eylemdir. Çünkü çocuk kitabında yapılan hata, mezara kadar etkisini sürdürür. Bu nedenle çocuk ve gençler için yazarken, taşıması zor bir sorumluluk altına giriliyor. Hep tetikte olmak gerekiyor. Başka bir değişle çocuk ve gençlere yazarken, ayakları köstekli at gibi olunuyor. Şaha kalkmak, aklına geldiği gibi yazmak bize göre değil. Her konuyu, sözü, tümceyi akıl ve beğeni süzgecinden geçirmek zorundayız. Ben çocuklara, gençlere yazmayı, zor olmasına karşın çok seviyorum. Beni hep canlı ve uyanık tutuyor.

Çocuklar Milletimizin Emaneti

Onlara yenilikleri sunabilmem için araştırma yapmam gerekiyor. Kedinin kuyruğunun çevresinde döndüğü gibi sıradan konuları evirip çevirerek, çalakalem yazıp okura sunarsak, onu hem kitap ve okuma eyleminden soğuturuz hem de kendisine zarar vermesine neden olacak hatalar yapabiliriz. Buna kesinlikle hakkımız yok. Çocuk ve genç okurlarım, bana ailelerinin, öğretmenlerin, dahası milletimizin emaneti. Derme çatma kitaplarla onların karşısına çıkarsam emanete hıyanet etmiş olacağımı düşünüyorum. 55 yıldır hep bu ilkeler doğrultusunda 90 kitap yazdım. Çocuk kitabı yazarı olmak beni eğitti, okurlarımı sevip saymayı içselleştirmemi sağladı.

Gülten Dayıoğlu'nun öğretmenlik günlerinden. 1962/1963 Şişli Talatpaşa İlkokulu.

> "Benim ilham kaynağım tüm dünya, evren, tüm canlılar, yaşanmışlıklar, yaşanacağını düşlediğim olaylar, kısacası hayatın kendisidir. Bu nedenle duyularım hep tetiktedir. Hayatla sürekli içiçeyim."

"Çocuk edebiyatının klasik yazarları günümüzde pek fazla okutulmuyor" görüşüne katılır mısınız? Eğer katılırsanız bunun sebepleri sizce nelerdir?

Ben bu görüşe katılmıyorum. Çocuk, aile ve öğretmen isterse çocukları klasiklerle tanıştırıp onları okumalarını sağlayabilir. Çünkü böyle bir yasak yok.

Çocukların ilgisini çekebilecek yayınlar nasıl yapılabilir?

Çocuklar için yazarken, **"Çocuğa göre"**lik ilkesi yol haritamız olmalı. O zaman çocuk, esere ilgi göstermekten kendini alamaz.

Mevcut yayıncılık dünyasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çocuk ve gençlik yayınlarında hala **"Oturmamışlık"** var. Bu nedenle nitelikten yoksun kitaplar, raflarda saltanat sürebiliyor. Yukarıda da değindiğim gib çocuk ve gençlik yayıncılığı gibi hâlâ bu konuda gelişmekte olan bir dal halinde.

Kültürel ve Duygusal Kimlik

Bir başucu kitabınız var mı?

Montaigne'nin Denemeler külliyatı, Halil Cibran külliyatı, Heredot külliyatı, Mesnevi, Güldeste, Gılgamış destanı başka olmak üzere farklı ülkelerin destanları dönüp dönüp okuduğum kitaplardır. Dünya klasikleri zaten hücrelerime işlemiş. Onları da özledikçe eski dostlarımı arar gibi kitaplığımdan çekip çıkararak, bir koltuğa gömüldüğüm oluyor. Yaşadığım sürece okuduğum tüm kitapların, kültürel, düşensel, duygusal kimliğimi oluşturan, paha biçilmez yapı taşları olduğuna yürekten inanıyorum. Kitaplar zihnimizin besinidir, diyorum.

Yakın zamanda okuduğunuz ve okurlarımıza tavsiyede bulunabileceğiz kitaplar var mı?

Yakın zamanda iki yeni kitap okudum: Adalet Ağaoğlu'nun **"Düşme Korkusu"** ve Prof. Dr. Cem Say tarafından yazılmış **"50 Soruda Yapay Zeka"**. Kitabın Ortası Dergisi'ni okuyan tüm okurları sevgiyle selamlıyorum.

Minik Okurların Kitap Tercihleri Nelerdir?

Bu ay çocuk kitapları dosyasında minik okurlarımız, J. K. Rowling'in **"Harry Poter-Azkabanı"**, *Özkan Öze'nin* **"Âdem Peygamber"** *ve Yalvaç Ural, Feridun Oral'ın* **"Mırnâme"** *kitaplarını incelediler.*

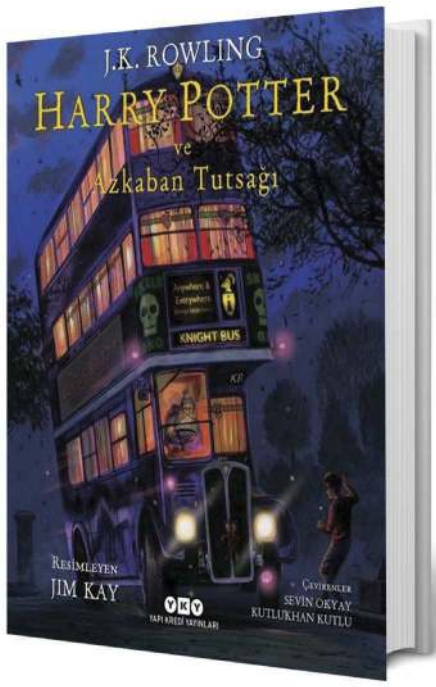

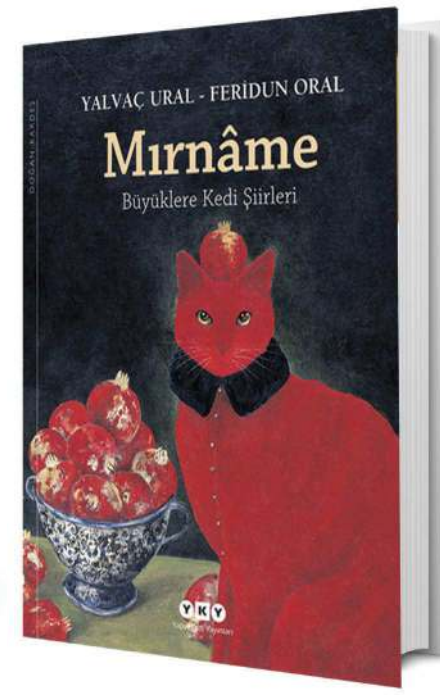

Elif Sönmezocak - 10 Yaş

Harry Poter - Azkabanı

J. K. Rowling

Size bugün **"Harry Potter ve Azkaban Tutsağı"** kitabını anlatacağım. Harry Potter çok sayıda kişinin bildiği bir kitap ve film serisi... J.K. Rowling tarafından yazılan Azkaban Tutsağı da bu serinin 3. kitabı. Bu kitabın 6 ana karakteri vardır. Bunlar: Harry Potter, Hermonie Granger, Ron Weasley, Sirius Black, Profesör Lupin, Peter Pettigrew.

Harry Potter, 10 yıl boyunca hiçbir zaman sevemediği Petunia teyzesi, Vernon eniştesi ve kuzeni Dudley ile yaşamak zorunda kalmıştır. Anne ve babasının bir trafik kazasında öldüğünü sanan Harry, Hogwarts'da Anahtarların ve Toprakların Bekçisi Rubeus Hagrid'in verdiği mektupla başlayan olaylarla durumun böyle olmadığını anlayacaktır. Harry'nin Muggle (büyü-dışı) doğumlu cadı annesi Lily Potter ve büyücü babası James Potter, Harry daha bir yaşındayken Voldemort tarafından öldürülmüşlerdir.

Harry, Hogwarts Cadılık ve Büyücülük Okulu'na hiç başvurmamasına rağmen oradan kabul gelmesiyle kendisinin de bir büyücü olduğunu anlar. Yedi sene boyunca okuyacağı bu gizemli ve devasa okulda onu bekleyen birbirinden tehlikeli ve heyecanlı serüvenlerle daha ilk senesinde becerikli bir büyücü olup çıkar ve olaylar heyecanlı bir şekilde Harry'i kaderine sürükler.

Peter'in Gizemli Maceraları

"Sirius Black" diye katil olduğunu düşündükleri -hem büyücülerin hem de muggleların- bir adam vardır. Bu adam önce Azkaban'a atılır. **"Azkaban Ruh Emicilerin"** bulunduğu bir hapishanedir. Black Azkaban'dan kaçmıştır. Büyücüler ve muggleler Black'i, Black ise Peter Pettigrew'u arıyordur. Peter bir Animagus'tur. Black, Peter'i öldürmek istemektedir. Herkes onun Peter'i öldürdüğünü düşünür ve şöyle bir şey söylerler: **"Peter'dan geriye kalan en büyük şey parmağıydı."** Oysa Black, Peter'i köşeye sıkıştırmıştır. Sıkıştırdıktan sonra Peter bütün caddeyi havaya uçurur. İşaret parmağını keser ve fareye dönüşüp kanalizasyonda yok olur. Black, Harry'nin vaftiz babasıdır ve Harry'nin annesinin ve babasının ölmesine neden olduğu için Peter'ı öldürmek ister. Hikâye, Black'in yeniden kaçması ve birden fazla canın kurtulması ile sonlanır. Evet, sevgili okuyucular! Benim söyleyeceklerim bu kadar! Umarım beğenmişsinizdir. Ben bu kitabı çok beğendim ve size de tavsiye ederim! Toplam 8 kitaptan oluşan serinin diğer kitaplarını okumayı unutmayın!

Ayşe Dila Bozkurt - 5 Yaş

Âdem Peygamber

Özkan Öze

Allah **"Ol"** demiş tüm dünya olmuş, hayvanlar ve ağaçlar olmuş. İlk Âdem olmuş. Canı çok sıkılmış ve Allah, ona Havva diye bir arkadaş vermiş. İkisi de cennette mutlu ve neşeli yaşamışlar. Sonra şeytan onları kıskanmış.

Allah Her şeyin Yaratıcısıdır

Allah, Havva ile Âdem'e bir ağaç gösterip bu ağacın meyvesini yemeyin demiş ama şeytan onları kandırmış. Allah'ta onları cennetten çıkarmış. Âdem ve Havva Allah'ın dediği şeyi yapmadıkları için çok üzülmüş, dünyaya gelmişler. Allah onlara burada yaşayın demişler ve yaşamışlar. Havva ile Âdem'in çocukları olmuş ve hepimiz kardeş olmuşuz.

Esra Sönmezocak - 7 Yaş

Mırnâme

Yalvaç Ural
Feridun Oral

Yalvaç Ural ve Feridun Oral'ın birlikte yazdığı **"Büyüklere Kedi Şiirleri"** kitabını okudum. İçinde 23 tane şiir olan kitap, hep kedilerden bahsetmiş. Yazarlar, kedilerin maceralarını ve değişik özelliklerini anlatmışlar. Bence bu kitap, kedileri daha iyi tanıyabilmemiz için yazılmış.

Kediler ve Şiirler Üzerine

Şiirlerinden yazarın kedileri sevdiğini öğrendim. Çünkü kediler hakkında çok iyi şeyler yazmış ve hayal gücünü çok iyi kullanmış. Bütün şiirleri olmasa da **"Seramik Kedinin Şiiri", "İki binli Kediyi"** ve **"Aynadaki Kediyi"** şiirlerini sevdim. **"Seramik Kedinin Şiirinin"** ilk iki kıtasını sizinle paylaşmak istiyorum.

Seramik Kedinin Şiiri

Karşılıksız bir sevgidir, benimki.
Benden içtenlik bekleme, özveri bekleme,
Teşekkür etmeyi, özür dilemeyi bilmem.
Beni sev, koru,
Düşürüp kırma sakın elinden,
Yalnızca kendin için sev.
Kucağına al, tozumu sil.
Güzelleşirim bir gün,
Belki değişirim diye bekleme.

Diğer şiirleri de okumalısınız.

Google Nasıl Ortaya Çıktı?

Google'ın iki tepe yönetici-İcra Kurulu Başkanı Eric Schmindt ve ürünlerden sorumlu kıdemli başkan yardımcısı Jonathan Rosenberg tarafından yazılan kitap, Google'ın oluşturduğu değerler ve şirketin kültürü hakkında bilgi verir.

Google'ın kuruluş süreci 1996 Ocak ayında Kaliforniya'daki Stanford Üniversitesi'nde doktora öğrencileri olan Larry Page ve Sergey Brin'in araştırma projesiyle başladı. Page ve Brin yeni oluşturdukları arama motoruna ilk olarak "**BackRub**" ismini koydular. Kitap, Google'ın arama motoru olarak dünya devi olma sürecindeki işleyişi anlatır.

> "Hayallerimizi takip ederek bizi heyecanlandıran şeyleri yapmalıyız. Eğer kalbinizi dinler ve sevdiğiniz şeyi yaparsanız her seferinde daha başarılı olursunuz."

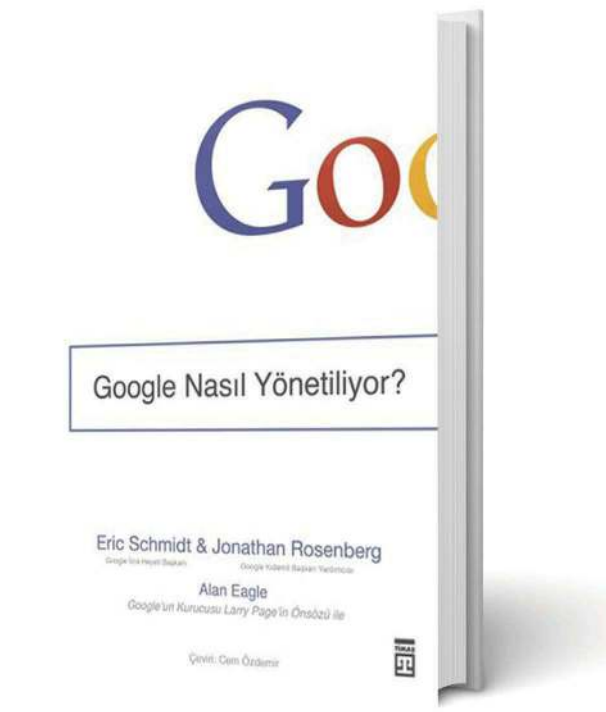

Sadece Bir Kelime Değil

Şirket yöneticileri isim konusunda önce "**Googol**" sözcüğü üzerinde durur. Fakat beğenilmez, onlarda kelime üzerinde imla değişikliği yaparak "**Google**" ismini koyarlar. Google arama motoruyla insanlara büyük bir bilgi kaynağının sunulduğunu belirtmek için bu isim konulmuştu, çünkü Googol on üzeri yüz rakamını ifade ediyor. Başlangıçta Google, Stanford Üniversitesi'nin altalan adı olarak "**google.stanford.edu**" alan adını, kullandı. Bugün kullandığı alan adını 15 Eylül 1997 yılında kullanmaya başladı. 4 Eylül 1998'de ise Google şirketi resmiyet kazandı.

Basit Plan Kazandırır

"Dünyanın en iyi arama motoruyla birlikte diğer müthiş hizmetleri geliştirirken uygulamaya koydukları plan da aynı ölçüde basitti: Olabildiğince çok sayıda yetenekli yazılım mühendisini işe alıp onlara diledikleri gibi çalışma özgürlüğü vermek. Bu yaklaşım, en değerli varlığın zekâ olarak görüldüğü akademik dünyanın tam ortasında, bir üniversite laboratuvarında kurulan Google'a tümüyle uyuyordu. Larry ve Sergey, güya çalışanlarının her şeyleri olduğunu söyleyen günümüz şirketlerinin aksine, Google'da bunu gerçekten uyguluyorlardı."

Bir Milyardan Fazla Kullanıcı

Google'ın dünya çapında veri merkezlerinde bir milyondan fazla sunucuda çalıştığı, bir milyardan fazla arama isteğini işlediği ve kullanıcıları tarafından oluşturulan verinin gün başına yirmi dört petabayt olduğu tahmin edilmektedir. Kitap, kuruluşundan bugüne dek gerçekleşen büyüme hızı ile şirketin, temel web arama motorunun ötesinde ürünler, satın almalar ve ortaklıklar zinciri oluşturduğunu belirtir.

Sürekli Gelişen Teknoloji Ağı

Şirket, Google Buzz ve Google+ gibi sosyal ağ araçları ile elektronik posta hizmeti Gmail servisi gibi çevirmiçi verimlilik yazılımları sunmakta, ek olarak, web tarayıcısı Google Chrome, fotoğraf görüntüleme ve düzenleme yazılımı Picasa ve anlık mesajlaşma Google Talk gibi uygulamalarla masaüstüne kadar uzanmaktadır. Ayrıca Android mobil işletim sistemi gelişimine öncülük yapmıştır.

"İnternet çağının ortaya çıkardığı en büyük değişimlere önayak olan gelişmelerden biri de artık tüm iş dallarına ait verilerin çıkarılabilir olmasıdır. Daha önce kişisel fikirlere ve sistematik olmayan kanıtlara dayanarak alınan kararlar, artık tamamen verilere göre alınıyor. Bizim gibi şirketler, mobil cihazlardan anonim sinyaller toplayarak, kesin trafik verisini gerçek zamanlı olarak görebiliyor. Amerikalı filozof ve yazar John Dewey, 'Düzgünce açıklanan bir sorun, yarı yarıya çözülmüş gibidir.' diyor.

Dewey'in hayatını sürdüğü 19. Yüzyılın sonları ve 20. Yüzyılın başlarına bakacak olursak, bir sorunu düzgünce açıklamak, o konuda bir fikir ve anekdot belirlemekten ibaretti. Bu yüzden Google'daki çoğu toplantı odasında iki projektör bulunuyor. Bir diğer ofislerle video konferans yaparken toplantı notlarını paylaşmak, diğeri ise verileri görmek için."

Dünyada En Çok Kullanılan Mecralar

Dünyada internette en çok ziyaret edilen web sitesi "**Google.com**" olarak listelenmektedir. Aynı zamanda YouTube, Blogger, Orkut gibi Google'a ait diğer siteler ve çok sayıda uluslararası Google sitesi (google.co.in, google.co.uk vb.) ise en çok ziyaret edilen siteler arasında ilk yüz içinde... Ek olarak şirket, BrandZ marka değeri veri tabanı listesinde ikinci sırada yer alırken; gizlilik, telif hakkı ve sansür gibi konularda eleştirilerilmektedir.

Bir Başarı Hikâyesi; “Steve Jobs”

Kitap, Apple’ı 1976 yılında evinin garajında kuran, 1985'te şirketten uzaklaştırılan, 1997 yılında şirketine geri dönerek Apple’ı iflastan kurtaran Steve Jobs’un başarı hikâyesini ve Apple şirketinin tarihini konu alıyor. Steve Jobs, 24 Şubat 1955 yılında San Fransisco’da doğdu, 56 yaşındayken kanser yüzünden hayatını kaybetti. Küçüklüğünden beri kendini geliştirmeyi hedefleyen Jobs, Kaliforniya Cupertino Lisesi’ne devam ederken Palo Alto’da bulunan Hewlett-Packard merkezindeki eğitim derslerine katılırdı.

Kaligrafinin Yazım Fontuna Desteği

Liseyi bitirdikten sonra Porland’daki Reed College’ı kazanan Jobs, daha sonra iş hayatı yüzünden okulu bırakmak zorunda kalıyor. Bazı derslerini dışarıdan takip etti. Jobs, Redd College’de aldığı **“Kaligrafi”** dersi için şöyle der: **“O derse kaçak olarak girmeseydim bugün Mac’deki o farklı font tasarımı olmazdı.”**

“1981 başlarında, Mac ekibi aşağı yukarı yirmi kişiye ulaşınca, Jobs daha geniş bir mekâna taşınmaları gerektiğine karar verdi. Böylece merkez binalarının üç sokak ötesindeki kahverengi, iki katlı bir binanın ikinci katına taşındılar. Yanlarında bir Texaco benzin istasyonu bulunduğundan yeni mekânlarına ‘Texaco Towers’ adını verdiler. Daniel Kottke hisse senedi opsiyonları meselesi yüzünden halan kızgın olsa da birkaç prototipin tel sargılarını yapmak için kadroya alındı.”

Apple’nin İlk Adı; “Macintosh”

Kitap, Apple’in ilk kurulduğu dönemde bir elma çeşidinin adı olan **“Macintosh”** ismiyle anıldığını belirtir. Steve Jobs ve arkadaşı Steve Wozniak’ın teknolojiye olan ilgileri, 1972 yılında Hawlett-Packard şirketinde yarım günlük işe girmelerini sağlamıştır. Bu dönemde ev yapımı bilgisayarlar üzerinde çalışmaya başlayan ikili, ticari açıdan da birbirini tamamlamaktaydı. Yazara göre Wozniak’ın bilgisayar konusundaki bilgisi ve olağanüstü yeteneği, Jobs’un bilgisayarlara olan ilgisi ve pazarlama yeteneği ile birleşerek Apple’ın kurulmasını sağladı.

“Jobs makineni içeriğinin etkileyici olmasını istediğinden, yazılımcılardan biri olan Michael Hawley bir dijital sözlük geliştirdi. Bir gün, Shakespeare’in eserlerinin yeni bir edisyonunu satın aldı ve Oxford University Press’deki bir arkadaşının dizgi sürecinde yer almış olduğunu fark etti. Yani muhtemelen ortada ulaşabileceği ve içeriğini NeXt’in hafızasına aktarabileceği bir bilgisayar bandı vardı. ‘Steve’i aradım, harika olur dedi ve birlikte Oxford’a uçtuk.’ 1986’da güzel bir bahar günü, yayınevinin Oxford’un ortasındaki büyük binasında buluştular ve Jobs Oxford’un Shakespeare edisyonunun hakları karşılığında 2.000 dolar arttı satılan her bilgisayar için 74 sent ödemeyi teklif etti.”

> “Dünyayı değiştirebileceklerini düşünecek kadar çılgın olan insanlar, bunu yapan insanlardır.”

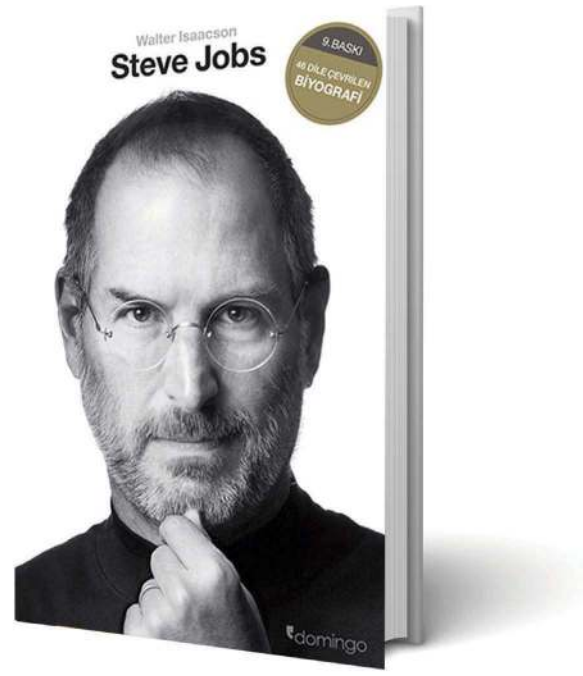

Garajdan Dünya Devine

Bir garajda çalışarak ortaya çıkardıkları 200 adet Apple I bilgisayarı satan ekip, sonraki bilgisayarları üzerinde çalışmaya başladılar ve ortaya daha başarılı olan Apple II çıktı. Bu başarılarını daha üst seviyeye taşımayı ve ofislerde IBM’e rakip olmayı hedefleyen ekip, Apple III’ü geliştirdi. Büyük hedeflerle Apple III’ü piyasaya süren ekip, beklenmeyen bir sorunla karşılaştı. Bir teknik hata yüzünden hızlı ısınma sorunu yaşayan Apple III’ler geri çağrıldı.

Şirketin Güçlü Büyümesi

12 Aralık 1980 tarihinde Apple şirketi halka arz edilerek rekor bir sermayeye kavuştu. Bir anda kendini dev bir şirketin başında bulan Steve Jobs, şirketin ticari yeterliliğe sahip bir yöneticiye ihtiyacı olduğuna karar verdi. Bunun üzerinde John Sculley, 1983 yılında Apple’ın başına geçti. Apple içinde tam bir yeniden yapılanma başlatan Jobs, ilk çevrimiçi Apple Store’un açılmasını sağladı.

“Steve Jobs 2011 yazısında, kanserle giriştiği mücadelenin bu raundunu da kazanacağını düşünüyordu ve bu kitabı Apple’ın CEO’luğundan istifasıyla sonlandırmamı önerdi; istifasını o Ağustos’un sonunda açıklamayı planlıyordu. Kitabın taslak hâlini, sonu hariç, yayıncıma teslim etmiştim bile. Son değişiklikleri teslim etmeden hemen önce Jobs’la zaman geçirdim. Kitapta kullandığım çeşitli öyküleri birlikte gözden geçirdim.“

Bu Ay Hangi Kitaptan Başlasak?

2018 yılının son ayındayız. Yılın son ayında hangi kitabı okusak sorusuna cevaben hazırladığımız haberimizde Khaled Hosseını'nın **"Deniz Duası"**, *Abdülbaki Gölpınarlı'nın* **"Türk Tasavvuf Şiiri Antolojisi"**, *Fernando Pessoa'nın* **"Gizemli Maske"** *ve Umberto Eco'nun* **"Sıfır Sayı"** *kitaplarını inceledik.*

Deniz Duası
Khaled Hosseini

Dünyada ilgiliyle takip edilen yazarlarından olan Khaled Hosseını, **"Deniz Duası"** kitabını 2015 yılının Eylül ayında Avrupa'ya göç etmek isterken denizde boğularak 3 yaşında hayatını kaybeden Aylan Kurdi'nin hikâyesinden esinlenerek yazmıştır.

İnsanlık Trajedinin Sesi

Kitap, bir babanın oğluna yazdığı mektuplardan oluşuyor. Ve yazar şöyle not düşüyor: **"Bu kitap, savaştan ve zulümden kaçarken denizlerde kaybolan binlerce mülteciye adanmıştır."** Yazar kitabında mülteci sorununa insanî açıdan yaklaşıyor.

Hayat Bir Rüya Gibi

"Keşke Humus'u benim gibi hatırlayabilsen. Şehrin o debdebeli tarihi bölgesinde, biz Müslümanlar için cami, Hristiyan komşularımız için kilise ve bir de büyük bir pazar vardı, orada hepimiz altın kolyeler, taze ürünler ve gelinlikler için pazarlık ederdik.

Kızarmış içli köfte kokan tıkış tıkış dar sokakları ve annenle birlikte Saat Kulesi Meydanı'nda yaptığımız yürüyüşleri hatırlasan, keşke. Ama o hayat, o dönem şimdi bana bile rüya gibi geliyor, unutulup gitmiş bir söylenti gibi. Önce gösteriler başladı. Sonra kuşatma. Gökler bomba kustu. Açlık. Cenaze. İşte bunlar bildiğin şeyler..."

"Deniz Duası" kitabının bütün gelirini, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ve Khaled Hosseini Foundation'a aktaran Hosseini, (UNHCR) mülteci kamplarını ziyaret etmeye, çeşitli platformlarda bu sorunu dile getirmeye ve bağış toplamaya devam ediyor.

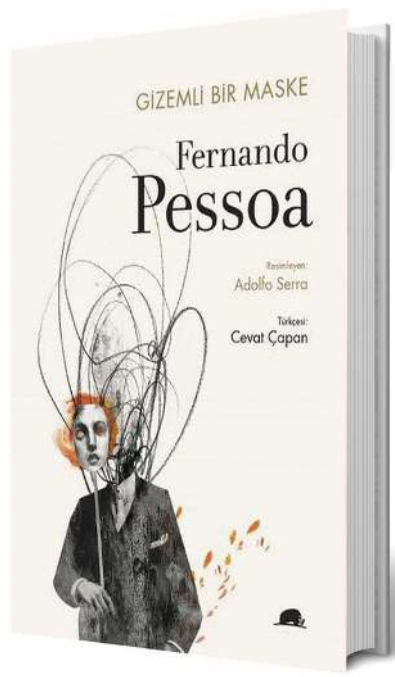

Gizemli Maske
Fernando Pessoa

Portekiz edebiyatının önemli yazarlarından olan Fernando Pessoa, 13 Haziran 1888 tarihinde Lizbon'da dünyaya gelmiştir. İlk şiirlerini **"Aguia"** dergisinde yayımlayan şair, dönemin edebi tartışmalarına dâhil olur.

Şair ve yazar Mârio de Sâ-Carneiro'yla birlikte Portekiz edebiyatına modernizmi getiren **"Orpheu"** dergisini yayımlayan grubun içinde yer alır, kendi terimlerini oluşturarak pek çok öncü edebi teknik geliştirir.

Fernando Pessoa'nun şiirlerinin derlemesinden oluşan **"Gizemli Maske"** kitabından sizler için seçtiğimiz dizeler:

Gizemli Maske

Maskeyi çıkarıp aynaya baktım,
Yıllarca önceki çocukla aynı çocuktum,
Hiç değişmemiştim...
Maskeyi çıkarmayı bilmenin olumlu yanı bu.
Sen hala o çocuksundur,
Sürüp giden geçmiş,
O çocuk.
Maskeyi çıkarıp yeniden taktım.
Böylesi daha iyi,
Böylece ben maskeyim.

Sürülerin Çobanı

Günebakan gibi keskindir bakışım,
Çoğu zaman yollarda dolaşırım,
Sağa sola, bazen dönüp,
Arkama bakarak...
Her an gördüğüm şeyi,
Eskiden iç görmemişimdir,
Dikkatliyimdir de bu konuda.

“Kaybedenler, kendi kendini yetiştirmiş kişiler gibi kazananlara oranla çok daha geniş bir bilgi ağına sahiptirler. Kazanmak istiyorsan tek bir şey bilmen, her şeyi bilmekle zaman yitirmemen gerekir; derin bilginin hazzı kaybedenlere özgüdür. Biri ne kadar çok şey biliyorsa, işleri o kadar ters gidiyor demektir.”

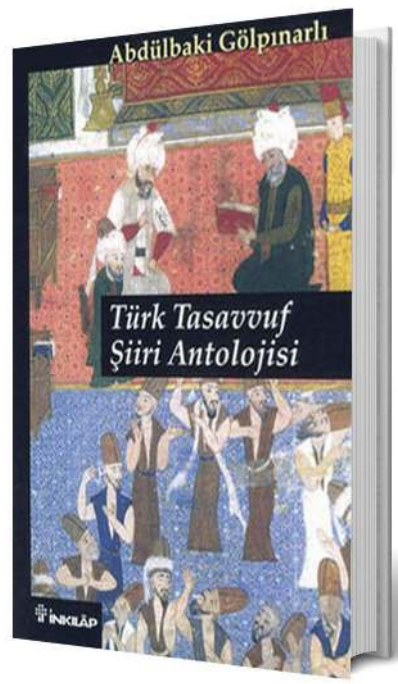

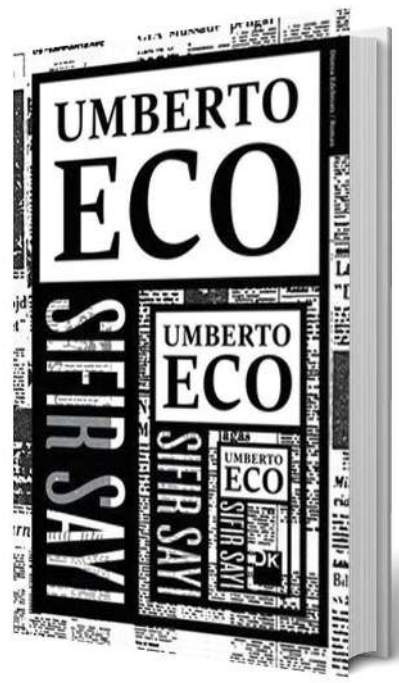

Türk Tasavvuf Şiiri Antolojisi
Abdülbaki Gölpınarlı

Türk Halk edebiyatının önemli temsilcilerini derleyen kitap, Anadolu’da sözlü geleneğin bir devamı olarak günümüze kadar sürdürülen sözlü edebiyata, **“Halk edebiyatı”** adı verildiğini söyler. Kaynağını geleneklerden ve halkın kültüründen alan Halk Edebiyatı, İslâmiyet öncesi sözlü edebiyatın uzantısıdır. Halkın duygu ve düşüncelerini, yaşama ve dünyaya bakışını yansıtır. Dil, biçim, konular, duyarlıklar bakımından halk kültürüne sıkı sıkıya bağlıdır.

“Halk edebiyatını anlatırken duruluğu bulanmaz, coşkunluğu dinmez, çağıltısı eksilmez kudret kaynağını söylemiştik. Bir kaynak ki uçsuz bucaksız ummanlar onun bir katresi, her yanı kaplayan çoşup, köpürüp kabaran dalgalar bir zerresi. Bir kaynak ki ezelden coşmuş, edebe akmakta. Her çağıltısından ilahi bir nağme, her uğultusundan insani bir duygu doğmaktadır. İnsanın hangi düşüncesi var ki Yunus, o düşünceyi işlememiş olsun; insanlığın hangi derdi var ki Yunus, o derdi dert edinmemiş bulunsun?”

Halk Edebiyatı Gözleme Dayalıdır

Eser, halk edebiyatının genellikle dörtlüklerden oluştuğunu söyler. Hece ölçüsünün en çok kullanılan kalıp şekilleri 7’li, 8’li ve 11’lidir. Halk edebiyatı gözleme dayalıdır. Benzetmeler somut kavramlardan yararlanılarak yapılır. Sözü edilenlerin hemen hepsi gerçek yaşamdan alınmadır. Yazar, modern edebiyatın dışında okurlara halk edebiyatı okumalarını da tavsiye eder.

Kitap içerisinde yer alan beyitler:

“Ey bana iyi diyen, benim kamudan yavuz;
Alnımı Ay bilirim, bu gözlerimi yıldız.
Bu vücudum şehrinde buçuk pulluk assım yok.
Amelim mahalleleri serbest kalmış ıssız.”

Sıfır Sayı
Umberto Eco

İtalyan edebiyatının önemli temsilcilerinden olan Umberto Eco, “Sıfır sayı” kitabında hiç çıkmayacak bir gazetenin karmaşık öyküsünü anlatır. Gazeteci Simei, **“Yazı işleri sorumlusu ya da benzeri bir şey”** sıfatıyla bir yıl boyunca bir günlük gazete için hazırlanan **“Sıfır Sayı”**yı yönetmesi ve **“Asla çıkmayacak olan gazetenin hazırlanışıyla geçen bir yılın öyküsü”**nü ele alır. Patron Vimercate, bir kitap yazması için Colonna’ya iş teklif eder ve hikâye böyle başlar.

Eco, gazetenin sahibinin hiç çıkmayacak olan gazeteye yatırım yapmasının sebebinin **“Finans sektörünü”** manipüle ederek işleri kendi yönüne çekmek olduğunu söyler.

“Commendatore finansman dünyasının, bankaların ve hatta büyük gazetelerin o güzel salonuna adım atmak istiyor. Her konuda gerçeği dile getirecek yeni bir günlük gazetenin vaadi olacağız. On iki adet sıfır sayı çıkaracağız; 0/1, 0/2 gibi düşünün; çok sınırlı sayıda basılacak, Commendatore bunları değerlendirecek ve sonra kendi bildiği bazı kişilerin incelemesine sunacak. Commendatore finansman ve politika dünyasının güzel salonunu rahatsız edebileceğini kanıtladıktan sonra, olasılıkla bu güzel salon ona bu düşünceden vazgeçmesini rica edecek, o da Yarın tasarısını bir kenara kaldırıp güzel salona giriş yapma iznini koparmış olacak. Örneğin büyük bir günlük gazetenin, bir bankanın, önemli bir televizyon zincirinin yüzde iki hissesi denebilir.”

Amaç Gazetelik Değil

Hiçbir zaman basılmayacak bir gazetenin ilk sayısından önce deneme amaçlı **“Sıfır”** sayılar çıkarılacaktır. Bu sayıların çıkarılmasının bir amacı vardır. Amaç medya gücünü, daha doğrusu henüz olmayan bir gazetenin oluşturabileceği gücü göstererek hedefe ulaşmaktır.

“Gazetede neyin yer alacağını belirlemek için öteki gazetelerin ifadesiyle, ajandayı tespit etmek gerekir. Haber denen şeyden bu dünyada çok fazla var ama neden Bergamo’da bir kaza olduğunu söylerken, Messina’da bir başkasının olduğunu görmezden geliyoruz? Gazeteyi yapan haber değil, haberi yapan gazetedir. Dört farklı haberi bir araya getirmeyi bilmek demek, okura beşinci bir haber önermek anlamına gelir.”

Kötü Gazeteciliğe Rehber

“Sıfır Sayı” kitabında Eco’nun gazetecilik konusuna eleştirel yaklaşımını ve bakış açısını gözlemliyoruz. Kitabın arka kapağındaki **“Kötü gazetecilik”** ifadesini **“Kötü niyetli gazetecilik”** olarak düzeltirsek daha doğru olur. Çünkü kötü gazetecilik, eğitimsizlik, beceriksizlik, tembellik sonucu ortaya çıkabilir.

YENİ ÇIKANLAR

Kumandanı Öldürmek
Haruki Murakami

Dünya edebiyatının tartışmasız en büyük yazarlarından olan Haruki Murakami'den gerçek bir şaheser... **"Kumandanı Öldürmek"** yalnızlığı bir yük olarak görmeyen, yeri geldiğinde yalnızlığını bir madalya gibi göğsünde taşıyanlar için yazılmış bir romandır.

Mozart'ın Don Giovanni'sini, Strauss'un Güllü Şövalye'sini başucu müziğimiz yapacağız. Kumandanı Öldürmek'in gizemli labirentlerinde kaybolurken Fitzgerald'ın Muhteşem Gatsby'sine selam gönderecek, Orwell'ın 1984'ü yazarken inzivaya çekildiği o adayı merak edeceğiz... Ve hepsinden önemlisi **"büyülü bir dünya"**da yaşadığımızı bir kez daha anlayacağız.

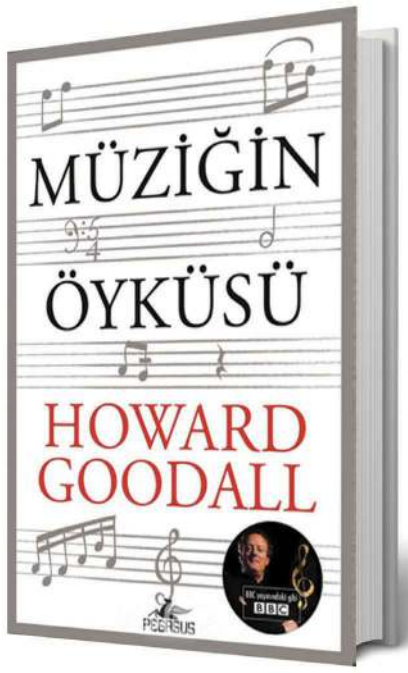

Müziğin Öyküsü
Howard Goodall

Müzik, kısa bir süre önce sessizliğin bozkırlarındaki nadide ve cılız bir fısıltıdan ibarettir. Artık soluduğumuz hava gibi her yerdedir. Tarih öncesinden kalma enstrümanlardan modern pop şarkılarına kadar müziğin kırk bin yıllık geçmişinde bir yolculuktur. Howard Goodall, müziğin kırk bin yıllık geçmişinde çıktığı renkli yolculukta sıkıcı biyografileri, kafa karıştırıcı ifadeleri ve yorucu terminolojiyi bir kenara bırakıyor. Bunun yerine okurlarına rehberlik edip müziğin öyküsündeki her adımı ve her fikri ortaya çıkış süreci içinde ele alarak armoni, notasyon, müzikal ve opera, orkestra, dans müziği, kayıt ve yayın teknolojileri gibi yeniliklerin özgün gücünü ortaya koyuyor. Müziğin öyküsü, aslında insanların buluş yapma, birbirleriyle etkileşime geçme, başkaldırma ve eğlenme güdülerinin öyküsüdür.

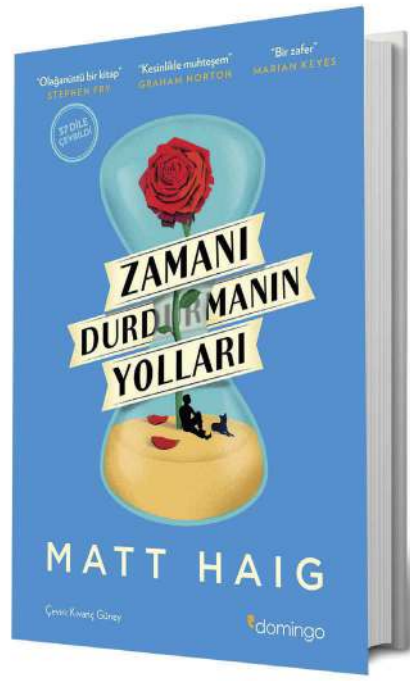

Zamanı Durdurmanın Yolları
Matt Haig

Tom Hazard'ın tehlikeli bir sırrı var. 41 yaşında sıradan bir tarih öğretmeni gibi görünse de nadir rastlanan bir hastalık yüzünden aslında yüzyıllardır hayatta. Shakespeare'le aynı sahnede yer almış, Kaptan Cook'la açık denizleri fethetmiş. Ama şimdi, tek istediği normal bir hayat sürmektir. Kimliğini değiştirmeye devam ettiği sürece geçmişini geride bırakabilir ve hayatta kalabilir.

İngiltere'nin en önemli yazarlarından Matt Haig'in büyük övgü toplayan, 37 dile çevrilen ve yakında Benedict Cumberbatch tarafından sinemaya aktarılacak kitabı **"Zamanı Durdurmanın Yolları"**, insanın kendini kaybedip tekrar bulmasına dair güzel bir roman.

Çocuklukta İhmalin İzi: Boşluk Hissi
Dr. Jonice Webb

"Çocuklukta İhmalin İzi: Boşluk Hissi, ebeveynlerimizden bize kalan mirasa farklı ve açık bir şekilde ışık tutmakla kalmayıp çocukluğumuzda ebeveynlerimizden aldıklarımızın, yetişkinlik döneminde duygusal ve sosyal anlamda bizleri nasıl etkilediğini anlamamıza yardımcı oluyor. Dr. Webb zengin, sıcak ve empati yüklü cümleleriyle doğrudan bize hitap ederek, duygusal olarak karşılaştığımız engelleri tanımlamamıza ve bu engellerin üstesinden gelebileceğimiz yolları bulmamıza destek sağlıyor."

Bazen hayatınız sadece geçip gidiyormuş gibi hissediyor musunuz? Çok iyiymiş gibi davranıp, gizliden gizliye yalnız ve kopuk hissettiğiniz oluyor mu? Belki çok güzel bir hayatınız var, işinizde çok iyisiniz ama bu durum sizi mutlu etmeye yetmiyor mu? Öyleyse yalnız değilsiniz. Dünya sizin gibi düşünen insanlarla dolu. Kendini bu dünyaya ait hissetmeyen, hissettiklerini kelimelere dökemeyen ve yeteri kadar mutlu olmadığı için kendini suçlayan birçok insan var. Jonice Webb, Amazon'da dünyanın en çok satan psikoloji kitaplarından birini yazarak iddiasının ve çözüm yöntemlerinin tüm dünyada geçerli olduğunu kanıtlıyor. Milyonlarca kişinin hayatına katkı yapan bu kitabı, okunması gerekenler listenizde en üste almalısınız.

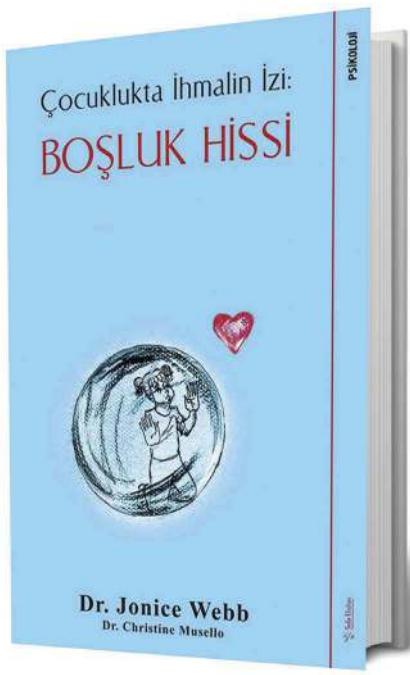

TÜRKİYE'NİN OKUMA ÇİZELGESİ

1 KTP Kitabevi İstanbul/Anadolu
Kızıl Zambak Ayşe Müzeyyen Taşçı
Okunması Gereken 501 Kitap Selin Dingiloğlu
Anadolu Suriye Mısır Seyahatnamesi Şibli Numani

2 Çay Kitabevi Edirne
Küçük Prens Antoine de Saint-Exupery
Kürk Mantolu Madonna Sabahattin Ali
Satranç Stefan Zweig

3 İnşirah Kitabevi Erzurum
Barbar Modern Medeni İbrahim Kalın
Tutunamayanlar Oğuz Atay
İçimizdeki Şeytan Sabahattin Ali

4 Hüner Yayınevi Konya
Barbar Modern Medeni İbrahim Kalın
Bilim Tarihi Sohbetleri Fuat Sezgin
Mağaradakiler Cemil Meriç

5 Fidan Kitabevi Malatya
Sevincini Bulmak Mustafa Kutlu
Düşerken Nick Hornby
Son Ayşe Kulin

6 İltem Sahaf Antalya
Mecburiyet Stefan Zweig
Tehlikeli Oyunlar Oğuz Atay
Son Ayşe Kulin

7 Beşikçi Kitabevi Trabzon
Bu Ülke Cemil Meriç
Dirilt Kalbinin Nouman Ali Khan
Neden Hâlâ Gitar Taşıyorum Cat Stevens'in Yusuf'a Ruhani Yolculuğu Yusuf İslâm

8 Hilafet Kitabevi İzmir
Yedi Güzel Kadın Abdulaziz Yılmaz
Börü - Yeniden Diriliş ve İntikamın Kitabı Çağlayan Yılmaz
Sahabe İklimi Muhammed Emin Yıldırım

ETKİNLİK

PIXEL

Tarih : **3 Aralık 2018**
Yer : **Zorlu PSM Ana Tiyatro**

Işığın ve hareketin sınırlarını zorlayan, baş döndürücü bir dans gösterisi! Yönetmenliğini 1990'ların başında hip- hop sahnesinin en etkin figürlerinden Mourad Merzouki'nin üstlendiği PIXEL, dans, akrobasi, ışık ve sesi harmanlayan olağanüstü bir performans sunuyor. Merzouki, bugüne kadar pek çok farklı çalışmaya imza attı; sokak dansını, sirk, akrobasi ve ışıkla buluşturdu. Melez dans diliyle seyircilerine yeni bir bakış açısı sunan Merzouki, hayranlık uyandırıcı koreografilerine yenilerini ekliyor. Topluluğu Compagnie Käfig, geçtiğimiz 20 yılda, 60 ülkede 3000 performans sergileyerek tam 1,5 milyon seyirciye ulaştı.

bilimevi ŞİMDİ SİZE DAHA YAKINIZ!

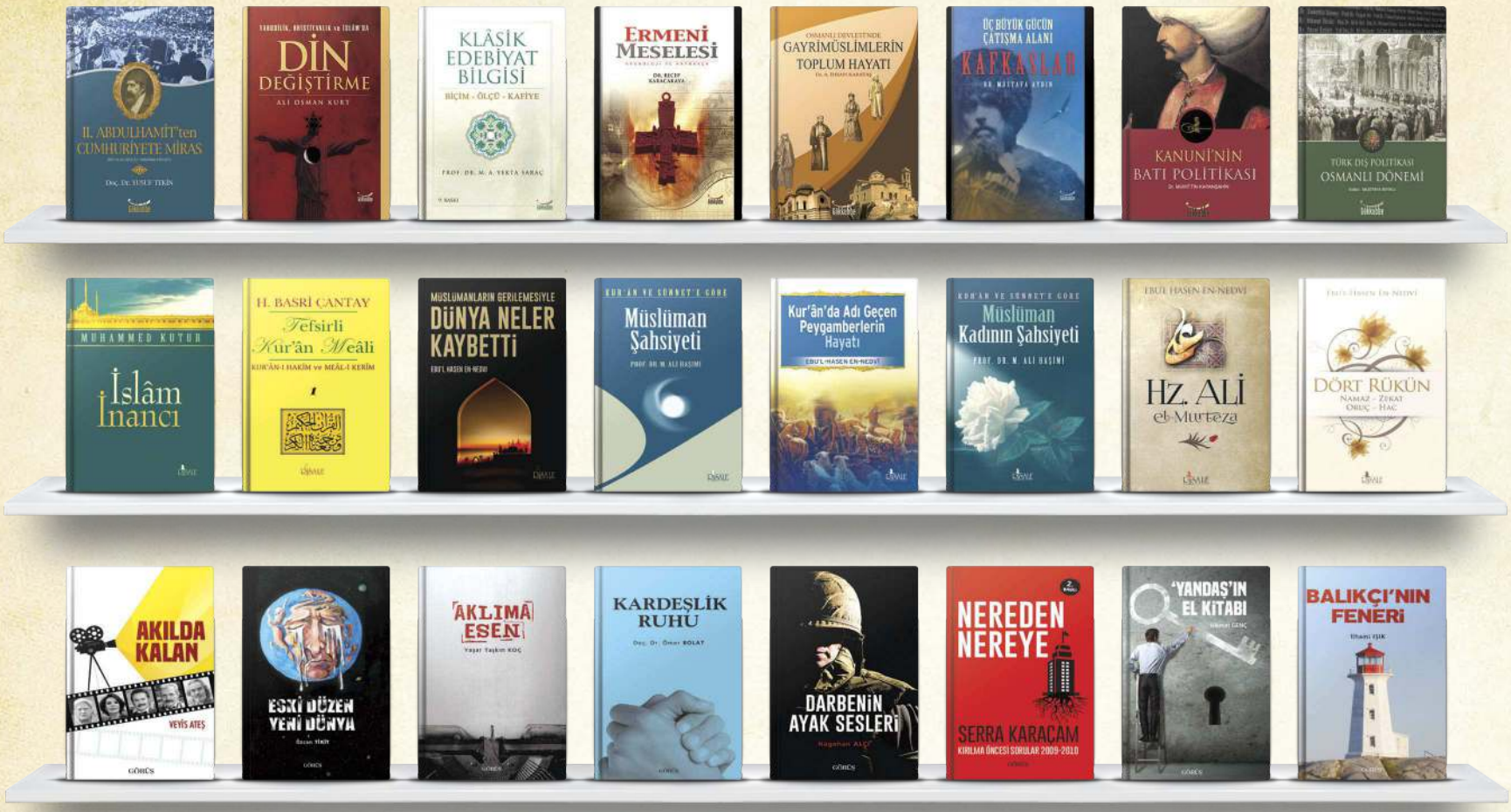

YAYINLARIMIZI BULABİLECEĞİNİZ NOKTALAR

● **ANA BASIN YAYIN A.Ş** MOLLA FENARİ SOK. YILDIZ HAN NO:28 CAĞALOĞLU/İSTANBUL ● **AHISKA YAYINEVİ** ÇİFTLİK MAH. EDEBALİ CAD. NO:16/B ÇAVUŞBAŞI BEYKOZ/İSTANBUL ● **GURABA YAYINCILIK LTD. ŞTİ.** ÇATAL ÇEŞME SOKAK DEFNE HAN NO:27 / 5 CAĞALOĞLU/İSTANBUL ● **ADİL İNŞ BASIM YAYIN KIRTASİYE SAN.TİC.LTD. ŞTİ** SAHAFLAR ÇARŞISI NO:28 FATİH/İSTANBUL ● **AKABE KİTABEVİ** SAHABİYE MEDRESESİ İÇİ NO:12 MERKEZ/KAYSERİ ● **AKÇAĞ BASIM YAYIN PAZARLAMA A.Ş.** TUNA CADDESİ NO:8/1 KIZILAY/ANKARA ● **AKOLUK BASIN YAYIN DAĞITIM** GAZİPAŞA MAH.KIZILAY SOKAK NO:5/20 MERKEZ/TRABZON ● **ALFA DAĞ. YAY.TİC. LTD. ŞTİ.** TİCARETHANE SOK.KUŞOĞLU İŞ HANI NO:41/1 CAĞALOĞLU/İSTANBUL ● **ASİTANE KİTABEVİ** TEPSİ FIRINI SOKAK NO:3 / D ÜSKÜDAR/İSTANBUL ● **FİDAN KİTABEVİ** DABAKHANE MAH. HALEP C.KIĞILI CAMİİ 1 MALATYA ● **AYRAÇ KİTAP VE KIRTASİYE** TOPRAKLIK MH.TURAN GÜNEŞ CD. NO:18/B PAMUKKALE/ DENİZLİ ● **BAŞAK KİTAP** SAĞLIK MAH. HALK SOK. 11/1 KIZILAY/ANKARA ● **BAŞAK MEKAN YAY. LTD.ŞTİ.** BÜYÜKREŞİTPAŞA CAD.YÜMNİ İŞ MERKEZİ NO:22/2 FATİH/İSTANBUL ● **BURDUR ÖĞRENCİ KÜL.MERKEZİ SAN.TİC.LTD.ŞTİ.**KONAK MAH.GÖKSAVAŞ SK.NO:11 BURDUR ● **BURSA KÜL.MRK.KİT.KIR.GIDA SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ.** SÖNMEZ İŞ SARAYI NO:134 BURSA ● **BURUÇ YAYINLARI** YEREBATAN CAD. SALKIMSÖĞÜT SOK.NO:6/A ÇAĞALOĞLU ● **ENSAR NEŞRİYAT TİCARET A.Ş.** ORUÇ REİS MAH. GİYİMKENT 12.SOKAK NO:40-42 ESENLER/İSTANBUL ● **ESER SAHAF KİTBEVİ** SÖNMEZ İŞSARAYI 2.ZEMİN KAT NO:40 BURSA ● **EMİN YAYINLARI** ULUDAĞ ÜNİV.İLAHİYAT FAK.FETHİYE MH.KIRLANGIÇ SK. BURSA ● **FATİH YAYINLARI** ATİK ALİ MAH. MANYASIZZADE CD. NO: 31/9 FATİH/İST ● **GEBZE KİT.FUARI KIRT.BAS.YAY.İNŞ.TURZ.SAN.TİC.ŞTİ.** SULTAN ORHAN MAH.ORHANGAZİ CAD.NO:27 GEBZE/KOCAELİ ● **HARRAN KİTABEVİ** SARAYÖNÜ CAD.YUSUF PAŞA CAMİİ YANI 916. SOKAK NO:12 MERKEZ/Ş.URFA ● **HİKMET NEŞRİYAT** AKŞEMSETTİN MAH. FEVZİPAŞA CAD.ŞEHİT KUBİLAY SOK. NO: 6 FATİH/İSTANBUL ● **HÜSEYİN HÜROĞLU** MEDRESE MAH.ABİDE İŞHANI MERKEZ/YOZGAT ● **HİLAFET KİTABEVİ** HÜRRİYET MAH. 462 SOK. NO:5 DAİRE:1 BUCA/İZMİR ● **2 KAYNAK YAYINCILIK SAN.TİC.LTD.ŞTİ.** HACIBAYRAM KİTAPÇILAR ÇARŞISI NO:39 ULUS/ANKARA ● **KARDEŞLER KİTABEVİ** ABİDİN PAŞA CAD. FURKAN VAKFI ALTI NO:59/C SEYHAN/ADANA ● **KİTAP DÜNYASI** SAHİBİ ATA MAH. MÜMİNE HATUN SOK. NO:21 MERAM/KONYA ● **HÜNER YAYINEVİ** MİMAR MUZAFFER CAD. RAMPALI ÇARŞI NO:14 MERAM/KONYA ● **KİTABEVİ YAYINLARI** ALEMDAR MAHALLESİ YEREBATAN CADDESİ NO:33/6 HÜDAVERDİ HAN KAT:2 CAĞALOĞLU ● **MİLLİ GENÇLİK KİTABEVİ** BEY MAHALLESİ KAYACIK SOK. NO:22 ŞAHİNBEY/GAZİANTEP ● **MARMARA İLAHİYAT YAYIN EĞ.ÜL.LTD.ŞTİ.** MAHİ İZ CAD.NO:2 MARMARA ÜNV.BAĞLARBAŞI YERL. ÜSKÜDAR/İSTANBUL ● **MUHAMMED İKBAL BİLGİLİ-FKM** SÜLEYMANBEY MAH.İSTİKLAL CAD.NO:30/A MERKEZ YALOVA ● **ŞEYDA KİT.KIRT.VE YAT.HİZ.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ** KAYMAKKAPI MEYDANI NO:9/A ISPARTA ● **TAHLİL BASIN YAYIN EĞT. HİZ.LTD. ŞTİ.** KARTALTEPE MAH.60.SK. NO:50 BAYRAMPAŞA ● **YASİN KİTABEVİ** ATİKALİ MAH. MANYASIZADE CAD. ÖZKAN APT. NO:25/B FATİH/İSTANBUL ● **GONCA YAYINEVİ** BÜYÜK REŞİT PAŞA CAD.YÜMNİ İŞ MERKEZİ NO:16/13 FATİH/İSTANBUL ● **ÖNCE KİTAP** ATATÜRK CADDESİ 311/B MERKEZ / RİZE ● **ESENPARK AVM** CUMHURİYET MAHALLESİ NAZİM HİKMET BULVARI NO:85/A BEYLİKDÜZÜ İSTANBUL ● **İKRA KİTABEVİ** FETHİYE MAH, KIRLANGIÇ SOKAK NO:17/A-1 NİLÜFER/BURSA ● **PINAR YAYINLARI** ALEMDAR MAH.ÇATALÇEŞME SOKAK.DEFNE HAN NO :27/15 CAĞALOĞLU/FATİH ● **ÖZDEMİR KİTABEVİ** ŞEMSİ TEBRİZİ MH. ŞEREFŞİRİN SK. HACI MAHMUT İŞH. NO :35 KARATAY / KONYA ● **DİYARBEKİR KİTABEVİ** GAZİ CAD. NEBİ CAMİİ KARŞISI KILIÇLI PASAJI NO 10 DİYARBAKIR ● **AKTAŞ YAYINCILIK** ATİKALİ MAHALLESİ HALLAÇ MEHMET ÇIKMAZI NO:2/2 FATİH İSTANBUL ● **DERGAH KİTAP** CUMHURİYET MAHALLESİ GÖNÜL SOKAK NO:3/A TURGUTLU/ MANİSA ● **Bİ KİTAP 1** ŞİRİNEVLER MAH GEDİZ SOKAK NO 24 / C BAJÇELİEVLER/İSTANBUL ● **Bİ KİTAP 2** MARMARA MAHALLESİ 3.SOKAK MESKEN 6 /1 BEYLİKDÜZÜ/İSTANBUL ● **BEDİR YAYINEVİ** CAĞALOĞLU YOKUŞU NO:6-8 CAĞALOĞLU İSTANBUL ● **İNSAN YAYINLARI** KIZTAŞI CADDESİ, AÇIKLAR SOKAK , NO :9/A FATİH/İSTANBUL ● **SELAMET KİTAP YAYINCILIK** HANÇERLİ MAH. NECİP BEY CAD.NO:55/ A İLKADIM/SAMSUN ● **EĞİTAŞ** SAHİBATA MAHALLESİ, MİMAR MUZAFFER CADDESİ NO:16 MERAM/KONYA ● **TENVİR KİTABEVİ** KAZIM İSMAİL GÜRKAN CAD. ÜRETMEN İŞ HANI NO:29-15 CAĞALOĞLU İSTANBUL ● **KUDEMA KITABEVİ** AKŞEMSETTİN MAH.ŞEHİT TEĞMEN MEHMET SARPER ALUS SK NO:10/A FATİH/İST ● **ÇAY KİTABEVİ** SARAÇLAR CAD.1.VAKIF İŞ HANI BODRUM KATB/33 MERKEZ/EDİRNE ● **ZEYNİL REKLAMCILIK VE BASIN YAYIN DAĞITIM SAN.TİC.** UĞURMUMCU MAHALLESİ L CADDESİ NO:13/1A SULTANGAZİ /İSTANBUL ● **DEHA KİTAP** HÜKÜMET CAD.HACI BAYRAM KİTAPÇILAR ÇARŞISI B BLOK NO:31 ULUS/ANKARA ● **OSMANLI HAC UMRE PAZARI** YENİPINAR MAH.ERDEM CAD.NO:12/A ADIYAMAN ● **GONCA KİTABEVİ** HACI YUSUF ZEYTİNLİ MAHALLESİ 114 NO'LU CADDE NO:11/A ŞEHİTKAMİL/GAZİANTEP ● **EDREMİT KİTABEVİ** HEKİMZADE MAH.KURŞUNLU CAD.NO:51 EDREMİT/BALIKESİR ● **AŞIKLAR HAÇ MALZEMELERİ** M.AKİF MAH.CAMİ CAD. NO:6A/1 SULTANBEYLİ/İSTANBUL ● **ŞEFKAT YAYINCILIK VE HEDİYELİK EŞYA** BÜYÜK REŞİTPAŞA CADDESİ VEZNECİLER FATİH/İSTANBUL ● **KÖKLER KİTABEVİ** ATİKALİ MAH.NİŞANCA CAD.NİŞANCA ARALIĞI ÇIKMAZI NO:3/1 FATİH-İSTANBUL ● **DUA YAYINCILIK** BÜYÜK REŞİT PAŞA CAD.YÜMNİ İŞ MERKEZİ 22/40 FATİH/İSTANBUL ● **SILACAN İNŞ. EĞİT. KIRT. MATBAACILIK** YENİDOĞAN MAHALLESİ FABRİKA CADDESİ NO:11/A ADAPAZARI/SAKARYA ● **OSMANGAZİ KİTABEVİ** ŞEHREKÜSTÜ MAH. ŞEHREKÜSTÜ CAD.2E OSMANGAZİ/BURSA ● **BURSA MERCAN KİTAP** İNÖNÜ CADDESİ SÖNMEZ İŞ SARAYI 2. ZEMİN KAT NO:38 OSMANGAZİ/BURSA ● **SİMYA KİTABEVİ** AYHAN MH.KİRİŞÇİKIZ ÇIKMAZI NO:3/B OSMANGAZİ/BURSA ● **BARMAN KIRTASİYE** ŞEHİT MUSTAFA GÜNDOĞDU MAHALLESİ, ÜNİVERSİTE CAD. MİKADO OĞUR PARK EVLERİ C VE D GİRİŞLİ BLOK:6/A MERKEZ/BİNGÖL ● **MÜRTECİM YAYINLARI** ŞAFAK MAH 3461 SOKAK NO:27 BATMAN ● **YONCA KİTABEVİ** FABRİKA CADDESİ NO:26 ADAPAZARI/SAKARYA ● **NAKŞİBENDİ** İSTİKLAL MAHALLESİ SÜTÇÜ İMAM CADDESİ NO:150 DAİRE:16 ÜMRANİYE/İST ● **RENGA KİTAP, BİLİŞİM, HEDİYELİK** KARASOKU MAH.28026 SOKAK. NO:10 SEYHAN/ADANA ● **FURKAN YAYINEVİ** ATİKALİ MAHALLESİ MANYASİZADE CADDESİ KOPUZLAR PAS FATİH/İSTANBUL ● **MURAT KİTABEVİ** ÇARŞAMBA,MANYASİZADE CADDESİ NO:24 FATİH/ İSTANBUL ● **SAFA YAYIN DAĞITIM** BALABANAĞA MAH. BÜYÜK REŞİT PAŞA CAD. NO:16/B D:37 ● **KİDA YAYIN DAĞITIM** İKİTELLİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ TURGUT ÖZAL CAD. NO: 22 İKİTELLİ ● **SAHABE KİTABEVİ** BEY MAHALLESİ M.TEVFİK UYGUNLAR SOK NO:23/B ŞAHİNBEY/GAZİANTEP ● **NİDA YAYINCILIK DAĞ.PAZ İÇ VE DIŞ TİC.LTD.ŞTİ** BALABANAĞA MAH. B.REŞİTPAŞA CADDESİ YÜMNİ İŞ MERKEZİ NO:16/11 FATİH/İSTANBUL ● **KERVAN YAYIN DAĞITIM** ŞÜKRAN MAHALLESİ, BAŞARALI CADDESİ, 52/B KONYA ● **TOPALOĞLU DAĞITIM** ANAFARTALAR CADDESİ ULUS ŞEHİR ÇARŞISI KAT: 3 NO:151-152-156 ULUS /ALTINDAĞ-ANKARA ● **İHLAS KİTABEVİ** ŞÜKRAN MAH. BAŞARLISI CAD. RAMPALI ÇARŞISI MERAM/KONYA ● **PINAR KİTAP DAĞITIM** ALPARSLAN MAH.M.ŞİMŞEK CAD.SEHA SİT. A BLOK MELİKGAZİ/KAYSERİ ● **NUR MEDİNE PAZARI** BEDESTEN İÇ DÜKKANLARI NO:22 MERKEZ / EDİRNE ● **RAVZA YAYINCILIK** BÜYÜK REŞİT PAŞA CAD.YÜMNİ İŞ MERKEZİ FATİH/İSTANBUL ● **PAMUK KİTABEVİ** YÜMNİ İŞ MERKEZİ FATİH/İSTANBUL ● **ASALET KİTAP** YÜMNİ İŞ MERKEZİ FATİH/İSTANBUL ● **NİDA YAYINCILIK** YÜMNİ İŞ MERKEZİ FATİH/İSTANBUL ● **BAHAR YAYINCILIK** FATİH/İSTANBUL ● SEYDA YAYINEVİ ALİ EMİRİ CAD NO:58/C (ESKİ TRAFİK ÇAY BAHÇESİ KARŞISI) YENİŞEHİR/ DİYARBAKIR ● **KARMA KİTAPLAR BASIM YAYIN A.Ş.** EVREN MAH. CEYLAN SOK. 34/C BAĞCILAR, İSTANBUL ● **YAĞMUR KİTAP KIRT. OYUN. BİLG. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.** MEHMET AKİF ERSOY MAHALLESİ, AR SOK. NO:8, 16320 OSMANGAZİ/BURSA ● **EBABİL KİTABEVİ** PAZAR MAH. PAZAR CAMİ SOK. 12 İLKADIM, SAMSUN ● **BİLGE KİTAP** KEMER KÖPRÜ MAHALLESİ, KEMER KÖPRÜ MAH. NO:7, 74100 BARTIN MERKEZ/BARTIN ● **ENDÜLÜS KİTABEVİ** 19 MAYIS MAHALLESİ, OSMANİYE CD. NO:21/B, 55030 İLKADIM/SAMSUN ● **AY DAĞITIM** KALEDERE MAHALLESİ, NİKSAR CD. 36/A, 52300 ÜNYE/ORDU ● **SEHZADE KİTAP** HACIMİKTAT MAHALLESİ, SUAT AKGÜN SK. NO:41, 28100 GİRESUN MERKEZ/GİRESUN ● **İPEKYOLU KİTABEVİ** KEMERKAYA MAHALLESİ, KEMERKAYA MAH.KAHRAMAN MARAŞ CADDESİ, İPEKYOLU İŞ MERKEZİ NO:8, 61000 ORTAHİSAR/TRABZON

www.ktpkitabevi.com

CEP BOY RİSALE YAYINLARIMIZ

CENNETİN SIFATLARI

ZİYAEDDİN EL-MAKDİSİ

Peygamberimiz (s.a.): **"Ya Rabbi! Sen bana şefaati vadetmiştin. Beni cennet ehli için şefaatçi kıl ki onlar cennete girsin."** diye dua etti. Allah Teâlâ'da: **"Seni şefaatçi kıldım ve onların cennete girmesine izin verdim."** buyurdu.

Allah'ın kelâmını en iyi anlayan ve anlatan insan Peygamberimiz (s.a.) olduğu gibi gayba ve cennete dair hususları da en iyi anlatan yine O'dur. Bu itibarla müellif, cennetle ilgili ayet ve hadislerin bir kısmını kitabına alarak Müslümanlara kendilerini nelerin beklediğini izah etmek istemiştir.

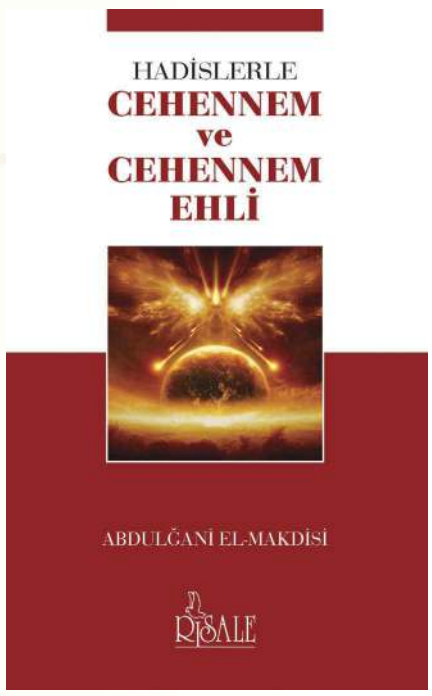

HADİSLERLE CEHENNEM ve CEHENNEM EHLİ

ABDULĞANİ EL-MAKDİSİ

Abdulğani Makdisi gibi **"güvenilir, dinine sımsıkı bağlı; marifet ve ezberinin kuvvetli olması hususlarında zamanında bir benzeri olmayan; mütevazı, cömert, müsamahakâr, aklıselim sahibi, çok ibadet eden ve her an nefsi ile mücadele eden"** bir zât tarafından, cehennemin mahiyeti ve hesap günü hakkında kaleme alınan bu eser, hacim olarak küçük ancak tazammun ettiği bilgiler bakımından çok faydalıdır.

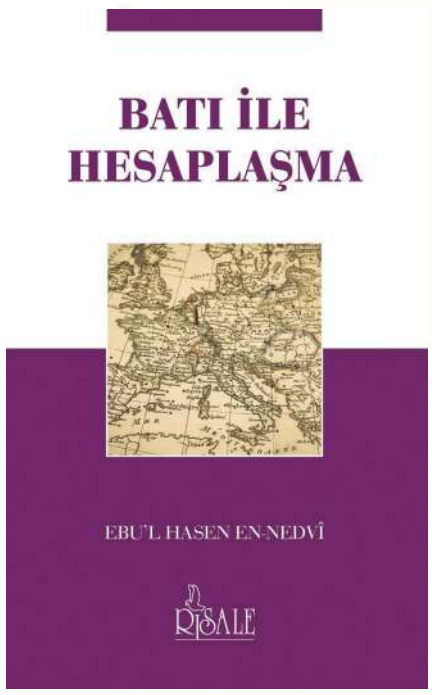

BATI İLE HESAPLAŞMA

EBU'L HASEN EN-NEDVÎ

"Batı ile hesaplaşma" Müslümanın Batıya bakabileceği yeni bir bakış açısı takdim ediyor. Düşünceyi açık, güçlü, güzel ve tatlı bir dille tasvir edip; davetçilere ve fikir önderlerine yeni bir üslûp takdim ediyor. Yazar, bu kitabında İslâm davetçisinin durumunu inceliyor ve Batıyı korkutup, ürkütmeden açıklık ve sadelikle İslâm'a çağırıyor. Onu insanlığın yönetimindeki önemli ve güç görevini yapmaya teşvik ederek; ***"Batıdaki imkân ve ilimler, inanç ve yüce gayelerle birleştiği zaman; renk, sınıf, millet ve halk ayrılığına rağmen insanlığa gerçek mutluluğu verebilir."*** diyor.

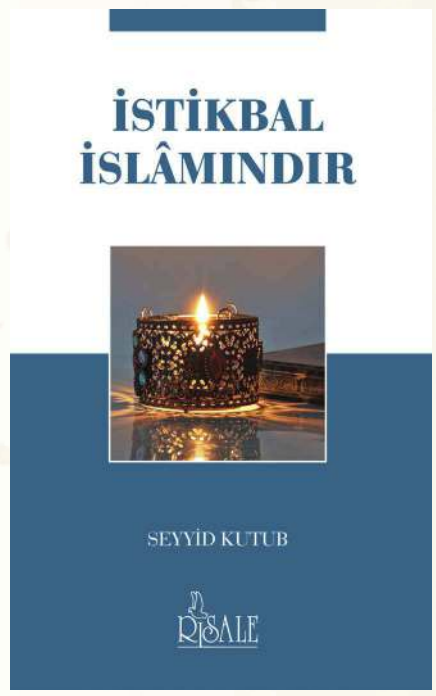

İSTİKBAL İSLÂMINDIR

SEYYİD KUTUB

Biz; insanların, Allah'a döneceğine, O'nun hayat nizamına uyacağına inanıyor ve yakinen biliyoruz ki İstikbal İslâm'ındır. Yine aynı şekilde inanıyoruz ki İslâm'ı, bütün ilim ve duygu alanlarıyla beşer hayatının nizamı olması esasından çıkarmak için sarf edilen ve edilecek olan bütün gayretler başarısızlıkla neticelenecektir. Hatta başarısızlık ve hüsran alâmetleri şimdiden belirmiştir. Çünkü hayattan uzaklaşma, ne bu dinde ve ne de başka hiç bir dinde yoktur.

www.ktpkitabevi.com

RİSALE

Sanal Alemde
Kültür ve Sanatın
Tek Adresi...
dünyabizim
www.dunyabizim.com
Available on the iPhone
App Store
ANDROID APP ON
Google play